
BIBLIOTECA VITT. EMANUELE
12
18 A
14
C. S. H. f.
12-18-A-14

Pesi scala I

ALBERTI MAGNI PARADISVS ANIMÆ SIVE DE VIRTVTIBVS LIBELLVS:

Accesserũt singulis capitibus precationes piæ, ad Virtutes ipsas à Deo obtinendas, ex Hispanico nunc primùm redditæ. Modus item piè recitandi RosariumB. Virginis, ad finem.

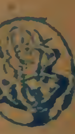
Cum facultate superiorum.

PRAGAE, EX OFFICINA Typographica VVenceslai Marini.
Anno 1595.

Typographus pio Lectori S.

QVòd tibi Paradiſus animæ in ſiluis hiſce noſtris Hercynijs refloreſcat, candide Lector, pietati ac liberalitati acceptum referre debes aliquot Illuſtrium perſonarũ, quæ, cùm aureum hunc libellum digniſſimum iudicarent, qui hoc potiſſimùm expeditionis Tur-

cicæ turbulento temporè in omnium manibus versãretur ; ac verò nulla eius exemplaria suppeterent, quòd miris hominũ piorum studijs distracta essent omnia, nec aliũde facilè importatum iri, spes aliqua videretur, sumptus spõte ad eundem recudendum obtulerunt, ratæ se hac etiam ratione non minus quàm proprijs

cæteris officijs Christianæ Reipublicæ vtilem operam nauaturas esse. quando (vt Imperator Heraclius, princeps fortissimus & victoriosissimus in ore & symbolo habebat) A DEO EST VICTORIA: Deum autem certũ est neq; rectiùs coli, neque citiùs placari, quàm vera fide ac pietate, cæterarúmq; virtutum solidarum

rum ac perfectarũ studio, quarum hic libellus absolutam & prorsus diuinam summa cum breuitate continet disciplinam.

At quoniam si benedictionem dabit legislator, tunc demum ibunt de virtute in virtutem, earum cultores; subiunctæ sunt hac editione post singula capita ex ipsis visceribus doctrinæ Au-

toris iisdem sæpe verbis depromptæ precationes, ꝑ quas rudioribus (quibus non ita promptum ad hæc ingenium) ad virtutis cuiusque à Deo petendam gratiam, præiretur. Erant eæ iam ante Hispanico Idiomate conscriptæ, sed vt ad plurium commodũ peruenirent, Latinè, nõ verborum elegantiæ sed rerum ac sensûs præci-

pua

pua cura habita, sunt reddita. His tu fruere lector, & libellum, quem tanto sensu piorum hominum consensus in varijs orbis Christiani partibus amplectitur, candidè excipe: téque, si virtutum es studiosus, (esse quidem, si saluus esse velis, debes) Alberto, qui propter insignem in omni doctrinarum genere e-

ruditionem cum pari vitæ ſanctimonia coniunctam, Magni eſt cognomentum aſſecutus, in ſacram virtutum diſciplinam tradere ne dubita, ſub cuius olim ferula D. Thomas Aquinas ad eam ſcientiæ & virtutis laudem profecit, quam Dei tantopere admiratur Eccleſia.

Poſtremò, nequid ad

vtili-

utilitatem tuam desiderares, eam quoque methodum, quæ superioribus aliquot editionibus præfigebatur, adijcimus, quam in his legendis pij homines obseruare consueuerunt. Hi diebus singulis, siue omni septimana, attentißimè virtutem vnicam legunt: donec libellũ perlegerint. Eam tota die siue septimana

ſecum meditantur, & ruminant; & quod legerunt, id opere complere ſtudent: cùm verò exciderit aliquid, ad libellum refugiunt. Sic aßidua lectione, longo exercitio, & feruenti meditatione has virtutes imbibere & ſibi familiares facere adnituntur: quippe qui illo amore, & improbo labore; qui omnia vincunt,

cunt, vtuntur: memores illius quod dixit Christus, quoniam oportet ſemper orare, & non deficere. *Dixerunt etiam Moyſes & Salomon*, Erunt verba hæc, quæ ego præcipio; in corde tuo, & narrabis ea filijs tuis, & meditaberis ea ſedens in domo tua,& ambulans in itinere, dormiens, atque con-

Luc. 18.

Deut. 6.
Pro. 6.

consurgens, & ligabis ea quasi signũ in manu tua, eruntque, & mouebuntur inter oculos tuos, scribesque ea in limine & ostijs domus tuæ. Si volueris mandata seruare, conseruabunt te.

Eccl. 15. Matt. 19.

* *
*

PRO-

PROLOGVS.

SVTN quadam vitia, quæ libenter siue frequenter speciem virtutis prætendunt, vt cum verè vitia sint, credantur esse virtutes. Sicut seueritas putatur esse iustitia, amaritudo mentis dicitur maturitas, iucunda loquacitas dicitur affabilitas, dissolutio creditur spiritualis mentis lætitia, pigritia siue inordinata tristitia iudicatur morum grauitas, tepor siue torpor creditur discretio, ornatus superfluus creditur munditia, superabundantia in victu & familia dicitur honestas, prodigalitas dicitur liberalitas, auaritia creditur prouidentia, pertinacia iudicatur constantia, dolositas vocatur prudentia, hypocrisis dicitur sanctitas, incuratus in agendis dicitur mansuetus, curiosus circumspectus, vaniglorioſus honestus, præsumptio spes, carnalis amor iudicatur charitas, proteruus accusator vel corrector dicitur zelator iustitiæ, dissimulans dicitur patiens, pusillanimus ad corrigendum dicitur benignus, & mansuetus vel pacificus. Sicut autem falsis denarijs nihil emitur boni: sic nec regnū cælorum falsis comparatur virtuti-

tuti-

tutibus. Sunt autem quædam virtutes naturales, quasi naturaliter hominibus inhærentes, sicut naturalis humilitas, benignitas, modestia, largitas, misericordia, patientia: His similiter nemo meretur præmium æternum siue regnum Dei, sed solis virtutibus gratuitis, quas insipientes vocant esse vitia, sicut iustitia iudicatur esse seueritas: maturitas, mentis amaritudo: prouidentia, auaritia: constantia, pertinacia, & sic de aliis supradictis. Sic etiam quod fit per humilitatem, fieri dicunt per hypocrisim: quod fit zelo iustitiæ, dicunt fieri zelo vindictæ: quod fit charitate, fieri dicunt rancore vel odio: quod fit per spiritualem dilectionē, fieri dicunt propter carnalem amorem: quod fit pura intentione, fieri dicūt pro carnali consolatiōe, & sic de aliis. Cum autem difficile sit discernere inter vitium & virtutem, cumq; gradus sint in qualibet virtute, quæ primò ex mera liberalitate Dei infunduntur animæ, infusæ radicantur & augentur, auctæ perficiuntur: perspicacissimè intuendū est, quæ sint virtutes veræ atq; ꝑfectæ, quibus solis homo gratus efficitur apud Deum. Et primò de charitate quæ est mater & ornamētū omnium virtutum.

DE CHARITATE.

Caput I.

CHaritas ad Deum vera & perfecta est, quando anima cū omnibus viribus suis ardenter se infundit Deo, nullum commodum transitorium vel æternum quærens in eo, sed solum propter nobilitatem, bonitatem, sanctitatem, perfectionem, beatitudinem sibi innatam, afficitur circa Deum. Delicata enim anima quasi abominatur per modum commodi vel præmij diligere Deum, sicut Deus cum omni virtute sua se infundit animæ, nihil vnquam ab ea vtilitatis sperans, sed ei naturalem beatitudinem suam communicare desiderans. Qui autem diligit Deum solùm,

 quòd

quòd sibi bonus est, & propter hoc principaliter, vt sibi beatitudinem suam communicet, naturalem & imperfectam charitatem habere conuincitur.

Inductiuum veræ charitatis est, vera & perfecta cognitio boni. Nam in ipso materia totius dilectionis consistit, scilicet nobilitas, sanctitas, potentia, sapientia, prouidentia. &c. Item dilectio Dei ad nos æterna & immensa, & non interpolata, sed fidelissima, inductiua est & veræ charitatis.

Argumentum veræ charitatis
Ioan. 14. ponit Dominus in Ioanne dicens.
August. *Qui habet mādata mea, & seruat ea ille est qui diligit me.* cuius testis est Augustinus, dicens. *Inantum*
Tract. *Deum diligimus inquantum eius*
82. su. *præcepta obseruamus.* Idem intelli-
iohan. gendum de votis spontaneis, quæ
Ioha. 9.

obli-

obligant æqualiter cū præceptis. Testimoniū Domino perhibet beatus Gregorius, dicens: *Ad vosmetipsos fratres charissimi introrsus redite, si Deum verè amatis exquirite: nec tamen sibi aliquis credat, quicquid sibi animus de dilectione conditoris, siue attestatione operis respõderit. de Dilectiõe conditoris lingua, mens, & vita requiratur: nunquam est Dei amor otiosus. operatur etenim magna, si est: si verò operari renuit amor non est.* Hæc autem operum executio & mandatorum obseruatio purificari debent ex intentione, ne vel timore alicuius pœnæ fiant, vel amore præmij compleantur; teste Augustino: *Deum diligit, qui non ideo imperata custodit, vel quia magnitudine pœnæ, vel auiditate præmij compellitur; sed quia quod iubetur optimum est & honestum.*

Gregori. Hom 30 sup. Euāgeliū B.

Augusti.

Sunt & alia duo ſigna veriſsimæ dilectionis ad Deum, ſcilicet cũ homo cõgratulatur Deo in omnibus, quæ ſibi placent, à quocunq, quacunq; hora, quocunq; loco fiant. Naturalis enim amor nihil laudis à Deo meretur, quia ſemper ſuper ſe reflectitur, ſed ſolùm gratuitus, qui ſemper tẽdit in alterum. Secundum ſignũ eſt, quòd homo contriſtatur Deo in omnibus, quæ ſibi diſplicent, à quocunq;, quacunq; hora, quocunq; in loco fiant.

Vera charitas ad proximum eſt, diligere proximum ſicut ſeipſum, amicum & inimicum. Vnde dicit Auguſtinus, *proximũ ſicut ſeipſum diligi, hoc eſt, in Deo, ad Deum, & propter Deum.* Sic enim debet vnusquiſque diligere proximũ, ſicut ſeipſum, quod ſicut ſibi deſiderat omne bonũ,

& ſu-

& fugit omne malum: sic fiat proximo. Vel aliter: sicut vnusquisq; bonum proprium in corpore & anima, rebus & honore diligit, & sicut vnusquisq; in his quatuor fugit & odit omne malum proprium & damnum: sic quilibet in eis omne bonum tam amici quàm inimici debet dilgere, & omne damnum debet odisse, licèt ex præcepto non tantum, nec tam ardenter ad proximum moueri teneatur, sicut ad seipsum. Ex amore amici non potest vera charitas perpendi. Nam Ethinici eos amant, qui eós diligunt: Sed in amore inimici vera charita perpenditur. Amantem enim diligere naturæ est, quæ non est meritoria: non amantem verè diligere, gratiæ est. Sed excellentius perpenditur veritas charitatis ad proximũ,

Matt. 5

De dilectione inimici.

super Mattheum in glossa, quæ dicit. *Amantem diligere naturæ est: non amantem verò beneficijs ad amorem trahere, perfectionis est.* Et licèt nemo tenetur ex præcepto tantum & tam feruenter inimicum diligere, vt amicum: fœlix tamen esset & summè perfectus, qui tãtum & plus posset diligere. & opera charitatis exhibere inimico, quantum amico: corripienti & corrigenti, quàm blandienti: vituperanti, quàm laudanti. Quia teste Chrisostomo: *Nihil est quod sic Dei similes faciat, vt malignis atq; lædentibus esse placabibilem.* Pro certo enim maiorem gloriam & gratiam consequeretur ex persecutione, quàm fauore: si modo debito sciret ea frui. Sic sãctis martyribus multo magis profuerunt inimici ad æternam gloriam, quàm amici.

Chrisost. Hom. 20 in Math.

Ad

Ad amorẽ proximi nos inducere debet natura: quia õne animal naturaliter diligit sibi simile, & quia imago Dei in ipso, & præceptum in scriptura est. *Eccle. 71.*

Arguměta verissima charitatis sunt, verè cõ dolere tã inimico quàm amico, in qualibet aduersitate: verè & ex corde congaudere eorũ prosperitati, quæ duo rarissima sunt.

Argumenta verissima odij ad proximum sunt, cùm quis cum grauitate cordis de proximo cogitat, quando cum tristitia ipsum videt, quando cum amaritudine cum ipso loquitur, de ipso loquitur, vel audit loqui: cùm omne bonum illius, & quod illi vtile est, impedit quantũ potest, quando bonum, quod in ipso est, diminuit & peruertit. Sic non fecit Christus proditori suo Iudæ, *Matt. 26*

ſed ipſum cũ alijs Apoſtolis corpore & ſanguine ſuo refecit, & in loco traditionis non negans ſibi oſculum, benigniſsimè ſalutauit, plus dolens de malo ſuo, quã de ꝓprio in cõodo, vt dicit Hiero. Sed mirabile eſt, quòd vnquam de fraterna charitate ſibi applaudit, qui hæc ſigna odij in corde gerit. Multis autem videtur ſufficere, ſi cupiant proximis vitam æternam, quã nec dare nec auferre poſſunt, quam etiam bene optarent Iudæis & Paganis: nec memores eſſe volunt, quòd cum
1.Iohã.3. poſuerit Dominus animam ſuam pro inimicis ſuis; nos tenemur non tantum res ſed etiam animã ponere, tẽpore neceſsitatis, pro fratribus & Chriſtianis, maximè tamen Prælati tenentur ad hoc.

Ex duobus fouetur charitas ad Deum, ex mandatorum execu-

cutione, ſecundum illud: *Si præcepta mea ſeruaueritis, manebitis in dilectione mea &c.* Ad proximum ex cõpaſsione, ſecundum illud Eccleſiaſtici: *Non deſis plorantibus in conſolatione, & cum lugentibus ambula. Non te pigeat infirmum viſitare: ex his enim in dilectione firmaberis.* Ioan. 15. Eccle: 7.

ORATIO AD PETENdam à DEO Charitatem.

ÆTerna Charitas ac bonitas infinita, in qua omnes ſancti amoris cauſæ continentur: propter immenſum & incomprehenſibilem illum amorem, quo me ab æterno proſecutus es peto, eundem vt animę meæ infundas, quò te nullo mei intuitu priuatá væ cõmoditate, ſed propter te metipſum purè Amem.

Fac me Supereminentem istam tuam & inæstimabilem charitatē imitari, qua Solis vim naturaliter suam lucem spargentis, infinito interuallo excedens, te ipsum & diuina dona tua nullius proprij emolumenti aut vilitatis intuitu communicas. Fac me, Domine, mandatis tuis Sanctissimis & iustissimis omni reuerentia & Sollicitudine parere: quorum obseruantia manifestum est gratiæ tuę, & diuini tui amoris indicium. Gaudeat anima mea, gratiásque tuę agat maiestati pro ijs omnibus, quæ eidem placent: tristetur verò semper pro ijs, quę displicent & offendunt. Amem item & proximum meum Domine in te, pro te & propter te: & ex ijs, quæ mihi aut quęro, aut à me reijcio, discam, quæ illi vel optare debe-

am vel auertere. Bene illi velim, qui mihi vult male, quia id tibi gratum est. Vincam beneficijs eum, qui est in me iniquus. Nouerim ex inimici persecutione, quàm ex amici beneuolentia potiùs fructum capere: compati patienti, congaudere gaudenti, vt qui eiusdem sit mecum naturę, & tuæ similitudinis ac imaginis: & tu ipse ita fieri iubes, immortalique gloria afficis eum, qui te in dulcissimo hoc amore imitatur, & ostendit operibus ipsis se filium tali patre dignum.

DE HVMILITATE.

Caput. II.

HVmilitas vera & perfecta est, cùm exhibita gloria cõtemnitur, nec exhibenda appetitur. Verus humilis semper timet, ne sibi aliquà gloria exhibeatur:

beatur: Et cum ſibi exhibita fuerit, expaueſcens medullitus contriſtatur, ſciens quòd *ſoli Deo honor & gloria debeatur.* Verus humilis nunquam de aliqua gloria vel gratia gloriatur, niſi ex hoc audientibus confidentiam ad Deũ præſtare intendat; ſed ſi de ipſo aliquid glorioſi vel gratiæ recitatur, cum dolore cordis & deiectione ſui audit, ſciens ſolius Dei eſſe, quod ſibi aſcribitur, cui ſoli danda eſt gloria. Verus humilis nec maiori, nec minori, nec æquali ſe comparat, imò nullũ inferiorem ſe credit, nullum omnino ſpernit, & ſe ſolũ ex corde deſpicit, & ab omnibus deſpici feruenter appetit, gaudetq; feruenter, cum deſpectus fuerit. Talis nullam timet cõtumeliam, quia nullam amat gloriam. *Eſt qui nequiter ſe humiliat, & interiora eius*

1.Tim: 1.

Eccle: 19

plena sunt dolo. Sed *verus humilis* teste Bernardo, *non vult humilis prædicari, sed vilis reputari*. Amans humilitatem debet radicem humilitatis in corde plantare, hoc est propriam fragilitatem agnoscere, vt reputet non solùm quàm vilis est, sed etiam quàm vilis esse potest: imò quàm vilis esset hodie, & quàm vilis fieret, nisi Deus violenter ipsum à peccatis retraxisset, & nisi ei tentationes subtraheret. Ibi quilibet se cognoscere potest, & ex fragilitate sua se esse dispositum ad abyssum & voraginem vitiorum iuxta illud: *Humiliatio tua in medio tui*.

Bern: super Cant. ser: 16.

Mich: 6

Veram humilitatem inducit frequens in despectis operibus exercitium, dicente scriptura, quòd nunquam ad humilitatis Virtutem peruenit, qui opera humilitatis refugit.

Fouetur vera humilitas ex eo, quod verè homo agnoscit, nullã per se carnalem vel spiritualem tentationem posse vincere, nec minimum opus bonum & Deo gratum sine speciali auxilio Iesu Christi posse facere.

Argumentum veræ humilitatis est, cùm in tantum se homo deijcit, quòd omni gratia se indignum sentit, nec audet etiam aliquam gratiam appetere, & si prætereà à Deo super ipsũ absq; suo desyderio effluxerit, eum timore percipit, imò laudabilius iudicat carere Dei gratia, quàm habere gratiam Dei, quam toties diuersis modis demeruit, quam toties diuersimodè deturpauit, qua nũquam secundum ordinationem Dei fruebatur.

Argumentum veræ humilitatis est, quòd quis semper quærit

infimum locum, infimos ſocios, infimum officium, & infima veſtimenta.

Superbia mentis dupliciter cognoſci poteſt: argumento extrinſeco, ſecundum quod ſcriptum eſt: *Amictus corporis, riſus dentium, ingreſſus hominis enuntiant de illo.* Sicut arbor bona vel mala ex fructu ſuo bono vel malo perpéditur, quia omnia facta ex cogitatione procedunt, vt dicit Auguſtinus. Sicut odor bonus vel malus ex ore progreditur, ex ſtomacho corrupto vel incorrupto vt ex ſpeciebus bonis vel malis in ſtomacho repoſitis: ſic *impudicus oculus*, teſte Auguſt. *impudici cordis eſt nuncius.* Arguméto intrinſeco cognoſci poteſt ſuperbia, cum aliquis in corde ſibijpſi placet, & alijs ſe præfert, vel præferri deſyderat, cum in factis ſuis hominib. placere deſiderat

Eccl. 19. Mat. 7. Auguſt. Homil. de 50. Homil. Auguſt. epiſt. 14.

Rom. 15. & affectat Talis cum humili magi-
Psal. 68. stro Domino Iesu Christo non concordat, qui nec sibi placuit, teste Apostolo, sed improperiū expectauit & miseriam, nec venit preesse, sed subesse, teste ipso: *non veni ministrari, sed mini-*
Mat. 20. *strare.* Ideo talis magister discipulorum, qui hominibus non DEO placere volunt, dissipat ossa virtutum, qui confudentur,
Psal. 52. teste scriptura; *Quoniam DEus spreuit eos.*

ORATIO AD PETENDAM à DEO Humilitatem.

SVauissime ac dulcissime Iesu, qui, cum esses Deus æternus, te ipsum tamen humiliasti, & nostræ carnis vilitatem induisti, in qua veræ humilitatis nobis esses Magister ac concionator: da mihi

mihi, Domine, quod admirabili hoc tuo exemplo doctrináque docuisti, quò verò thesaurũ hũc absconditum obtineam, insere, queso, cordi meo mei ipsius cognitionem, quę vera est humilitatis radix ac fodina. Fac me omnem repellere honorem, cum meus non sit, sed tuus: ad omnium me pedes abijcere, & ab omnibus despici optare, qui omnium seruorum tuorum, imò & eorum, qui me nequiores esse videntur, sim vilissimus: ut qui reipsa omnibus illis deterior fuissem, nisi me tua manus sustentasset: & si illi à te dona, quæ ego accepi, obtinuissent, maiori illi gratitudine, quàm ego, respondissent. & siquidem ad humilitatem viam sternit humiliatio, fac me magni æstimare, & amplecti quicquid me potest ad illam obtinendam

tinendam iuvare. Fugiat anima mea vanam omnem compalcentiam; nec parúam aliorum æstimationem, proprię appetitum, cordis leuitatem, oculorum agilitatem, et quicquid interiùs aut exteriùs Superbiam sapit aut vanitatem, admittat: ut sic humiliatus; & tua gratia verè humilis effectus, illā merear consolationem, quam verè humiles habere consueuerunt.

DE OBEDIENTIA.

Caput III.

OBedientia vera & perfecta ad Deum est, cùm homo diligenter & sæpe recogitat, quid maximè quolibet tempore & loco Deo placeat, & ad quid sapiens Deus eum præcipuè ordinauit, & hoc toto nisu

ſemper implere intendit. Sed vera obedientia ad vicarios Chriſti ſcilicet ad Prælatos, eſt, cùm ſubditus, quod ſibi maximè contrarium eſt, fideliter & libenter exequitur, nunquam manifeſtans signo, verbo, vel facto, quòd ſibi contrarium ſit præceptū. Sed ibi vera obedientia non poteſt perpendi, vbi ſubditus præceptum excogitauit, & opus, quod ſibi placuit, ipſe dictat, teſte Auguſtino: *Optimus ille miniſter tuus eſt; qui non magis intuetur hoc à te audire, quod ipſe voluerit; ſed potius velle, quod à te audierit.* Verus obediens nunquam præceptum exſpectat, ſed ſolum voluntatem Prælati ſciens vel credens feruenter exequitur pro præcepto, exemplo Domini noſtri Ieſu Chriſti, cui voluntas & complacentia patris ſummum præceptum.

Aug. lib. 10. Cof. cap. 26.

tum fuit. Verus obediens nunquam de factis suis ordinat, nec secundum sensum suum iudicat, nec cuiquam de factis suis sensum suum indicat, cum nec velle nec nolle habeat; sed omnem ordinationem circa se simpliciter & securè Deo committit & Prælato. Verus obediens non discernit inter bonum & malum, sicut Abraham non discreuit, vtrum bonum vel malum esset occidere filium suum, iubente Domino: nec discernit inter bonum & melius, nam semper optimum iudicat, etiam in dubio bonum, quod iubetur, nisi manifeste iniquum appareret esse mandatum. Tunc, secundum Gregorium, *nunquam per obedientiam debet malum fieri: aliquando autem debet per obedientiam bonum, quod agitur, intermitti.* Item Gregorius in mo-

Gen. 22.

Greg. In mora. li. 35. c. 13. G. H.

n moralibus: *Sciendum, quòd ali- uando obedientia, si de suo aliquid abet, minima est. Nam cùm suc- essus huius mundi praecipitur, cùm ocus superior imperatur, is, qui ad ercipienda haec obedit affectanter: bedientiae virtutem sibi euacuat, si d haec etiam ex proprio desiderio nhelat. Rursum cum huius mundi despectus praecipitur, cum probra & contumeliae adipisci iubentur, nisi haec animus ex semet ipso appetat, o- bedientiae sibi meritum minuit, quia ad ea, quae in hac vita despecta sunt, inuitus nolensq; descendit. Debet er- go obedientia in aduersis ex suo ali- quid, & rursum in prosperis ex suo aliquid omni modo non habere, qua- tenus & in aduersis tanto sit glorio- sior, quanto ordini diuino etiam ex desyderio iungitur, & in prosperis tanto sit vilior, quanto a praesenti ipsa, quam diuinitùs percipit gloria, funditus ex mente separatur.* Grego. Ibidem.

Inductiuum veræ obedientiæ est, summa obedientia IesuChristi, qui non solùm Deo patri obediuit per omnia, dicens: *Non mea voluntas, sed tua fiat*: sed etiam hominibus bonis & malis: subditus etiam fuit dæmonibus. Item quia omnia sensibilia & insensibilia obediunt Deo, & illa omnia subiecit homini, vt se cognosceret subijciendum esse Deo. Sol & Luna obedierunt Iosue, terra Moysi, cum absorbuit Dathan & Abyron, mare Petro ad calcandum, & Moysi, cùm submergeret Pharaonem & exercitum eius, serpentes Magis in Aegypto, bestiæ heremitis in Aegypto, vt legitur in Vitis patrum, grando & aer Samueli, pluuia Heliæ, & ignis qui deuorauit duos quinquagenarios, aues sanctissimo Patri Francisco, dæmones

Mat. 26. Psal. 8. Iosue 10. Num. 16 Mat. 14. Exo. 14. Exod. 7. 1. Reg. 12. 3. Reg. 17 & 18.

nes Apostolis & sanctis hominibus, & ægritudines, á quibus eos liberauerunt, & multæ creaturæ Moysi in Ægypto Et quia omnia obediūt Deo in cœlo & sub cœlo: ideo homo meritò deberet obedire Deo patri in omnibus, eius præcepta & voluntatem exequendo.

Exod. 7. 8. 9. 10. & 11.

Argumentum veræ obedientię, dicit Bernardus: *Fidelis obediens nescit moras, fugit crastinum, ignorat tarditatem, præripit præcipientem, parat oculos visui, aures auditui, linguam voci, manus operi, itineri pedes, totum se colligit, vt imperantis colligat voluntatem*, & alibi: *Bonus obediens dat suum velle & suum nolle in manibus sui prælati vt firmè possit dicere, Paratum cor meum Deus, paratum cor meum paratum quæcumque præceperis facere, paratum tibi vacare,*

Bern. in Serm. de virtute obedientia.

B &c proxi-

& proximis ministrare, meipsum custodire, & in cælestium contemplatione requiescere.

Argumentum inobedientiæ est, cum subditus mandatum prælati iniustum reputat, & ex hoc in corde murmurat, deinde mãdatum implere non posse, nec debere se excusat, postea diuersas vias euadendi subtiliter excogitat: ad vltimum aliquos inducens, qui consiliis & precibus mandatum impediant vel retractent: Sic non fecit Abraham, qui nocte abijt, vt subitò mandatum Dei impleret, & relinquens seruos in pede montis, ne ipsum in occisione filij impedirent: ideo largam benedictionem meruit sibi & suo semini.

Gen. 22.

ORATIO AD PETENdam a Deo virtute Obedientiæ.

Domine

DOmine Iesu Christe, qui adeò exactè obedientiam seruasti, ut, ne illius iacturam faceres, vitam ipsam perdideris, æterno tuo patri obediens usq; ad mortem, mortem autem crucis: peto, Domine, perfectam hanc obedientiam, gratiamq;, qua omni loco & tempore animo voluam, quod à me exigis, omnibusq; viribus & maximo, quo possim, conatu animæ meæ studeam adimplere. Da mihi, Domine, simplicem ac perfectã erga superiores meos, ministros tuos obedientiam, tam in arduis, quàm in ijs quæ facilia sunt; tam in asperis quàm in iucundis, & ut in illorum manibus Velle Nolleque meũ cum perfecta mei resignatione reponam. Afficiar quæso amplectarq; libentiùs humilia, & quibus labor aut

confusio coniuncta sint, cùm mihi iniungentur, quàm alta, et quibus requies & honor insunt. O Domine, qui non solum excellentissimam hanc obedientiam nos docuisti, dum æterno tuo Patri illam exhibuisti, sed dum hominibus non bonis tantum, sed iniquis etiam eandem præstitisti; ac voluisti ut cæteræ omnes creaturæ eandem nobis commendarent, dum incredibili promptitudine ad nutum tibi omnes obtemperant, imò & homini quodam modo iuxta præscriptum tuum, ut ab eis discat homo tibi, & ijs, quos tuo loco ad ipsius gubernationem statuis, obedire. Ne quæso Domine meos unquam superiores iudicem, néue contra illos in corde meo obmurmurem; ne me excusem, aut in mandatis impossibilita-

bilitatem pretendam; nec media ulla ad impediendum quæram: sed simplici, prompta, hilari, perfecta, ac constanti voluntate ob tui amorem prestem quicquid fuerit mihi ab illis iniunctum.

DE PATIENTIA.
Caput IIII.

PAtiẽtia vera & perfecta est, cum quis sustinet patienter iniurias, non solum cum reus est, sed etiam cum innocens est exemplo Iob dicentis: *Non peccaui, & in amaritudinibus moratur oculus meus.* Et licet intolerabilior sit iniuria innocenti: *Iob. 17.* quam culpabili, tamen multo suauiùs sufferri potest & debet iniuria, cum nihil conscientia remordet de culpa aliqua præcedente,

Teste beato Petro: *Nemo vestrum patiatur vt fur, aut homicida vel maledicus &c. Melius est enim vt benefacientes (si voluntas Dei velit) pati, quàm male facientes. Quæ enim est gratia, si peccantes & colaphizati suffertis? sed si benefacientes patienter sustinetis, hæc est gratia apud Deum.* Laudabilis illa patientia est, quæ non tantum à malis, sed etiam ab eis, qui videntur boni & amici, nec tantum pro malis operibus, verumetiam pro benefactis illatas patienter sustinet iniurias. Tunc amica Dei anima inter filias est, sicut lilium inter spinas. Lilium enim quamuis pungatur à spinis, candorem tamen retinet, fortiorem emittens odorem, quàm si non pungatur. Sic anima sponsa Dei quamuis ab eis, qui videntur esse de numero filiorum Dei & consortio

1. Pet. 4.
1. Pet. 3.
1. Pet. 2.
Cant. 2.

ſortio, pungitur: non tamen ad impatientiam prouocatur, ſed candorem bonæ conſcientiæ, & bonæ famæ odorem diligentiſsimè ſeruare conatur. Ille verè patiens eſt, qui non ſolum moleſtias illatas patienter tolerat, ſed etiam inferendas deſiderat, exẽplo Chriſti dicentis: *Improperium expectauit cor meum & miſeriam,* Verus patiens inter flagella non murmurat, exemplo Iob, Qui inter tot preſſuras, *nec ſtultum quid contra Deum loquutus eſt* ſed mente gaudet hilari de illatis moleſtijs, & ex corde gratias agit. Verus patiens pro illata iniuria nunquam ſe excuſat etiam requiſitus, fideliſsimo ſe Deo cõmittens in omnibus, qui vtique tempore ſuo omnem innocentiam excuſabit. Sic Dominus Ieſus à Pilato interrogatus, non reſpon-

Pſal. 68.

Iob. 1.

Matt. 27

ſpondit. Verus patiens iniuriam nulli conqueritur: quia ex querela & excuſatione quantulúcunq; mens alleuiatur, quam alleuiationem minimè curat, ſed ſolus cum Deo moleſtiam ſuam portat, donec pius & fidelis Deus per internam conſolationem repellat.

Tria ſunt, quæ meritò inducunt ad veram patientiam. Vnū eſt, cognoſcere, quod pecatis noſtris æternam & amariſsimam meruimus gehenæ pœnam: pro cuius recompenſatione moleſtia corporali affligimur. Aliud eſt, quòd Dominus Ieſus longo tempore magnis & multis iniurijs promeruit, vt vicem ſibi rependentes, breui tempore modicū moleſtemur. Tertium eſt, quod ipſe Deus iuſtus ſecundum longitudinem, magnitudinem, & aſperi-

asperitatem molestiarum, reponderabit magnitudinem, diuturnitatem, & dulcedinem gaudiorum, teste Apostolo dicẽte: *Id enim, quod in præsenti est, momentaneum & leue tribulationis nostræ, supra modum in sublimitate pondus æternæ gloriæ operatur in nobis.* 2. Cor. 4.

Argumentum veræ patientiæ est, se non vindicare cum possit, & etiam prohibere vindictam ab alijs, exemplo Dauid, qui prohibuit Semei occidi, qui lapides & lutum contra eum projiciens virum sanguinum eum appellauit. 2. Reg. 16 Sed potiùs verè patiens supplicat deuotè pro iniurantibus, quod fecit Dominus Iesus efficaciter pro suis crucifixoribus, & beatus Stephanus pro lapidãtibus: imo etiam cogit Dominum iniurantibus misereri, sicut fecit Moyses dicens: *Aut dimitte eis hanc* Luc. 23. Act. 7. Exo. 32.

noxam, aut dele me de libro, quem scripsisti. Tales orationes libenter audit Deus & exaudit. Vnde omnes tres fuerunt pro aduersarijs exauditi.

Argumentum impatientiæ est, cum aliquis propter molestiam illatam ex motu interiori sponte dimittit bona opera, quæ commodè posset facere & deberet, tunc immeritò luit Deus molestiam ab homine irrogatam. Idémque motus interior vix se abscondere potest, nisi erumpat vel in vultu, vel in gestibus, vel in verbis. Hæc est enim periculosissima impatientia, cuius vindicta vergit in Deum innocentem.

ORATIO AD IMpetrandam Patientiam.

Cur,

CVr. Domine, conqueror, ſiqua me iniuria affici, aut iniuſtè affligi iudico? ſi revoco in memoriá, quoties quámq; graviter te offenderim; quódq; propterea infernum ipſum promeritus ſim; ac magna ſit miſericordia tua, qua ſtatuis vt in temporali hac vita & leviter pendam, quod æternùm in altera, & ſupplicijs exquiſitiſsimis fuiſſem luiturus. cur conqueror? cùm te videam cruci propter mea peccata ſuffixum, neque enim decet membra eſſe delicata ſub capite ſpinoſo, & pro ijſdem duriſsimè tractato. Cur conqueror ſi aduerto quòd ſi præſentes labores ad tempus æquanimiter tolerauero, me tua conſolabitur miſericordia, abſtergéſq; manu tua oculorum meorum lacrymas, ac dabis requiem

confractis, afflictisque ossibus, & quod iuxta patientiæ ac tolerantiæ meæ modum erit consolatio & retributio tua. Pluant itaque, aduersa quæq; tui causa, Domine, super me, præbente tamen te robur & Spiritum ad ea ferenda: quia sine gratiæ tuæ subsidio carnis meæ deficiet debilitas. Fac me Domine iudicia omnia falsa, suspiciones vanas, calumnias, & iniurias omnes quæ fiunt contra me æquanimiter, sine murmuratione, sine quærelis, sine excusationibus, sine interiori eorum sensu, aut exteriori eorundem indicijs tolerare, etiamsi à seruis tuis, ac propter bene & laudabiliter gesta illa mihi obueniant: eóq, maiori lætitia ac gaudio oblectetur in se anima mea, quo se innocentem, & à culpa, quæ impin-

gitur, vacuã se magis inuenerit. Corrobora, ô Domine, animam meam cognitione & amore sanctissimæ tuæ passionis, vt non solum præsentes cum gaudio ferã aduersitates, sed etiam optem absentes; crucísque genus quoddam esse iudicem sine cruce viuere ac mori.

DE PAVPERTATE. Caput V.

PAupertas vera & perfecta est, omnia propter Deum sponte & libenter dimittere, nihil præter solam necessitatem possidere, eadem necessitate se indignum sentire, & etiam ipsa necessitate quandoque propter Deum carere, vbi enim plena est necessitas, perpendi non potest paupertas. Sic Dominus neces- *Matt. 12.*

ſarijs ſibi caruit, cùm nec ſibi
nec diſcipulis ſuis ſpicas confri-
cantibus panem habere potuit,
qui ſimiliter veſtrum neceſsitate
caruit, quando ante crucem, te-
ſte Bernardo, penitus nudatus
fuit. qui etiam ſitiens in cruce
Ioan. 19. hauſtum aquæ habere non po-
tuit, nec lapidem, nec aſſerem,
in quo moriens crucifixus caput
inclinaret. O quàm ſæpe eſt ibi
ſuperfluitas, vbi creditur vera eſ-
ſe neceſsitas! Verus pauper nul-
4. Reg. 5. la tranſitoria concupiſcit, exem-
plo Heliſei, qui munera Naa-
man non accepit, & exemplo
Dan. 5. Danielis, qui dona Balthaſar re-
gis contempſit. Ille pauperta-
tem verè amat, qui potiùs me-
reri vellet paruam gloriam per
paupertatem, quàm magnam
per diuitias, propter conformi-
tatem Ieſu Chriſti.

Ad amorem paupertatis inducere nos debent tria, secundum Bernardum. *Nihil Deo charius, nihil angelis amabilius, nihil hominibus fructuosius, quã in paupertate obediẽdo vitã finire.* Quod autem Deo paupertas placet, testatur idem Bernardus, dicens: *In cœlis omnium bonorum æterna affluentia suppetebat, sed paupertas non inueniebatur in eis. Porro in terra abundabat & superabundat hæc species, sed nesciuit homo precium eius: Hanc itaq; Dei filius concupiscens, descendit vt eam eligat sibi, & nobis quoq; sua æstimatione faciat pretiosam.* Est & aliud inductiuum paupertatis, scilicet gloria assessionis Domini, veniens ex eo, quod pauperes ignobiles ad latus Christi sedebunt in iudicio, nobiles & diuites iudicantes. Eia quàm laudabile

Ber. ser. 1. in Vigil. natalis domini, lib. 1.

Matt. 8.

dabile est, Deo purè propter ipsũ omnia relinquere, pauperem fieri propter amorem Dei, Deo confidere super omnia, quòd tam potẽs sit semel vel bis in die corpori ministrare necessaria, quæ minima reputantur coram Deo (nam ea tribuit inimicis abundantiùs quàm amicis) sicut potens est die ac nocte, momentis singulis ministrare spiritui abundantiam spiritualium donorum, quæ maxima sunt coram Deo, nec ea communicat inimicis.

Argumentum veræ paupertatis est, nullam sollicitudinem habere de transitorijs, sed simpliciter & securè se committere Deo, qui auibus & vermibus semper largè ministrat, & præcipuè pullis coruorum, in nido vagientibus præ fame, quos antiquus

Matt. 6.

Psa. 135. & 146.

tiquus coruus propter albedinē, quasi filij sui non sint, famelicos derelinquit: qui ex largitate Dei, vel ex rore aeris pascuntur, donec ipsis nigrescentibus coruus succurrit, vel ciniphes, vel muscas degluriunt, quæ spumæ rostrorum inhærent, cum famelici adhuc fortiter clamare non cessant.

Argumentum falsæ paupertatis vel auaritiæ est, libenter munera petere præter necessitatē, vel ea libenter accipere. Talis libertatem suam vendit, iuxta verbum Philosophi, *Munuscula accipere, est libertatem vendere.* Quomodo enim est paupertatis amator, qui nullum defectū sustinere vult, & munera non necessaria frequenter accipit, imò petit, & sub quadam subtilitate extorquet, & præter necessitatem conseruat?

ORATIO AD SPIritum sanctæ paupertatis a Deo postulandum.

SAluator benignissime, qui ditissimus, Deúsque maiestatis immensæ existens, pauper pro me homo factus es, vt tua me paupertate ditares: Quid, quæso, tibi in terra quæsiuisti? quid inuenisti? quid elegisti? paupertatem omnino, eámque exactam adeò, vt in paupere præsepio nasci, & nudus in cruce mori volueris, vbi nec haustũ aquæ, nec vbi sacrum reclinares caput habere potueris: vt hoc me exemplo doceres, quanti facere me par esset, quod tanti tu faceres; quo affectu desiderare, quæ tu in hoc mundo eligeres; tuámque amplecti paupertatē, nuditatem induere, & in cruce de-

ce denique tua gloriari. Fac me igitur, mi Rex, ex nunc per gratiam tuam omnibus mundi pompis & superfluis valedicere; omnem contemnere voluptatem: cúmque mihi defuerit quippiam, gaudere ex animo ob tui amorem & imitationem. Ne decipiar existimans necessarium, quod verè est superfluum: ne me teneat eorũ sollicitudo, quæ ad miseram hanc vitam ducendam conducunt, certo persuasissum te verè patrem esse, qui ineffabili tua prouidentia auiculis per aëra & vermiculis per terram discurrentibus omnia prebeas necessaria. Illa verò spiritualia diuináque dona animæ meæ peto communicari, quorũ tuos tantum amicos participes facis: temporalia verò ac peritura ita securè ac confidenter fac

me contemnere, vt cum eisdem tuis amicis te ad viuorum mortuorúmque iudicium venientem merear comitari.

DE CASTITATE.

Caput VI.

CAstitas virginalis vera & perfecta est, cum non solum corpus à pollutione carnalis concupiscentiæ custoditur, imo etiam anima à carnali concupiscentia munda seruatur, exemplo Saræ dicentis: *Domine tu scis,* Tob 3. *quia nunquam virum concupiui, sed mundam seruaui animam meã ab omni concupiscentia*, imo ab eis quæ præstant occasionem concupiscentiæ, & hoc est quod sequitur: *Nunquam cum ludentibus me miscui, neque cum his, qui in leuitate sunt vel ambulant, participem me prebui.* Ille verè castitatem

tem amat, qui potius per castitatem virginalem, & si possibile esset, modicam eligeret gratiam in præsenti, & gloriam in futuro, propter conformitatem Iesu Christi, quàm si mereri posset gratiam & gloriam maiorem propter debitum coniugale.

Ad amorem castitatis inducere nos debet exemplum castitatis Domini nostri Iesu Christi, & matris eius, & sanctarum virginum, quæ olim pro conseruatione castitatis regna mundi cõtempserunt, & vitam sponte perdiderunt: sicut beata Agnes, Catherina, & similes, & præcipue castitas mulierum paganarum & virginum, de quibus dicit Hieronymus, quod mortem elegerunt, vt castitatem seruarent. Item mundicia & libertates inde sequentes, inducere nos de-

debent ad castitatem, & gloriam castitatis promissa à Domino IESV CHRISTO.

Apoc. 3. *Qui vicerit concupiscentiam carnis, dabo ei sedere in throno meo, sicut & ego vici, & sedeo in throno eius.* Nam incorruptio facit proximum esse Deo. Conseruant autem castitatem, & inductiua sunt eiusdem, victus parcitas, cultus vilitas, corporalis incommoditas, & fugere locú & tempus impudicitiæ oportunum.

Gen. 34. Quod si Dyna filia Iacob fecisset, capta non fuisset, quando venit videre mulieres regionis illius. Item vitare omnes homines suspectos. Debet autem cuilibet fœminæ quilibet masculus

2. Reg. 13 esse suspectus. Ex hoc enim Thamar filia Dauid à proprio fratre Amon corrupta fuit quòd eum suspectu non habuit, quando ei

do ei soli tanquàm infirmo ministrauit. Similiter vnicuique viro suspecta debet esse mulier etiam sancta, secundum consiliũ Hieronymi dicentis: *Si castitatẽ amaueris, fœminam, quamuis bene conuersantem videris, mente dilige, non præsentia corporali.* Præcipuum autem conseruatiuum castitatis est, delectari in domino. tunc enim omnia alia vilescunt: gustato enim spiritu, desipit omnis caro. Vnde Gregorius: *Esse quidem anima sine delectatione non potest. nam aut delectatur infimis, aut summis, & quanto altiori studio exercetur ad summa, tanto maiori fastidio torpescit ad infima, quantoque acriori cura inardescit in infimis, tanto tepore damnabili frigescit à summis.*

Gregor. In mor. lib. 18. cap. 61.

Argumentum veræ castitatis est, refrenatio quinque sensuum

ab il-

ab illecebris carnis, & subtractio cordis à vanitatibus & cogitationibus delectabilibus. Nam ex delectatione visus in videndo, gustus in gustando, odoratus in olfaciendo, tactus in tangendo, pedum in ambulando, oris in ridendo & loquendo, nasci solent carnalia desideria, quæ animam ad impudicitiam aut emolliunt aut inclinant.

Argumentum siue inductiuum impudicitiæ est, intemperantia potus: ex hoc enim Noe
Genes. 9. impudice nudatus fuit, & Lot
Gen. 19. cum proprijs filiabus incestum commisit. Ideóque præcepit Apostolus, dicēs: *Nolite inebriari vino, in quo est luxuria*, scilicet per occasionem.
Ephes. 5. Item *impudicus oculus*, teste Augustino, *impudici cordis est nuncius*. Similiter impudica verba, impudicus incesſ-

inceſſus, & colloquium mulie-
rum, teſte Eccleſiaſtico, quaſi Eccleſ. 9.
ignis inardeſcit. Similiter collo-
quium viri mulierem inflammat.
Item diligens conſideratio in-
ceſſus & formæ alterius, ad im-
pudicitiam ducit, quod diſſua- Eccleſ. 9.
det Eccleſiaſticus dicens: *Ne re-
ſpicias virginem, vt non ſcandali-
zeris in decore eius.* Idem cauen-
dum eſt fœminæ ad virum. Hoc
ſalubre conſiliũ ſequebatur Iob, Iob. 31.
cùm pepegit fœdus cum oculis
ſuis, vt non cogitaret de virgine,
quod plus eſt, quàm ſolûm ca-
uere à conuentu virginum.

*ORATIO AD CASTI-
tatem à Deo petendam.*

REprime, Domine, ſenſus
omnes meos, & munda cor
meum à voluptariæ omni ac

ſenſuali cogitatione. Da mihi mundum purúmque ac perfectæ amantem caſtitatis ſpiritum tuum, quo & corpus & animam ab omni ſeruem fœditate & corruptione. Ne verò cadã aliquando, fac me omnes labendi fugere occaſiones. Da mihi, Domine, Temperantiæ ſobrietatíſque virtutem, aſperitatis ac pœnitẽtiæ amorem, mei ipſius cognitionem, ac fragilitatis propriæ timorem, quo illam ſemper præ oculis habens, cuiuſcunque etiã ſanctiſsimæ fœminæ conſortiũ cautè declinem: facilè ſiquidem ſtupa accenditur apud ignẽ. Sed ſuper omnia, Domine, tui ipſius ſenſum mihi dari peto, vt abſorpta in te, & deliciarum tuarum dulcedine immerſa obliuiſcatur anima mea ſenſualium omnium appetiuum; ac ſuauiſsimo ſpiritus

titus tui liquore inebriata, omnē carnis amaritudinem, fœditatémque reijciat. Fac me, Domine, pulchritudinem intelligere, & æstimare libertatem, imo & potestatem, quam etiā in hac vita castitas obtinet! O mi Rex, animæ que meæ sponse amantissime, qui tuo nos exemplo cœlestem hanc docuisti virtutem, tuáque doctrina eius aperuisti precium & valorem, fac me purísimam virginem matrem tuā cæterásque delicatisimas virgines sponsas tuas imitari, quæ ne suam perderēt integritatem, vitam profudérunt. Et qui mundum me castúmque esse iubes, quod sine tua gratia facere non possum: da quod petis, petéque quod vis.

DE ABSTINENTIA, Caput VII.

ABstinentia vera & perfecta est, vsus necessariorum tantum victus & vestitus, & omnimoda subtractio delectabilium & superfluorum, & eorum, quae multa diligentia fiunt, & magnis sumptibus comparãtur: exemplo beati Ioannis Baptistae, qui locustas comedit, & folia arborum lactearum, saporem mellis habentia, & aquam bibit, & vestem de pilis camelorum habuit. Vnde Apostolus: *Habentes victum, & quibus tegamur,* (non quibus ornemur) *his contenti simus.* Quia seruus Dei non debet habere vestimentum ad decorem, sed ad tegendam suam nuditatem, sicut dicit glosa super Lucã, de veste Ioannis. Ille vere abstinentiam seruat & amat, qui non solum abstinet libenter à delectabilibus, quae nõ habet,

Matt. 3.

1.Tim.6.

Luc.15.

habet, & quæ ipsi sunt illicita; sed etiam vitat sponte & purè propter Deum delectabilia, quæ habet, & quæ habere posset, quibus licitè & meritoriè vti posset, siue chara, siue delectabilia sint, siue vilia. Nam si quis plus delectaretur in pultib⁹ quàm in perdicibus, in aqua plus quàm in vino, acceptius esset Deo, à pultibus quàm à perdicibus, ab aqua quàm à vino abstinere. Dicit enim Augustinus: *Delitiæ quælibet si absq; desyderio sumantur, non officiunt, & cibi viles delectabiliter vel appetenter accepti, perfectæ abstinentiæ impediunt virtutem.* Dauid enim aquam male concupitam effudit, & Helias carnem non cócupitam comedit, à Deo per coruos missam. Hoc testatur Esau, qui non propter gallinam, sed lenticulam irrecuperabiliter

2. Reg. 23.

Gen. 25.

biliter benedictionem perdidit. Nec solum abstinendú est à delectabilibus corporis, sed etiam ab eis quæ delectant animum. sicut à vanis colloquijs, à gaudio temporali, à peccato mortali, ab amicitia carnali. Hæc abstinentia laudabilior est, quàm prima & habēda est purè propter Deū, non propter aliquam mercedē temporalem vel gratiam.

Inductiua veró abstinentiæ duo sunt: vnum, quod nunquā cum debita gratitudine dona Dei percipimus, & nunquam ad debitum finem eis, neque secundum ordinationem diuinam fruimur: ex hoc iram Dei grauiter incurrimus. Aliud est, quod de omnibus donis perceptis strictam rationem exiget, quæ sine ipsa percepimus, vel pro nostra voluptate, vel pro iusta neces-

essitate, vel pro communi
itate. A quibus igitur quisq;
tinet, de illis reddere ratio-
m non oportet. Duplex auté
litas sequitur abstinentiam:
licet diuinorum secretorum
gnitio, & desyderiorum ex-
iditio, quæ duo patent in Da-
ele, qui cum vti nollet cibo & Dan 1.
otu regio, sed aquam cum le-
uminibus sumpsit, cũctos Ma-
os & ariolos transcendit in ag-
itione visionum atque somnio-
um. Secundo, quia ad preces
eius septem anni, quibus Nabu-
chodonozor debuit viuere vt
bestia, mutati sunt in septem
menses. Idemque cùm impe-
trasset à Deo regibus spiritum li-
centiandi populum in Hierusa-
lem, impetrauit & populo vo-
luntatem redeundi, cum redire
tardaret. Qui in multis deside-

rijs suis & miserijs propter abstinentiam fuit exauditus, quod ipse testatur, decimo capitulo dicens: *In diebus illis, ego Daniel lugebam trium hebdomadarũ diebus, panem desiderabilem non comedi, caro & vinum non intraierunt in os meum, sed neque vnguẽto vnctus sum.* Ideo angelus dixit ei: *Ex die illo, ex quo posuisti cor tuum, vt affligeres te, in conspectu Dei tui, exaudita sunt verba tua.* Tertium potest esse, misericordiæ Dei impetratio, vt patet de Niniuitis, qui per abstinentiam misericordiam Dei impetrauerunt, Iona prædicante. Recordari debemus, & mirari possumus abstinentiam sacerdotum antiquorum, de quibus scribit Hieronymus, *quod a carnibus & vino se semper abstinuerint, propter tenuitatem sensus, & vertiginem*

Dan. 10.

Ionæ. 3.

Hier. li. 2. aduers. Iouin: ante medium, folio 78.

nem capitis, quam ex paruo cibo patiebantur, & maxime propter appetitus libidinis, qui ex his cibis & ex hac potione nasci solet. Pane rarò vescebantur, ne onerarent stomachum. Et si quando comedebant, tusum pariter hyssopum sumebant in cibo, vt escam grauiorem illius calore decoquerent. Oleum tantū in oleribus nouerant; verum & ipsum parum, propter nauseam & asperitatem gustus tollendam. Quid loquar de volatilibus? cum ouum propter carnem vitauerint, & lac: quorum alterum carnes liquidas, alterum sanguinem esse dicebant, colore mutato.

Argumentum veræ abstinentiæ est, cum non solum delicatis & preciosis quis in sanitate vti respuit, sed etiam, cùm infirmitas vel alia necessitas cogit, cum dolore mentis percipit. Item cū

non solum à pretiosis & delicatis abstinet & superfluis, imò sibi necessaria etiam quandoque subtrahit, vt alijs indigentibus largiri possit, iuxta illud Hieronymi: *Quod manducaturus eras si non ieiunares, da pauperibus. vt ieiunium corporis sit sanitas animæ, nō marsupij lucrum &c.*

Argumentum falsæ abstinentiæ est, vitare pretiosa & delicata tantum eo tempore, quo non habentur, vel propter vanam gloriam, vt homo laudetur, vel propter parcitatem, ne depauperetur, vel propter auaritiam, vt ditetur, vel ad cauendam corporis infirmitatem. vel ad vitandam infamiam & detractionem, vel ad consequendam dignitatē, vel transitoriam vtilitatem, & nō ad promerendam gratiā in præsenti, & gloriam in futuro.

ORA-

ORATIO AD PETENdam a Deo Abstinentiæ virtutem.

FAc me, Deus meus, omnia superflua & voluptaria ita resecare: vt solo necessariorum vsu circa victum & vestitum sim contentus: Nec solùm à vanis corporis, sed maiori etiam sollicitudine à noxijs animæ abstineam delicijs Ne mihi gustus & appetitus, sed ipsa ratio, meráque necessitas regula sit: vt omnia delectabilia siue licita aliàs sint, siue illicita, siue in promptu mihi sint, siue haberi possent, solius amoris tui intuitu sanus reijciam; ægrotus verò licitis temperatè vtar, ídq; non sine dolore, quòd tunc non liceat maiori abstinentia & seueritate vti ad tibi placendum. Et qui exactissimam sum de tuis

omnibus mihi collatis donis rationem redditurus, sciam, quæso, ea, qua par est, illis vti gratitudine, animámque meam perfecta disponam abstinentia, vt peccatorum meorum veniam obtinere, & sanctorum desideriorũ compos esse, perfectámq; sanctissimæ tuæ legis obedientiam assequi possim.

DE PRVDENTIA, *Caput VIII.*

PRudentia vera & perfecta est, semper niti ad agnitionem diuinæ naturæ, & profunditatem humanæ miseriæ. Quam prudentiam optauit Augustinus dicens: *Nouerim te, nouerim me.* Ille veram prudentiã habet, qui sollicitè laborat cognoscere quid sit optimum, & hoc

hoc toto nisu amplectitur, quid sit pessimum, & hoc toto corde detestatur. Ille verè prudens est, qui frequenter pensat, quid bonis, quid malis futurū sit, quanta delectatio sit bonis vniri summo bono æternaliter, quanta amaritudo malis, separari à summo bono æternaliter. Ille vera prudentia fruitur, qui summopere fugit omne illud, quod elongat ad tempus à familiaritate Dei, scilicet peccatum veniale, & quod semper separat à fruitione Dei, scilicet peccatum mortale. Similiter ille vera prudentia fruitur, qui diligit omnia, quæ approximant Deo; scilicet bona opera; & quæ æternaliter vniunt Deo, scilicet virtutes & Spiritus sancti dona.

Inductiuum veræ prudentiæ est, exemplum philosophorum,

Hiero. 1. aduers. Iouinia. 36. qui tantum pro scientia laborabat vt scribit Hieronymus *quod reliquerunt frequentias vrbium & hortulos suburbanos. vbi ager irriguus, & arborum coma, & susurrus auium. fontis speculum, riuus immurmurans. & multa aurium oculorumque illecebra: ne per luxū & abundantiam copiarum, animæ fortitudo mollesceret, & eius prudentia cōstupraretur. Inutile quippe est crebro videre, per quæ aliquādo captus sis, & eorum te experimento committere, quibus difficulter careas. Nam & Pythagorei huiusce modi frequentiam declinantes, in solitudine & desertis locis habitare consueuerunt. Et quosdam legimus sibi effodisse oculos, ne per eorum visum a contemplatione philosophiæ auocarentur. Quod si quis existimat, abundantia ciborum potionūque se perfrui posse, & vacare sapientiæ,*

hoc

hoc est, versari in delicijs, deliciarumque vicijs non teneri: se ipsum decipit. Sensus enim noster cogitat id quod videt, audit, odoratur, gustat & attrectat: & ad eius rei trahitur appetitum, cuius capitur voluptate: quanto magis nos, qui diuina sapientia insistere debemus. Ad idem nos inducere debet multorum damnatio ex imprudentia, iuxta illud Esaiæ: *Propterea captiuus est populus meus, quia non habuit scientiam.* Et Baruch 3. *Et quia non habuerunt sapientiam, perierunt propter eorum insipientiam.* Esa. 5. Bar. 3.

Officium prudentiæ est, ordinare cogitationes cordis, ne extra Deum vagentur: & affectus mentis, ne circa creaturas nimium occupentur: voluntates, ne à Deo auertantur: intentiones, ne misceantur, sed purificentur: iudicia & suspiciones, vt ad melius

lius conuertantur. Similiter omnia verba & facta & incessus ordinare debet, vt ad debitum finem omnia fiant, pro communi vtilitate, & omnium emendatione. *Nam sapientia hominis* (teste Salomone) *relucet in vultu ipsius*, hoc est, in conuersatione exteriori. Qui sic ordinatus est, habet argumentum veræ prudentiæ. Item de hoc dicit Bernardus. *Quotidiana exercitatione examina vitam tuam, attende diligenter quantum proficis, quantum deficis, qualis sis in moribus, qualis in affectibus, quam similis & dissimilis Deo: stude te ipsum diligentissime cognoscere. Quia multo melior es, si te ipsum cognoscis, quam si, te neglecto, cognoscas cursus syderum & vires herbarum.*

Eccl. 8.

Argumentum falsæ prudentiæ est, niti cognoscere cursus syderum,

derum, vires herbarum, virtutes gemmarum, propter lucrum tantùm. Talis enim *scientia non ædificat, sed inflat.* Item astutum esse in negocijs secularibus, falsam indicat scientiam, imo stultitiam, teste Apostolo: *Sapientia huius mundi, stultitia est apud Deum.* Tales heu multi sunt; quod conqueritur dominus Iesus, dicens: *Filij huius sæculi prudentiores sunt filijs lucis, in generatione sua.* Item alij subtiles sunt ad excogitandum nequitias, & nouas adinuentiones: sed cæci sunt ad considerandam voluntatem Dei. De talibus dicit Hieremias: *Sapientes sunt, vt faciant mala, bene autem facere nescierũt.* Tales *credentes & dicentes se esse sapientes, stulti facti sunt,* vt dicit Apostolus.

1. Cor. 8.
1. Cor. 3.
Luc. 16.
Hierē. 4.
Rom. 1.

ORA-

ORATIO AD PEtendam à Deo Prudentiæ virtutem.

NOuerim te, Domine, nouerim me: meditetur frequenter anima mea, quid post miseram hanc vitam bonos maneat & iniquos; tibi charos, & inimicos: Fugiat propterea quæcunque ipsam possunt à te separare; amplectatur verò quæ vt magis tibi vniatur, tuáq; dulcedine & familiaritate fruatur iuuare illam possunt. Et cùm huius mundi sapientes omnia contempserint, quæ à vili abiectáque creaturarum cognitione illos retardabant: ne sim illis insipientior, vt non parui ducam quæcunque mihi creaturæ omnes offerre possunt, quo te omnium factorem cognoscam. Compone, Domine, omnes animæ

mæ meæ cogitatus, & affectus; voluntatem, intentionem, iudicia, ſuſpiciones, verba, opera: & omnia ad te ipſum rectà dirige, qui rerum omnium principium es & finis, centrũq; & omnis beatitudinis meæ compendium.

DE FORTITVDINE, Caput IX.

FOrtitudo vera & perfecta eſt, dominari animo ſuo, cum tentatur à ſuperbia, inuidia, ira, luxuria, auaritia, vana gloria, complacentia & delectatione carnali, & ratio ſentiens nequaquam conſentit, ſed ſtatim reprimit. Vnde illud: *Qui dominatur animo ſuo, fortior eſt* *Pro. 16.* *expugnatore vrbium.* Hanc forti- *Iud. 14.* tudinem Samſon fortiſsimus nõ *Iud. 15.* *Iud. 16.* habuit,

habuit, licet leonem dilaniauerit, & mandibula asini mille viros strauerit. Nam post propter concupiscentiam mulieris, omni fortitudine priuatus est. Ille veram fortitudinem habet, qui ab illicitis membra sua & sensus reprimit. Illam Dauid non habuit, qui vrsum & leonem occidit, &
1.Reg.17 Goliam interfecit, tamen oculos suos ab illicito visu non cohi-
2.Reg.11 buit. Eia, quantæ fortitudinis sunt quidam ad ieiunandum, vigilandum, castigandum corpora sua cilicijs & flagellis, non tamen possunt refrenare pedes suos à vitijs noxijs, manus suas ab opere & tactu illicito, aures ab auditu nociuo, & præcipuè linguã à verbis damnosis, beato Iaco-
Iacob. 3. bo dicente: *Omnis igitur bestiarũ & volucrum natura, domari potest ab humana natura: linguam tamen*

tamen nullus hominum domare potest. Est enim lingua malum inquietum, plena mortifero veneno. Tamen sine hac refrenatione non est vera religio, sicut dicit idem, *Si quis putat se religiosum esse, non refrenans linguam suam, sed seducens cor suũ: huius vana est religio.* *Iacob. 1.*

Inductiuum veræ fortitudinis est, degustatio spiritualis suauitatis. Hæc enim roborat mentem, ad faciendum bona, & ad tolerandum aduersa, & ad vincendum vitia, & animæ nociua. Hoc præfigurauit Ionatas, qui gustans parum mellis, illuminatus & confortatus est ad persequendum inimicos. Sic Moyses percipiens sanitatem mentis ex visione & collocutione diuina, tantum confortatus est, vt per quadraginta dies alimento corporali non indigeret. *1. Reg. 14.* *Exo. 34.*

Officium

Officium fortitudinis est, firmare intellectum in cognitione Dei & affectú in dilectione Dei, & proximi; inter aduersa roborare mentem, ne terreatur; inter prosperа, ne mulceatur; item mentem animare, vt semper exerceatur in bonis; confortare ipsam, ne vnquam vincatur in malis. Primam fortitudinem, Paulus 2. Cor. 11 & 12. Stephanus Act. 7. habuerunt. Secundam Mathatias & Eleazarus, Iob & Daniel. Tertiam Tobias. Qui hoc in se sentit, de argumento veræ fortitudinis securus est.

2. Mac. 6. Iob 1. Psal. 33 Tob. 1. & 2.

Argumentum ergo fortitudinis falsæ, imo pessimæ est multa & magna posse contra Deum committere. De hac dicit Anselmus: *Peccare non est libertas, nec pars libertatis. Peccare est potius non posse, quam posse.*

Quo-

Quicunque enim facit quod sibi non expedit, quanto magis hoc potest, tanto magis aduersitas & peruersitas possunt in illum. Vnde Esaias capite 5. *Qui potentes estis ad bibendū vinum, & viri fortes ad miscendum ebrietatē.* Hanc fortitudinem habuerunt olim persequutores Ecclesiæ Reges & principes, & hodie habent, & habebunt in posterum Antichristus & serui eius. *Mat. 24.*

ORATIO AD FORtitudinem a Deo impetrandam.

QVàm est debilis, Domine, is qui sibi ipsi; quàm contra fortis, qui tibi innititur! Qui vel semel spiritus tui gustat dulcedinem, quàm fortis euadit, siue ad operandum bene, siue ad patiendum mala! ad resistendum

ſiſtendum carnis mollicici, ad ferendos duros & ictus aduerſos! Corrobora, ô Domine, animam meam, & tuæ fortitudinis ac protectionis muni præſidio, quo ita ſui ipſius euadat domina, vt ſi quando veteris Adami ſenſerit inordinatos motus, conſentiat tamen nunquam. Comprime, Deus meus, omnia membra ſenſúsque meos, linguam præcipuè, quæ non poteſt ſine gratia tua domari; indomita verò ignis eſt exardeſcens, origo & fons magnorum malorum. Fige, Domine, meum in tua luce intellectum, affectum in amore: Et conforta cor meum ne terreatur aduerſis, néue proſperis inſoleſcat. Poſside, Domine, interiorem meum hominem, ne vnquam exequendis ijs, quæ tibi ſunt grata, fatigetur, aduerſiue deſi-

deficiat, cùm hæc eadem verā, solidámque virtutem & comitari, & excitare consueuerint.

DE IVSTITIA.
Caput X.

IVstitia vera & perfecta ad Deū est, redditio debitæ laudis in omnibus diuinæ naturæ; debitæ gratiarū actionis, pro omnibus bonis & donis collatis, & malis perpessis; debitæ satisfactionis, pro omnibus commissis & omissis; debiti feruidi doloris, pro omnibus gratijs neglectis. Ille veram iustitiam habet apud Deum, qui fidelis est Deo semper & vbique, in omnibus præceptis & votis seruandis, qui tantam diligentiam singulis operibus & temporibus apponit, quasi tota salus sua in

vnoquoque dependeat: & qui purè propter Deum omnia opera bona facit, non propter aliquem fauorem vel vtilitatem præsentis vitæ vel futuræ: qui cum debita gratitudine singula dona percipit, & eis secundum ordinationem Dei fruitur semper & vbique. Vera iustitia ad proximum est in duobus: Nunquam facere proximo, quod sibi iustè fieri non vult, hoc est, nunquam lædere vel offendere proximum verbo, facto, signo, vel consilio, in rebus, corpore, & honore. Nunquam de ipso malum suspicari, nunquam de ipso detrahere, nunquam bonum suum peruertere vel diminuere, nunquam ipsum in bono impedire. Hæc enim nemo secundum iustitiam sibi vult fieri. Item proximo facere, quod sibi

Tob. 4.

Matt. 7.

bi iustè vellet fieri, hoc est, proximum honorare, bonum de ipso sentire, omnia facta sua etiã mala ad bonum cõuertere, semper in bono sui memoriam habere, semper ipsum in bono promouere, semper bono suo congaudere, & malo condolere, innocentiam suam excusare, & ipsum absentem propugnare. Hæc enim secundum iustitiam, quisque sibi vult fieri. Et dicitur secundum iustitiam: quia Iudex pro fure nollet suspendi, & tamẽ furem debet suspendere, quia illud velle non haberet secundum iustitiam. Et prædo libenter vellet spoliari, vt sibi liceret spoliare: quod tamen facere non debet, quia illud velle non haberet secundum iustitiam. Item iustitiam veram ad mortuos seruat, qui testamenta secundum

ordinationem eorum expedire non tardat, qui ieiunijs, orationibus, & eleemosynis, secũdum eorum confidentiam, pœnas ipsorum pro posse suo alleuiat & abbreuiat. Bernardus: *Pœna illorum, qui sunt in purgatorio, per ieiunia, orationes, & eleemosynas abbreuiantur.* Item iustitiam ad angelos seruat, qui salutaribus eorum consilijs acquiescens, gloriam ipsis ex hoc debitã non retardat, quam pro impenso nobis obsequio promeretur.

Inductiuum veræ iustitiæ est, quod dicit Dauid: *Iustus dominus, & iustitias dilexit.* Item iusto promittitur in præsenti spes & lætitia, secundum illud: *Lætabitur iustus in Domino, & sperabit in eo.* Item iustis inducitur exultatio & laudatio, secundum illud: *Exultate iusti in Domino, re-*

Psal. 10.

Psal. 63.

Psal. 32.

ctos decet collandatio. Item quia iustis prædicitur securitas in iudicio, secundum illud: *Stabunt iusti in magna constantia.* Item iustis fit æternæ vitæ promissio, secundum illud: *Iusti in perpetuum viuent.* Et quicquid Deus boni pollicetur in scriptura, hoc maximè per iustitiam acquiritur. *Sap. 5.* *Ibidem.*

Officium veræ iustitiæ est rectificare cogitationes & affectiones, vt semper in Deo sint, voluntatem, vt conformis sit diuinæ voluntati: intentiones, vt semper in DEO sint, & ad laudem eius cuncta conferamus: vniuersaliter omnia verba & facta dirigere, vt semper ad aliquem specialem finem & certum fiant: & in his est argumentum veræ iustitiæ.

Argumentum iniustitiæ est, vsurpare sibi, quæ propria sunt

ipsius Dei, scilicet amorem, laudem, honorem, vindictam; vel quæ proximi sunt, vel proximo debentur.

ORATIO AD IVSTItia virtutem petendam.

DOmine IESV CHRISTE, qui iustus noster es, & iustitia nostra; concede, obsecro, mihi gratiam tuam, qua nouerim laudis tibi sacrificiũ propter id quod in teipso es offerre; & propter omnia beneficia, quæ in me liberalissimè contulisti; & propter omnia quæ mei gratia operatus & passus es. Defleam, quæso, peccata, quæ in te admisi; negligentiámq; meam in legitimo preciosissimorum donorum tuorum vsu. Seruem & vota mea, & mandata tua: tantáq; attentione & sollicitudine in quo-

quocunque tuo opere solius tui amoris occuper intuitu, atque si ex illorum singulis tota mea felicitas, omnéque bonum meũ dependeret. Ne, queso, in proximum meum eorum quicquam admittam, quæ iuxta iustitiæ leges nollem in me admitti; & cõtrà, quicquid ex iustitia mihi fieri vellem, id etiam faciam in proximum. Extendatur etiam, Domine, iustitia mea in eos, qui sunt vitâ functi, exequendo quæ illorum nomine præstare mihi incumbit; & illorum (quod in me est) pœnas, quas in purgatorio luunt; bonis prę̃stitis operib⁹ eleuando. Obediat verò non minus anima mea consilijs, & admonitionibus sancti Angeli custodis mei: æquum est enim, tam sollicito duci, pedagogo & magistro meo, qui omnia mihi

procurat bona, promptam à me obedientiam, & humilem reuerentiam exhiberi.

DE TEMPERANTIA. Caput XI.

TEmperantia vera & perfecta est, iusta moderatio motuum interiorum & exteriorum atque operum. Ille veram temperantiam habet, qui non solum moderatur cor suum à prauis cogitationibus & inutilibus, sed etiam seruat modum in bonis, ne sæpius vel diutius cogitationes bonæ inhæreant, quàm iustum tempus requirit. quia officiales cogitationes licet vtiles sint, tamen non sunt tractandæ infra diuinum officium, quod dicit Bernardus. *Spiritus sanctus illa hora gratam non recipit,*

Ber. ser. 47. sup. cant.

pit, quicquid aliud, quam debes, neglecto eo, quod debes, obtuleris. Similiter verè temperatus moderatur passiones suas, & affectiones suas, quando aliquid vel nihil sperare debeat vel timere; & quantum & quandiu, de quo aliquid gaudere vel nihil debeat vel dolere; & quantum & quãdiu, de quo odium vel amorem vel pudorem habere vel nõ habere debeat, & quantum & quãdiu. Similiter moderatur intellectum, ne ampliori tempore se occupet, quàm oportet, circa aliquid intelligendum. Similiter moderatur voluntatem, quãta & qualis esse debeat: & intentionem, qualis & quanta esse non debeat, & ad quem finẽ. Similiter liberum arbitrium põderat, quantùm debeat eligere bonum, & quantùm reprobare

malum. Similiter vera temperantia moderatur linguam, quádo loquendum ſcilicet, quando tacendum, & quandiu, hoc eſt, tempore oportuno; cui loquendum, ſcilicet hominibus non ſuſpectis: quando loquendum & vbi, ſcilicet loco & tempore non ſuſpecto: qualiter & quantùm loquendum, ſcilicet maturè, cum pondere & menſura: propter quid loquendum, ſcilicet propter neceſsitatem, vel vtilitatem: pro quibus negotijs, ſcilicet animæ & corporis. Similiter menſurat facta & mores & motum omnium membrorum, vt ſecundùm A-
1.Co 14. poſtolum omnia ordinatè, &
1.Cor.16 1.Cor.10. iuſta intentione, & in charitate, & ad debitum finem fiant.

Ad

Ad veram temperantiam inducere nos debet ordinatissima, sapientia diuina, quæ omnia disponit in numero, mensura, & pondere. Secundum hanc ordinationem omnis actio nostra, mores, & vita nostra debet esse mensurata, numerata, & ponderata, hoc est, in virtute patris, cui mensura: in virtute filij, cui numerus: in virtute Spiritus sancti, cui pondus ascribitur. Ad idem inducere nos debet exemplum temperantiæ Apostoli dicentis: *Sine offensione estote Iudeis & gentibus & Ecclesiæ Dei, sicut & ego omnibus per omnia placeo.* Ille verus temperatus fuit, qui nullum offendit, & per omnia omnibus placuit.

Sap. 11.

1.Cor.10.

Argumentum veræ temperantiæ habet, qui se moderatur in victu & vestitu, somno & in

omni commodo carnali, & in lætitia temporali, nullam superfluitatem nec inordinatam delectationem, sed puram necessitatem in omnibus his admittens. Verus temperatus in omnibus modum seruare nititur, prætérquàm in amore & laude Dei, & gratiarũ actione. Nam magnus Dominus & laudabilis nimis. Ideóque sine modo, sine mensura, sine fine laudandus est, & amandus.

Argumentum intemperantiæ est, cùm aliquis distortos habens mores, omnes secum commorantes disturbat & inquietat, in nullo cuiquam se conformat, sed quod sibi soli placet, hoc approbat, & hoc perficere contendit, omnibus importabilis, sibijpsi intolerabilis. Vnde Augustinus: *Iussisti Domine, & ita factum est, ut si-*

ut sibipsi sit pœna omnis animus inordinatus, quanto magis alijs. Talis fuit Ismahel, de quo scriptū est: *Manus eius contra omnes, & manus omnium contra eum.* *Gen. 16.*

ORATIO AD TEMPErantiæ virtutem à Deo petendam.

DEus meus, & Creator me⁹, qui omnia in numero, & pondere & mensura creasti: concede, vt & ego omnia mea ea faciam attentione, & circumspectione, vt & numerus, & pondus ac mensura, quæ par est in eis eluceat. Tempera, Domine, cor meum, ne cogitationib⁹ turbetur inutilibus; aut etiam vtilibus extra tempus occupetur. Moderare animæ meæ affectus, ne vel amet, vel detestetur, le-

tetur, aut tristetur; speret, aut timeat, nisi quod, & quantum, & prout tu vis. Infrena linguam meam; vt omnes silentij custodiat regulas. Moderare gustus & appetitiones meas, in victu, vestitu, somno & reliquis carnis commoditatibus, vt necessarijs contentus, quicquid superfluũ est circuncidam. In omnibus itaque, Domine, adhibeam modum & terminum; in solo amore tui, in tuis laudibus, in gratitudine, ac recognitione immensæ tuæ ac infinitæ bonitatis, quæ absque modo laude, exaltatione gloriáque digna est, modum nesciam, terminum non adhibeam.

DE COMPASSIONE.
Caput XII.

Com-

COmpaſsio vera & perfecta ad Deum eſt, inceſſanter in corde triſtitia vulnerari, in omnibus iniurijs Deo illatis, & adhuc inferendis in ſe & amicis ſuis, quos qui tangit, quaſi tangit pupillam oculi ſui. Zach. 2. Omnia enim elementa compaſſa fuerunt Chriſto Domino in cruce morienti. Ad proximum vera compaſsio eſt, condolere medullitùs afflictionibus proximorum, tam ſpiritualibus quàm corporalibus, exemplo Apoſtoli dicentis: *Quis infirmatur, & ego non infirmor?* 2. Cor. 11. Dicit enim gloſſa: *Quis infirmatur in fide, vel in aliqua virtute, & ego non infirmor? id eſt, non doleo de eo, ſicut de me ipſo. Quis ſcandalizatur in aliqua moleſtia, & ego non vror igne compaſſionis?* Ad proximos in purgatorio vera compaſsio eſt, vehementer

mēter affligi pro acerbitate pœnarum, quas sustinent; & præcipuè quòd à visione Dei & fruitione interim separantur, & Deus plenariè ab ipsis non laudatur, & in illa afflictione & compaſsione inceſſanter & ardenter Deo supplicare, vt eos à tanta acerbitate & aſperitate dignetur eripere.

Ad veram compaſsionem inducere nos debet abundantiſsima Christi cōpaſsio ad nos, *qui*, teste Augustino, *sic festinat peccatorem absoluere à tormento suæ cōscientiæ, quasi eum plus cruciet cōpaſsio miseri, quàm ipsum miserum*
Isa. 53. *compaſsio sui*. Nec solum compaſsus eſt, immo *languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portauit*.
1.Cor 12 Hoc idem natura membrorum suadet, teste Apoſtolo: *Si patitur vnum membrum, omnia*

como

compatiuntur. Item, duplex est vtilitas compaſsionis, quæ etiam nos allicere debet ad compaſsionem. ſcilicet charitatis confirmatio, & Christi conregnatio. De prima dicitur in Eccleſiaſtico: *Non desis plorantibus in consolatione, nec te pigeat infirmos visitare: cum lugentibus ambula: ex his enim in dilectione cōfirmaberis.* Eccleſ. 7.
De ſecunda dicit Apoſtolus, *Si compatimur, & conregnabimus.* 2. Tim. 2.
Rara eſt virtus compaſsionis, cōquerente domino, *Suſtinui qui ſimul contriſtaretur, & non fuit.* Pſal. 68.

Argumentum veræ compaſsionis eſt; non tantùm condolere amicis, verum etiam inimicis. Sic & Ioſeph ſuper ſingulos fratres fleuit, qui eum pro triginta denarijs vendiderant. Et Dauid planxit planctu magno ſuper mortem Saul, qui eum ſæ- Gen. 45. Gen. 37. 2. Reg. 1.

pe occidere propoſuerat, imò doceri fecit filios Iſrael carmen planctus ſuper eum. Sic mortuo Abſalon, qui eum extirpare voluit de regno, cooperto capite lugebat eum, dicens: *Quis mihi det, vt ego moriar pro te fili mi Abſalon.* Et ſimiliter Iob: *Flebā,* inquit, *quondam ſuper eum, qui afflictus erat, & compatiebatur anima mea pauperi.*

2. Reg. 18.
Iob. 30.

Argumentum falſæ compaſſionis habet, cum aliquis profert verba compaſsionis, & vultum compaſsionis exhibet, & tamen de afflictione proximi gaudet in corde ſuo, & afflictionem proximi, cùm poſſet, non alleuat: vel affligentem, quando poteſt, non compeſcit, ſed potius alios ad affligendum ſigno vel facto prouocat & confortat.

ORATIO AD COMpassionis affectum à Deo petendum.

PEr excellentißimam illam, Domine, viſcerum tuorum compaßionem, qua noſtris compaſſus malis, multò illa fœlicius, quàm nos ipſi vel optare poſſemus, reficis ac reparas; quáque ipſas miſerias noſtras ſuſcepiſti, vt in crucis ligno, quæ pro noſtris peccatis debebamus, ipſe perſolueres: humillimè ſupplico, vt vero dolore transfigas cor meum propter omnes offenſiones, quæ tam in te, quàm in ſeruos tuos in miſero hoc admittuntur mundo: & propter afflictiones ſiue corporis, ſiue animi, quibus proximi omnes mei afficiuntur; ſentiámque ego dolorem de ipſorum dolore; inſtar membri vnius, quod alteri

compatitur: Idque non erga amicum modò, sed erga hostem quoque meum amoris tui præstem intuitu, siquidem omnes fratres sumus, & filij tui, veri ac cœlestis patris. Compatiar etiá animabus, quæ horrendis Purgatorij pœnis tuæ iustitiæ satisfaciunt pro peccatis in hac vita comissis, nec priùs diuino tuo dignantur cóspectu, & amplexibus iucundissimis, nec laudare te tam perfectè possunt & intensè atque facerent in cœlo, donec sint omni ex parte mundatæ.

DE PACE.
Caput XIII.

PAx vera ad Deum est, cùm quinque sensus, & vsus mébrorum omnium, & omnia exteriora opera ad nutum rationis

nis disponuntur: cúmq; omnes affectiones, cogitationes & voluntates & intentiones & omnia interiora secundū ordinationem rationis fiūt. Et illa ratio primo secundum voluntatē Dei sit penitus ordinata. Quotiescunque enim sine consensu rationis bene dispositæ quicquam agitur, statim pax pectoris perturbatur. Ille veram pacem cum Deo habet, (vt dicit glosa super illud ad Romanos, *Iustificati per fidem, pacem habeamus ad Deum,*) *qui aduersum mandata eius contraria voluntate non litigat, qui sequitur iussa Domini, & ad omne præceptum diuinum suum flectit arbitrium.* Pax enim vera est, concordare cum bonis moribus, & litigare cum vitijs. Ille veram pacem cum proximo habet. qui toto nisu cauet, ne quenquam

Rom. 5.

cum

cum propoſito quacunque perturbatione perturbet. Qui enim ex deliberatione aliquem perturbat, ſine perturbatione nullatenus aliqua hora eſſe poteſt, aut enim turbatus ſi poteſt, ipſe vindicat: aut ſi vindicare non poteſt, diſsimulat: ex perturbatione tamen facta ſtimulū & remorſum conſcientiæ ſemper ſecum portat. Ille veram pacem quærit, qui continuè ſemetipſum tantum conſiderans, & vnumquemq; proprio relinquens iudicio, omnibus poſtpoſitis curis tranſitorijs in ſola Dei contemplatione quieſcit. Ibi enim ſola pax inuenitur, teſte Auguſtino. *Feciſti nos Domine ad te, & inquietum eſt cor noſtrum, donec requieſcat in te.*

Ad amorem veræ pacis inducere nos debet duplex vtilitas pacis

pacis, scilicet suauitas & quies mentis, quæ pacem sequitur, quæ suauitas est quasi quietis æternæ & suauitatis pars & initium. Itẽ quia æternam & continuam habitationem Deo præparat in anima, qui propter nimiam mansuetudinem suam, tantum in corde quieto locum habet & requiescit, teste ipso: *In pace in idipsum dormiam & requiescam.* Psal. 4. Item: *In pace factus est locus eius.* Psal 75. Quod testatur Apostolus, dicens: *Pacem habete, & Deus pacis erit vobiscum.* 2 Cor. 13. Veram pacẽ seruat hoc, quod dicit Hieronymus, super epistolam ad Ephesios: *Si bona nostra inuicem diligimus, si peccata, quæ sine tritici dãno, aut cum spe salutis corrigendorum eradicari non possunt, vsque ad messem vltimam toleramus: Si etiam perfectionis opera, quæ fieri*

&

& non fieri licent, ne infirmi scandalizentur, non facere disponamus.

Argumentum veræ pacis habent, qui omnem locum, & homines, & affectiones vitant, ex quibus probabiliter turbatio sequi potest. Item argumentum certissimum veræ pacis habet, qui præcepta Dei & vota semper & vbique tenet, teste Psalmista: *Pax multa diligentibus legem tuã.* Psal. 118. Argumentum verissimæ pacis est, quando caro in omnibus spiritui subiugatur.

Argumentum falsæ pacis habet, qui non euellit omnes radices turbationis, quæ semper pullulare solent. Hæ sunt, propria voluntas, animi libertas, morum singularitas, appetitus placentiæ, de quibus alibi scriptum est. Item non est vera pax, quæ ex propria virtute non habetur, sed

ex

ex gratia aliorum. Verbi gratia: Sunt quidam, qui firmam pacē habent, interim quod nihil cō-trarietatis ſentiunt,ſed quicquid eis placet, hoc in omnibus inueniunt. Cùm verò aliquid fit, quod ipſi non excogitant, vel quod eis minus placet,ſtatim pacem cordis amittunt; tunc non eſt virtus pacis in eis, ſed potius in extraneis. Ideóq; illā pacē auferūt extranei,quādo volūt. Sed qui veram pacem deſiderant,nō debent aduertere quid alij faciant, vel loquantur, ſiue adulentur, ſiue detrahant: ſed ſemper quæ pacis ſunt cogitent, & virtus pacis in ipſis veraciter & finaliter permanebit.

ORATIO AD PAcis virtutem à Deo petendam.

VErè Salomon ac Rex pacifice, vera pax noſtra, Domine, in quo velut in centro ac ſummo bono ſuo mens noſtra ſuam inuenit pacem & quietem, collige, quæſo, effuſum ſpiritum meum, & tot oppugnatum rerum varietate, quot ſunt ea, quæ diligit extra te, ac illam da pacem, quam ſolus dare potes. Adæqua meam tuæ voluntati, vt ea velit, quæ tu vis; & vt mente mea omnino tibi ſubiecta, inferiores illi ſubijciantur appetitus. Viuam, ô Domine, ſicut apis ſollicita intra cor meũ, aliorum vitam geſtáque relinquam, vt vanis expeditus curis, in tui ſolius occuper contemplatione, in qua ſecura veráque pax inuenitur. Fac me omnem mei ipſius & aliorum turbationis occaſionem ſollicitè fugere:

gau-

gaudeam de aliorum prosperitate; doleam de infortunio: Nouerim molestas eorum importunitates, & ingenia, qui mecum degunt agúntue, æquanimiter ferre; nec animæ meæ pax ab illis, sed à me ipso dependeat.

DE MISERICORDIA. Caput XIIII.

Misericordia vera consistit in tribus: in dando, in condonando, & in superrogando. Verè misericors, quamdiu aliquid habet, indigentibus subministrat necessaria, quod si non faceret: veram misericordiam non compleret, dicente Chrysostomo, *Nisi, quousq; habes, indigenti subueneris, nūquam debitum impleueris.* *Quinq; enim fatuæ virgines oleum habue-* *Chrysost. Hom. 76. sup. Ioā.* *Matt. 25*

 runt,

runt, sed non copiosum vsque in finem. Hanc misericordiam habuit Iob, cum dixit: *Foris non mansit peregrinus, & ostium meum viatori patuit: si negaui quod volebant, pauperibus, & oculos viduæ exspectare feci, si comedi buccellam meam solus, & non comedit pupillus ex ea, quia mecum creuit miseratio, & de vtero matris meæ egressa est mecum.* Sed qui substantiam dat, & iniurias non condonat, nullam misericordiam facit, vt dicit Gregorius. Ideo verè misericors sponte, antequá rogetur, omnem iniuriam èx corde remittit, nunquam vindicaturus nec per se, nec per aliũ; immò verè misericors paratior est ad remittendum, quàm sit iniurians ad petendum. Nam verè misericors plus dolet de peccato iniuriantis, quàm de afflictio-

Iob 31.

Greg. in mora. li. 22. c. 11.

ctione, quam iniurioſe ſuffert. Sic Dauid Semei maledicenti, & lapides contra eum mittenti ex corde dimiſit, etiam non roganti, &, ne per amicos ſuos occideretur, prohibuit dicens: *Fortè Dominus Deus dabit mihi benedictionem pro maledictione hac.* Sic Ioſeph pepercit fratribus ſuis, antequã peterent, flendo ſuper ſingulos. Nec hoc ſufficit verè miſericordi, niſi iniurantibus etiam, ſuis precibus veniam à Deo obtineat. Sic Moyſes Iudæis ipſum lapidare volentibus gratias impetrauit, dicens: *Aut dimitte eis hanc noxam, aut dele me de libro, quem ſcripſiſti.* Sic Stephanus lapidantibus: ſic Dominus Ieſus veniam & gratiam crucifigentibus obtinuit, cum vterque dixit: *Dimitte eis, quia neſciunt quid faciunt*, vbi valde iniurian-

2. Reg. 16
Gen. 45.
Exo. 32.
Luc. 23.
Act. 7.

tes excuſantur, quaſi diceretur, Non habent ſenſum; ideóq, ipſis merito non eſt imputandũ, ſed parcendum.

Ad amorem veræ miſericordiæ inducere nos debet, quòd Deus in ſua natura ſummè miſericors eſt, & in alijs miſericordiam diligit ſupra modum, ſicut
Matt. 9. ipſe dicit: *Euntes autem diſcite, quid eſt, miſericordiam volo, & nõ ſacrificium.* Aliud inductiuum miſericordiæ eſt, quod miſericors Deus immiſericordes homines ſine miſericordia iudica-
Iac. 2. bit, teſte Iacobo: *Iudicium ſine miſericordia fiet ei, qui non fecit miſericordiam.* Et miſericordes à Deo miſericordiam copioſam
Prou. 19 conſequentur. *Fœneratur enim Domino, qui miſeretur pauperi*, id eſt cum magna vſura & lucro recipiet, quicquid pauperibus eſ largi-

largitur. Officium misericordiæ est, collocare singulos pro meritis apud Deum, iuxta illud Ecclesiastici: *Omnis misericordia locum facit vnicuique secundum opera sua.* Eccle. 16.

Argumentum veræ misericordiæ est, cùm quis sibi subtrahit, quod salua vita sibi subtrahere potest: Insuper & continuè laborat etiam supra vires, vt possit indigentibus amplius subuenire.

Argumentum falsæ misericordiæ est, cùm quis necessitatem cuiuslibet pro posse non subleuat, sed dicit indigentibus illud Iacobi: *Ite in pace, calescite, & saturamini; & non dederitis autem eis, quæ necessaria sunt corpori, quid proderit? &c.* negans eis necessaria. Vnde Chrysostomus: *Opus est etiam de tuo non tam parcum* Iac. 2. Chrysost. Ho. 76. sup. Ioa.

esse, sed cùm domini tui tibi credita sint facultates, cur tam tenax es? Item cùm iniurantibus remittit non ex puro amore, sed ob hoc, quod scit Deum sibi non remittere, nisi primò remittat ipse: aut cùm voce tenus orat pro iniuriãtibus, tamen de eorum confusione gaudet interiùs.

ORATIO AD MISEricordiæ virtutem à Deo petendam.

QVi Domine, in vilium horum ac periturorum bonorum distributione pauperibus facienda tenax sit & auarus? qui tuam erga se liberalitatem & misericordiam expertus, ad hoc sibi eadem nouerit bona concessa, vt, si per indigẽtium manus tibi restituerit, suorum

rum à te obtineat veniam peccatorum. Infunde igitur mihi, Deus meus, pium hunc erga pauperes affectum, vt eorum necessitatibus sublevandis omnia illa bona ex animo impendam: quæ vbi defuerint, affectum saltem semper offeram cordis. Nec satis esse ducam, si vilia hæc leuisque momenti bona hilari vultu indigentibus distribuero; nisi multo etiam hilariori illatas ita condonauero iniurias, vt tui amoris intuitu non expectem veniam à me peti, sed misericordia præueniã eum, qui me affecisset iniuria: magisque doleam de illius culpa, quàm de iniuria mea: ideóque lacrimis & ex totis visceribus meis ductis suspirijs veniam illi à tua impetrem bonitate.

DE CONCORDIA.

Caput XV.

VEra concordia ad Deum est, vniri diuinæ voluntati in prosperis & in aduersis & pro posse diuinis moribus, & exemplis Iesu Christi, conformari. Dicit enim Ioannes episcopus, id est Chrysostomus, *quod nihil dignius est, quam vt homo sui authoris sit imitator, & secundum modum propriæ facultatis, diuini operis executor.* Hanc vnionem petijt nobis Dominus in penultimo vitæ suæ instanti, dicens: *Sicut tu pater in me & ego in te, ita sint vnum in nobis & ipsi.* Item vera concordia cum proximis est, cum omnibus in omnibus idem sapere, idem sentire, in ijs quæ sunt ad Deum, sicut in primitiua Ecclesia, *multitudinis credentium*

Chrysost. in opere imperfecto Hom. 38. fol. 215.

Ioan. 17.

Acto. 4.

tium erat cor vnum, & anima vna in Deum, id est, quoad omnia, quæ spectabant ad Deum. Item alijs conformari in cibo & potu & somno, in moribus, & operibus, quæ non sunt contra Deum, nec contra professionem suam, vt plures lucrifaciamus, sicut etiam Apostolus factus est infirmus infirmis, imo *omnibus omnia factus est, vt omnes lucrifaceret.* *1. Cor. 9.*

Ad amorem veræ concordiæ inducere nos debet, quod valde laudabilis est Deo, & valde placita concordia fratrum, sicut ipse dicit per Salomonem: *In tribus beneplacitũ est spiritui meo, quæ sunt probata coram Deo & hominibus: concordia fratrum &c.* *Eccle. 25.* Nam homines miseri seruant in terris, quod angeli seruare noluerunt in cælis. Ad idem inuitare nos

debet diligentia Christi, ad faciendum concordiam inter hominem & Deum; & inter Apostolos, cùm esset inter eos contentio, quis eorum videretur esse maior. Et cum indignarentur decem Apostoli de Iacobo & Ioanne, eo quod volebant sedere ad dexteram & sinistram eius. In omnibus his Christus eos concordauit.

Marc. 9. Matt. 20

Argumentum veræ concordiæ ad Deum est, testimonium conscientiæ, non esse grauibus peccatis inuolutum; sicut Apostolus habuit, dicens: *Nihil mihi conscius sum.* Et Iob: *Neque enim reprehendit me cor meum in omni vita mea.* Item feruens desyderium proficiendi in omni vita, in omnibus bonis secundum Dei ordinationem. Argumentum veræ concordiæ ad pro-

1. Cor. 4. Iob. 27.

proximum habet, qui ad omnes tam sanctè se habet, vt nullus de ipso querelam habeat, nec etiam verbum malum de ipso loqui habeat. Vtrumque argumentũ parentes Ioannis Baptistæ habuerunt. *Erant enim ambo iusti ante Deum, incedentes in omnibus mandatis & iustificationibus Domini sine querela.* Luc. 1. Similiter argumentum habuit de vtroque Iudith, de qua scriptum est: *Erat omnibus famosissima, nec erat qui verbum malum loqueretur de illa, quoniam timebat Deum valde.* Iud. 8.

Argumentum falsæ concordiæ est inter Deum & hominem, quando aliquis non sollicite inuestigat conscientiam suam, & sic per erroneam conscientiam suam credit se placere Deo, cùm in omnibus verè displiceat. Aliud argumentum discordiæ in-

ter Deum & hominem est. cum homini displicet diuina ordinatio circa creaturas, & diuini mores & exempla ac sanctissima opera Iesu Christi. vnde scriptum est, *Displicet Deo, dum displicet Deus.* Argumentum falsæ concordiæ ad proximum habet, cui bona opera & sancti mores in corde displicent, quæ tamen verbis quandoque commendat. Argumentum discordiæ habet, qui sensum suum alijs præponit, & sensum aliorum semper post se trahere nititur seu disponit, & nunquam aliorum sensui sensum suum coadunare proponit.

ORATIO AD PETENdam a Deo Concordiæ virtutem.

FAc me, quæso Domine, vnum tecum coniunctione, vera

vera meæ cum tua voluntate cõcordia; velléque ſemper quod tu vis in proſperis & aduerſis: Imitari etiam te tuosque diuinos mores in ijs, quæ vilis ego creatura tua poſſum & debeo, Ieſu Chriſti filij tui Domini noſtri me exemplis ſedulò conformando. Fac me etiam cum hominibus eandem habere concordiam, vt nulli vnquam dans iuſtam querelæ occaſionem, ſed omnibus omnia factus, omnes tibi lucrifaciam. Examinem ſemper occultos cordis mei angulos: ne mihi propriùs amor imponat, & falſa decepto ſecuritate perſuadeat: grata eſſe tibi mea opera, quæ ſunt fortè ingratiſsima. Hoc denique meum ſit ſtudium, emendare ac perficere vitam meam; diuina tua iudicia factáque reuereri; aliorum

me iudicio ſubmittere: quò veræ concordiæ fructu, tam erga te, quàm erga proximum frui ſemper valeam.

DE CONSTANTIA. *Caput XVI.*

CONſtantia vera & perfecta eſt, cum homo nec in proſperis, nec in aduerſis à perfectione trahi poteſt, ſicut Iob: *Iob. 27.* *Donec deficiam*, inquit, *non recedam ab innocentia mea. Iuſtitiam enim, quam tenere cœpi, non deſeram.* Nec minis nec blandicijs indúci poteſt, ad tranſgreſsionem votorum & diuinorum præceptorum. Sicut ſeptem fratres in libro Machabeorum, qui præciſis linguis, & abſtracta cute capitis, & cæſis ſummitatibus manuum & pedum, in ollis æneis *2. Mac. 7*

neis viui torquebantur. Et Elea-
zarus ſub ſimulatione noluit il-
licitas carnes comedere, ſed di-
xit ſe potius velle præmitti in in-
fernum. Ille veram conſtantiam
habet, qui nunquam à diuina
laude ceſſat, iuxta illud Pſalmi-
ſtæ: *Benedicam Dominum in omni* Pſal. 33.
tempore, ſemper laus eius in ore
meo &c. Et non ceſſat à feruenti
deſyderio proficiendi. *Nam* te-
ſte Leone papa: *Non eſt, qui in* Leo.
hac vita perfectior ſanctiorque eſſe
non poſſit: & ibi quilibet incidit de-
ficiendi periculum, vbi proficiendi
poſtponit appetitum.

Ad veram conſtantiam indu-
cere nos debet conſtantia Mar-
tyrum; & præcipuè Virginum,
quæ in ſexu fragili æternam glo-
riam per conſtantiam meruerũt.
Sed amplius nos mouere debet
ad conſtantiam, pertinacia Iu-

poralium eum traxit à via iusti-tiæ. Similiter nec timor corpo-ris, retraxit beatum Stephanum à via iusta, sed intuens in cælum, *Act. 7.* inter pressuras lapidum fixus permansit in Christo. Similiter & Paulus, qui dixit: *Non solum* *Act. 21.* *alligari, sed mori paratus sum pro nomine Domini Iesu.*

ORATIO AD PETENDAM à Deo virtutem Constantiæ.

QVid mihi, ô Domine, benè cœpisse prodest, si statim, ac leuissima occasione desistã, nec in bene cœptis constãs perseuerem? Och quàm facilè delicijs emollior, timore deterreor, spe falsa decipior, & ventulo quouis rapior, à téque procul diuellor! Cur non me ad laborandũ,

& pro te moriendum mouent; tot constantissimorum martyrũ exempla? qui dum tui gratia mortem sustinuerunt, ipsam vitam sunt adepti. Cur tot dilectissimarum virginum virtus & constantia, quæ in carne debili mundum vicerunt, ac de morte, peccato, & ipso triumpharunt inferno, non corroboratur cor meum? O Deus meus, quî fit? quòd nec confundar nec erubescam, cùm & iniquorum videam in te offendendo obstinationem, & arctissimam cum suis vicijs & sceleribus coniunctionem: (ex quibus tamen non nisi maximam inquietudinem, conscientiæ remorsum, æternã mortem, & turpissimam hauriunt corruptionem) & meam in tui dilectione & laudibus (ex quibus te tuaque immortali glo-

esse, sed cùm domini tui tibi creditæ sint facultates, cur tam tenax es? Item cùm iniurantibus remittit non ex puro amore, sed ob hoc, quod scit Deum sibi non remittere, nisi primò remittat ipse: aut cùm voce tenus orat pro iniuriantibus, tamen de eorum confusione gaudet interiùs.

ORATIO AD MISERicordiæ virtutem à Deo petendam.

QVi Domine, in vilium horum ac perituroruṁ bonorum distributione pauperibus facienda tenax sit & auarus? qui tuam erga se liberalitatem & misericordiam expertus, ad hoc sibi eadem nouerit bona concessa, vt, si per indigẽtium manus tibi restituerit, suorum

rum à te obtineat veniam peccatorum. Infunde igitur mihi, Deus meus, pium hunc erga pauperes affectum, vt eorum necessitatibus subleuandis omnia illa bona ex animo impendam: quæ vbi defuerint, affectum saltem semper offeram cordis. Nec satis esse ducam, si vilia hæc leuísque momenti bona hilari vultu indigentibus distribuero; nisi multo etiam hilariori illatas ita condonauero iniurias, vt tui amoris intuitu non expectem veniam à me peti, sed misericordia præueniã eum, qui me affecisset iniuria: magísque doleam de illius culpa, quàm de iniuria mea: ideóque lacrimis & ex totis visceribus meis ductis suspirijs veniam illi à tua impetrem bonitate,

DE CONCORDIA.

Caput XV.

VEra concordia ad Deum est, vniri diuinæ voluntati in prosperis & in aduersis & pro posse diuinis moribus, & exemplis Iesu Christi, conformari. Dicit enim Ioannes episcopus, id est Chrysostomus, *quod nihil dignius est, quam vt homo sui authoris sit imitator, & secundum modum propriæ facultatis, diuini operis executor.* Hanc vnionem petijt nobis Dominus in penultimo vitæ suæ instanti, dicens: *Sicut tu pater in me & ego in te, ita sint vnum in nobis & ipsi.* Item vera concordia cum proximis est, cum omnibus in omnibus idem sapere, idem sentire, in ijs quæ sunt ad Deum, sicut in primitiua Ecclesia, *multitudinis credentium*

Chrysost. in opere imperfecto Hom. 38. fol. 215.

Ioan. 17.

Acto. 4.

tium erat cor vnum, & anima vna in Deum, id eſt, quoad omnia, quæ ſpectabant ad Deum. Item alijs conformari in cibo & potu & ſomno, in moribus, & operibus, quæ non ſunt contra Deum, nec contra profeſsionem ſuam, vt plures lucrifaciamus, ſicut etiam Apoſtolus factus eſt infirmus infirmis, imo *omnibus omnia factus eſt, vt omnes lucrifaceret.* 1. Cor. 9.

Ad amorem veræ concordiæ inducere nos debet, quod valde laudabilis eſt Deo, & valde placita concordia fratrum, ſicut ipſe dicit per Salomonem: *In tribus beneplacitũ eſt ſpiritui meo, quæ ſunt probata coram Deo & hominibus: concordia fratrum &c.* Nam homines miſeri ſeruant in terris, quod angeli ſeruare noluerunt in cælis. Ad idem inuitare nos Eccle. 25.

debet diligentia Christi, ad faciendum concordiam inter hominem & Deum; & inter Apostolos, cùm esset inter eos contentio, quis eorum videretur esse maior. Et cum indignarentur decem Apostoli de Iacobo & Ioanne, eo quod volebant sedere ad dexteram & sinistram eius. In omnibus his Christus eos concordauit.

Marc. 9.
Matt. 20

Argumentum veræ concordiæ ad Deum est, testimonium conscientiæ, non esse grauibus peccatis inuolutum, sicut Apostolus habuit, dicens: *Nihil mihi conscius sum.* Et Iob: *Neque enim reprehendit me cor meum in omni vita mea.* Item feruens desyderium proficiendi in omni vita, in omnibus bonis secundum Dei ordinationem. Argumentum veræ concordiæ ad pro-

1. Cor. 4.
Iob. 27.

proximum habet, qui ad omnes tam ſanctè ſe habet, vt nullus de ipſo querelam habeat, nec etiam verbum malum de ipſo loqui habeat. Vtrumque argumentū parentes Ioannis Baptiſtæ habuerunt. *Erant enim ambo iuſti ante Deum, incedentes in omnibus mandatis & iuſtificationibus Domini ſine querela.* Luc. 1. Similiter argumentum habuit de vtroque Iudith, de qua ſcriptum eſt: Iud. 8. *Erat omnibus famoſiſſima, nec erat qui verbum malum loqueretur de illa, quoniam timebat Deum valde.*

¶ Argumentum falſæ concordiæ eſt inter Deum & hominem, quando aliquis non ſollicite inueſtigat conſcientiam ſuam, & ſic per erroneam conſcientiam ſuam credit ſe placere Deo, cùm in omnibus verè diſpliceat. Aliud argumentum diſcordiæ in-

ter Deum & hominem est. cum homini displicet diuina ordinatio circa creaturas, & diuini mores & exempla ac sanctissima opera Iesu Christi. vnde scriptum est, *Displicet Deo, dum displicet Deus.* Argumentum falsæ concordiæ ad proximum habet, cui bona opera & sancti mores in corde displicent, quæ tamen verbis quandoque commendat. Argumentum discordiæ habet, qui sensum suum alijs præponit, & sensum aliorum semper post se trahere nititur seu disponit; & nunquam aliorum sensui sensum suum coadunare proponit.

ORATIO AD PETENdam a Deo Concordiæ virtutem.

FAc me, quæso Domine, vnum tecum coniunctione, vera

vera meæ cum tua voluntate cõcordia; velléque ſemper quod tu vis in proſperis & aduerſis: Imitari etiam te tuosque diuinos mores in ijs, quæ vilis ego creatura tua poſſum & debeo, Ieſu Chriſti filij tui Domini noſtri me exemplis ſedulò conformando. Fac me etiam cum hominibus eandem habere concordiam, vt nulli vnquam dans iuſtam querelæ occaſionem, ſed omnibus omnia factus, omnes tibi lucrifaciam. Examinem ſemper occultos cordis mei angulos: ne mihi proprius amor imponat, & falſa decepto ſecuritate perſuadeat: grata eſſe tibi mea opera, quæ ſunt fortè ingratiſsima. Hoc denique meum ſit ſtudium, emendare ac perficere vitam meam; diuina tua iudicia factáque reuereri; aliorum

me iu-

me iudicio submittere: quò veræ concordiæ fructu, tam erga te, quàm erga proximum frui semper valeam.

DE CONSTANTIA. Caput XVI.

Constantia vera & perfecta est, cum homo nec in prosperis, nec in aduersis à per-
Iob. 27. fectione trahi potest, sicut Iob: *Donec deficiam*, inquit, *non recedam ab innocentia mea. Iustitiam enim, quam tenere cœpi, non deseram.* Nec minis nec blandicijs indúci potest, ad transgressionem votorum & diuinorum præceptorum. Sicut septem fratres in libro Machabeorum, qui præcisis linguis, & abstracta cu-
2. Mac. 7 te capitis, & cæsis summitatibus manuum & pedum, in ollis æneis

neis viui torquebantur. Et Eleazarus sub simulatione noluit illicitas carnes comedere, sed dixit se potius velle præmitti in infernum. Ille veram constantiam habet, qui nunquam à diuina laude cessat, iuxta illud Psalmistæ: *Benedicam Dominum in omni tempore, semper laus eius in ore meo &c.* Et non cessat à feruenti desyderio proficiendi. *Nam* teste Leone papa: *Non est, qui in hac vita perfectior sanctiorque esse non possit: & ibi quilibet incidit deficiendi periculum, vbi proficiendi postponit appetitum.* Psal. 33. Leo.

Ad veram constantiam inducere nos debet constantia Martyrum; & præcipuè Virginum, quæ in sexu fragili æternam gloriam per constantiam meruerũt. Sed amplius nos mouere debet ad constantiam, pertinacia Iu-

dæorum, hæreticorum, & temeritas peruerſorum hominum in malicijs ſuis, qui pro perfidia & pertinacia iniquitatum ſuarũ, grauia tormenta habent in conſcientia in præſenti, & grauiſsimam pœnam animæ & corporis expectant in futuro.

Argumentum veræ conſtantiæ eſt, cum aliquis nec pro amiſsione corporis, neque rerũ, ceſſat ab omnibus, quæ Deo placent. Sicut Tobias à ſepultura mortuorum non ceſſauit, pro quo rex Sennacherib omnia ſibi abſtulit, & inſuper occidi præcepit. Sic Apoſtoli poſt reſurrectionem Chriſti, nec propter flagellationem, nec propter timorem mortis, à manifeſtatione nominis Chriſti ceſſauerunt, dicentes aduerſarijs: *An Deo magis obedire oportet, an hominib⁹, vosipſi iudicate.* Item

Tob. 1.

Act. 5.

Item argumentum inconstã-
tiæ est, cum áliquis propter fa-
uorem hominum, vel aliquod
lucrum obtinendum, recedit à
via iustitiæ: sicut Balaä propter
munera Balach, contra præce-
ptum maledicere voluit populo
Israel: vel propter timorem re- *Num.22.*
rum temporalium, sicut ille di-
ues recessit tristis à Domino Ie- *Matt.19*
su, cum suaderet ei perfectioné.
Erat enim multas habens diuitias, & possessiones, quas dilexit: Vel
propter timorem corporis, sicut
Apostoli à dilecto domino suo *Mar.14.*
Iesu omnes fugerunt. Matha- *1.Mac.2.*
thias verò contemnens honoré
exhibitum à nuncijs regis Anti-
ochi, & promissa munera, re-
linquens omnia sua, fugit in
montem, vt legem Dei serua-
ret. Item nec appetitus regalis
amicitiæ, nec timor rerum tem-
pora-

poralium eum traxit à via iustitiæ. Similiter nec timor corporis, retraxit beatum Stephanum à via iusta, sed intuens in cælum,
Act. 7. inter pressuras lapidum fixus permansit in Christo. Similiter & Paulus, qui dixit: *Non solum*
Act. 21. *alligari, sed mori paratus sum pro nomine Domini Iesu.*

ORATIO AD PETENdam à Deo virtutem Constantiæ.

QVid mihi, ô Domine, benè cœpisse prodest, si statim, ac leuissima occasione desistã, nec in bene cœptis constãs perseuerem? Och quàm facilè delicijs emollior, timore deterreor, spe falsa decipior, & ventulo quouis rapior, à téque procul diuellor! Cur non me ad laborandũ, & pro

& pro te moriendum mouent, tot constantissimorum martyrũ exempla? qui dum tui gratia mortem sustinuerunt, ipsam vitam sunt adepti. Cur tot dilecatissimarum virginum virtute & constantia, quæ in carne debili mundum vicerunt, ac de morte, peccato, & ipso triumpharunt inferno, non corroboratur cor meum? O Deus meus, quî fit? quòd nec confundar nec erubescam, cùm & iniquorum videam in te offendendo obstinationem, & arctissimam cum suis vicijs & sceleribus coniunctionem: (ex quibus tamen non nisi maximam inquietudinem, conscientiæ remorsum, æternã mortem, & turpissimam hauriunt corruptionem) & meam in tui dilectione & laudibus (ex quibus te tuaque immortali glo-

ria fruar) remiſsionem & inconſtantiam!

DE LARGITATE. Caput XVII.

LArgitas vera & perfecta eſt, cùm aliquis omnibus indigētibus res temporales pro poſſe ſuo hilariter adminiſtrat, imò omnibus etiam indigentibus bona ſpiritualia requiſitus libenter communicat, videlicet in confeſsionibus, prædicationibus, conſilijs, & doctrinis: nec ſolùm deſyderantibus huiuſmodi paratus eſt: imò etiam non deſyderantibus doctrinā & prædicationem, ſecundum conſiliū Apoſtoli, opportunè & importunè participiat, imò etiam inuitis & ignorantibus orationes, gemitus & fletus coram Deo com-

2.Tim.4.

communicat. Nec in hoc ſuffi-
cit vero largo, niſi etiam ſe totũ
euiſceret in ſtudio, in meditationibus, in ſanctis operibus continuè, pro ſalute proximorum.

Ad hanc largitatem inducere nos debet appetitus conformitatis Dei, qui tam continuè dat omnibus ſua dona temporalia et ſpiritualia, etiam non petentibus, & ſuper omnia carnem & ſanguinem dilectiſsimi filij ſui. Nec ſufficit ei dona ſua dare ſimpliciter, niſi etiam ſeipſum immenſum det in ſingulis donis. Commendat largitatem ſuam, quod nulli negat dona ſua, quãtumcunque ſibi aduerſetur: imo pluries in nocte & in die dona ſua elargitur cuilibet, quanquã à quoquam offendatur. Approbat in hoc largitatem ſuã, quod quan-

Matt. 26

quandocunque inuenit opportunitatem aliquam in recipiente, ſtatim ab effluxione ſpiritualium donorum nequaquã ſe poteſt continere, licèt ex ſapientia diuina prænoſcat, quod recipiens illa dona in proximo debet amittere, vel ea continuè deturpare, vel ipſum per eadem impugnare. Ad idem inducere nos debet, quod aliena ſunt, quæ [illegible]amus. Et prouerbium eſt, quod latæ corrigiæ ſcinduntur ex pellibus alienis. Chryſoſtomus; *Opus eſt etiam de tuo non tam parcũ eſſe, ſed cum domini tui tibi creditæ ſint facultates, cur tam tenax es?*

Chryſoſt. ho. ſup. Ioan.

Argumentum veræ largitatis eſt, cum aliquis dat ſua indigentibus hilariter, ſine meritis alicuius; gratis, ſine ſpe recompenſationis. Sic Dominus dedit ſe, & ſua: & hoc maxime perfe-

ctionis

ctionis est. Nec sufficit verò largo dare sua: imò etiam pro salute proximorum, tempore necessitatis, vsque ad mortem exhibet semetipsum, sicut docet Ioannes, dicens: *Sicut Christus pro nobis animam suam posuit, sic & nos debemus pro fratribus animas ponere.* Ad hoc tamen magis obligantur Prælati. Hanc largitatem habuit Apostolus, dicens: *Ego ipse libenter impendar pro animabus vestris.* Idem etiam, *Continuè morior propter gloriam vestram*, id est, pericula mortis sustineo. Verus largus, sine spe recompensationis, dat domino totum quod est, & quod habet, & quod potest, ad æternam diuinæ laudis augmentationem; singulis angelis & sanctis ad perpetuam exultationem; singulis peccatoribus ad conuersionem;

1. Ioan. 3

2. Cor. 12

F singu-

ſingulis iuſtis &perfectis ad perfectionis conſeruationem & cõfirmationem; ſingulis purgandis ad pœnarum mitigationem & abbreuiationem.

Argumentum falſæ largitatis eſt, cum aliquis dat ſua, vel vt laudetur ab alijs, ne alijs dãtibus vilior reputetur, vel à clamore pauperum liberetur: & tunc rẽ & meritum perdit. Item falſè largus eſt, qui dat ſua propter coactionem, vel fauorem, vel propter ſpem gratiæ in præſenti, & gloriæ in futuro: vel propter timorem iudicis, qui dare præcepit, cuius præcepti tranſgreſſionem impunè non tranſiret.

ORATIO AD LIBEralitatis virtutem à Deo petendam.

Concede

COncede mihi, quæso liberalissime Domine, gratiam, qua immensam illam tuam largitatẽ imiter, qua tuis omnibus creaturis te ipsum communicas, Esse illis das & conseruas, in actionibus suis illas iuuas, imò & eisdem cooperaris; & in omnibus illis ineffabili quodam modo te ipsum homini tradis, eundem carnis & sanguinis dilectissimi filij tui participem reddis: & super ipsos hostes tuos infensissimos, quo ipsi tempore te oppugnant, dona noua gratiásq; nouas, (etiamsi præuideas eisdem illos aduersum te abusuros) velut pluis largissimè: Cum tu itaque, Domine, adeò sis effusus, & veluti bonorum tuorum dissipator, cur non ego, quæ mea non sunt, sed tua, & in cũ finem mihi concessa, vt illis tibi

fideliter seruienti noua semper conferas beneficia, fiásque mihi ipse tuorum donorum premium, cur inquam illa non dispergam omnia iuxta tuam voluntatem? Quæ maior mihi gloria esse potest, atque si tibi similis & conformis appaream? Ex hoc igitur, Deus meus, & Rex meus, me tibi totum consecro; & tui amore etiam in vsum proximorum offero temporalia & spiritualia; fortunas, cõsilium, verba, opera, sanitatem, & (si opus erit) vitam ipsam, ad gloriam sanctissimi nominis tui, & eorũ vtilitatem, quos tu, Domine, sanguine proprio vitáq; impensa redemisti.

DE VERITATE.

Caput XVIII.

Veri-

VEritas iusta est, quando verè concordant mens & lingua & opera, vt quod sentit quis in corde, hoc profert ore, & perficit opere, exemplo Apostoli inuitantis: *Estote imitatores mei, & obseruate*, id est, imitamini *eos, qui ambulant secundum formam nostram.* Glosa, id est, *sicut ego credo, doceo, & viuo.* Ille verax est, qui Deo & omnibus hominibus immutabiliter omnia vota seruat, & omnia verba sua semel dicta opere complet, nisi ea quandoque salubriori cõsilio mutet, iuxta illud Isidori: *In malis promissis rescinde fidem, & in turpi voto muta decretum.* Sic Dominus quandoque sententiã propriam permutauit, vt patet in Ezechia. Nam Ezechiam moriturum per Esaiam prædixit, & tamẽ quindecim sibi annos post

Phil. 3.

Isid lib. 2 de Synon.

Esa. 38.

Ion. 3. fletum adiecit. Et Niniuem infra quadraginta dies subuertendam per Ionam prædicauit, quã propter humiliationem Regis & populi stare permisit.

1. Ioan. 5. Ad amorem veritatis inducere nos debet, quod Christus est veritas, & quia veritas, semper in se amabilis est. Et licèt aliquibus quandoque grauis sit veritas & intolerabilis, non est hoc ex parte veritatis, sed ex parte prauæ eorum voluntatis, quã libenter implerent, si veritatem contrariam non haberent. Castis & humilibus amabilis est veritas, quæ commendat castitatem & humilitatem. Veritas detestatur superbiam & impudicitiam: quia nimis contraria est impudicis & superbis, quia concupiscentiam in oppositis firmauerunt. Item quia veritas vincit

omnia, ſicut probatum eſt in Eſdra. Et quia veritas immutabilis eſt, ſicut dicit Dominus: Facilius eſt cælum & terram tranſire, quàm verba mea præterire. 3. Eſd, 3. Matt. 24.

Argumentum veritatis eſt, cũ quis nec pro vtilitate propria, nec pro amiſsione rerum & corporis, veritatem in ſe relinquit, nec diſsimulat, nec palliat in alijs, nec vnquam à propoſito aliquod falſum dicit, nec dicere proponit, nec verba ſua ſemel dicta, niſi propter cauſam neceſſariam, permutat, exemplo Balaam, dicentis; *Si dederit mihi Balach domum plenam argenti, non poſſum dicere, niſi quod dixerit mihi Dominus.* & ſimiliter exẽplo Hieremiæ, Micheæ, Danielis, & aliorum Prophetarum, qui nulla cauſa vinci poterãt, vt à veritate verbis vel factis deuiarẽt. Num. 22

Argumentum falſitatis eſt, vnum habere in ore, & aliud in corde: & verba ſua ex facili ſine cauſa vtili & neceſſaria permutare. Ille verè non ſolùm fallax eſt, ſed proditor veritatis, vt dicit Chryſoſtomus, qui transgrediens veritatem, palam pro veritate loquitur mendacium: ſed etiam & ille, qui non liberè veritatem pronunciat, quam liberè oportet pronunciare: aut nõ liberè veritatem defendit, quam liberè defendere oportet, proditor veritatis eſt. nam ſicut ſacerdos debitor eſt, vt veritatem, quam audiuit à Deo, liberè prædicet: ſic laicus debitor eſt, vt veritatem, quam audiuit quidem à ſacerdotibus probatam in ſcripturis, defendat fiducialiter: quod ſi non fecerit, proditor eſt veritatis.

Chryſ. in Mat. homil. 25. in opere, imp.

O RA-

ORATIO AD PEtendam à Deo veritatis virtutem.

AMor meus sancte, veritas æterna: da mihi, quæso, huius veritatis amorem. Splendeat illa in corde meo, in verbis, in operibus meis: vt sollicitè impleam, quæ voui tibi, & quæ promisi hominibus, iuxta sanctissimam tuã voluntatem. Tanti hanc æstimem veritatem, vt nihil sit, quod me poßit ab illa diuellere: non aliorum in me propensio, non alienatio; non fauor, non offensio; non timor, non spes; non aliud quiduis, quod turbare solet, aut etiam debile cor nostrum expugnare. Nihil, inquam, tantum apud me valeat, quod à tuæ veritatis confeßione, propugnatione, ac de-

fensione desistere, aut minus candidè cum hominibus agere, aut promissis non stare me faciat.

DE MANSVETVDINE. Caput XIX.

MAnsuetudo vera siue benignitas est, cum propter illatas iniurias mens nequaquam exacerbatur, nec amaritudo cordis exteriùs indicatur, sed est *quasi homo non audiens, & non habens in ore suo redargutiones*, exemplo Iesu dicentis, *Ego quasi agnus mansuetus, qui portatur ad victimam, qui coram tondente se obmutescit, & non aperit os suum.* Vnde dicit Glosa super Matthæum: *Mitis est, quem mentis asperitas siue amaritudo nõ afficit, sed simplicitas fidei ad omnẽ inin-*

Psal. 37.

Psal. 53.

iniustitiam patiendā instruit. Mitis est, quem nec rancor, nec ira afficit, sed omnia æquanimiter sustinet. Huius virtutis quasi magnæ magistrum se fecit Dominus: quod non fecisset, nisi una summa perfectionis hæc esset virtus. Discite, inquit, *a me, quia mitis sum & humilis corde. Mansuetus non irritat, nec irritatur, non nocet, nec nocere cogitat. Mitis est, qui malis moribus dominatur.* Hæc omnia in Glosa. *Matt. 11.*

Ad amorem mansuetudinis inducere nos debet beatitudo promissa ex persona Christi, dicentis: *Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram.* Augustinus, *Illam credo terram, de qua pelli nō possunt.* Psalmista: *Mansueti autem hæreditabunt terram, & delectabuntur in multitudine pacis.* Et Petrus, *Mansuetis dabit gratiam.* *Matt. 5.* *Aug. in serm. domini in monte.* *Psal. 36.* *Pet. 5.* *Prou. 3.*

Argumentum veræ manſuetudinis eſt, cum mens in afflictione non murmurat, nec mordentes verbis remordet: ſic nec in facie aliquam amaritudinem demonſtrat, ſed quietum animũ ad inhabitandum Deo ſemper ſeruat.

Argumentum falſæ manſuetudinis eſt, cum homo verba mollia & manſueta profert, faciem manſuetam exhibet, & tamen grauem amaritudinem in animo portat.

ORATIO AD MANſuetudinis virtutem à Deo petendam.

Veræ manſuetudinis magiſter, qui dixiſti: *Diſcite à me, quia mitis ſum, & humilis corde*, concede mihi altiſsimam hanc, & excellentiſsimam virtu-

Matt. 11.

virtutẽ, cui⁹ tu & Magiſter nobis & exemplũ eſſe voluiſti. Fac me abſolutiſsimã illam tuã manſuetudinem imitari, ne vlla in corde meo lateat amaritudo; nulla in verbis impatientiæ aut iræ appareant ſigna; nulla in operibus vindicta ſequatur: ſed conſtans ſemper ſit anima mea, inſtar agni manſueti, ad bonum & malum, cum tanta inter injurias, & miſeræ huius vitæ incurſus pace & quiete, vt gratum ſit tibi in ea habitare, & gratiæ tuæ donorúmque plenitudine eandem ditare velle.

DE FIDE.
Caput XX.

FIdes vera eſt, credere patrem & filium & ſpiritum ſanctũ, eſſe vnum verum Deum, & quod in his tribus perſonis eſt

vna indiuisibilis Deitas, æqualis gloria, coæterna maiestas: quilibet eorum est increatus, immensus, æternus, summè bonus, sapiens, omnipotens, Deus & Dominus. Nec tres sunt increati, immensi, boni, æterni, sapientes, aut tres Dij, aut tres Domini: sed vnus est increatus &c. Et in tribus personis nullus est prior, aut posterior, quia coæterni sunt, nec aliquis minor est aut maior, quia sunt per omnia & in omnibus coæquales. Differunt tamen in proprietatibus: quia pater est ingenitus, à nullo habens originem: Filius verò à patre est genitus, lumen de lumine, Deus verus, de Deo vero: Spiritus sanctus nec est creatus, nec genitus, sed procedens æqualiter ab vtroque. Item vera fides iubet credere, quod Dominus

nus Iesus Christus est verus De⁹ & verus homo, æternaliter natus de patre secundum Deitatē, temporaliter natus de matre secundum humanitatem; & per omnia æqualis patri secundum Diuinitatem, qui assumpsit animam ex nihilo, & carnem de purissimo sanguine beatæ Mariæ Virginis: impassibilis & immortalis secundum Diuinitatem, & passibilis & mortalis secundū hūmanitatem. Item veram fidē habens, credit omnes articulos fidei firmiter & indubitanter, tā ad diuinitatem, quàm ad humanitatem Christi pertinentes. *Luc. 2.*

Ad veram fidem inducere nos debet fides antiquorum fidelium, scilicet Abraham, Isaac, & Iacob, Moysi & similium: Et gentilium, id est Iob, Raab meretricis, & similium. Per hanc

placuerunt omnes antiqui Deo, & *sine fide impossibile est placere Deo*, sicut dicit Apostolus. Heb. 11.

Ad idem inducere nos debet duplex vtilitas fidei. Nam vera fides omnia potest, omnia impetrat, teste Domino Iesu Christo, qui ait: *omnia possibilia sunt credenti*. Et, *quicquid orantes petitis, credite quia accipietis, & fiet vobis: etiamsi dixeritis monti huic, mitte te in mare &c.* sicut montes Caspij petente Alexandro adunati sunt. Mar. 11. Mar. 9.

Argumentum veræ fidei est, frequens exercitatio in bonis operibus. *Nam sicut corpus mortuum est sine spiritu: ita fides sine operibus mortua est*, vt dicit Iacobus. Iac. 2.

Argumentum falsæ fidei est, non credere scripturæ per omnia, sed putare, quod omnia fiant

ant ex fato, vel cursu naturæ, & non ex Dei prouidentia. Item dicit Chrysostomus, quod *ille Deum esse non credit, qui ea præsente Deo facit occultè, quæ publicè præsentibus hominibus facere pertimescit.* Item Hieronymus: *Non est verè Christianus, qui non audet in eo statu mori, in quo audet viuere.* Heu, multæ fuerunt olim hæreses, de quibus dicit Hieronymus: *Liberum sic confitemur arbitrium, vt dicamus nos non semper indigere auxilio Dei, & tam illos errare, qui cum Manicheo dicunt hominem peccatum vitare non posse, quàm illos, qui cum Iouiniano asserunt hominem peccare non posse: quia vterq; tollit animi libertatem. Nos autem dicimus hominem & semper posse peccare, & posse non peccare.*

Chrysost.

Hierony.

Manichai, Iouiniã.

ORATIO AD FIDEI *donum à Deo petendum.*

O Lux animæ clarissima, quæ à suprema oritur luce: O veritas infallibilis, quæ ab æterna summáque oritur veritate, quæ Deus est, qui solus comprehendit quicquid in diuino suo clauditur pectore, & solus in secretis suis mysterijs dignus est fide: Sequatur, ô Domine, anima mea in medijs ignorantiæ tenebris, & in media huius vitæ nocte constituta, fidei tuæ sanctæ ductum & lucem, qua credam quæ non video; certum sit mihi quod credo, quantumuis sit obscurum & absconditum. Credam igitur, ô gloria & beatitudo mea, quicquid de tua natura, de tua gloria, de tuis proprietatibus, & trium diuinarum personarum in eadem essentia distin-

distinctione, de verbi æterni cũ humana natura coniunctione nobis reuelasti; & cætera omnia mysteria profundissima, quæ aperuisti, & dilecta tua Sponsa (optima illorum omnium custos & conscia) Ecclesia Romana nos docet. Hanc ego semper magistram & matrem agnoscam: hui⁹ vocem audiam, huius doctrinam sequar. Et quoniam Fides, dum viua est, operatur: faciam ego opera vitæ ad meæ fidei testimonium: Ne quid in tuo conspectu (quem fides eadem, vbique docet esse præsentem, verúmque viuorum ac mortuorum judicẽ) faciam, quod in alterius mortalis cõspectu facere erubescerẽ: sed et tremam in eo statu viuere, in quo mori non libêret.

DE SPE.
Cap. XXI.

Spes

SPes vera & perfecta est, certa expectatio futuræ beatitudinis, proueniens ex gratia Dei, & meritis præcedentibus. Hæc duo necessaria sunt ad verã spem. Gratia enim Dei non nisi per merita seruatur: sine meritis autem & gratia nemo saluatur. Spes autem sine meritis, non est spes, sed præsumptio dici potest. Ille veram spem habet, qui licèt frequenter se in bonis operibus exerceat, tamen nunquam in suis meritis, sed solùm in superabundantia bonitatis vel largitatis diuinæ confidit, nesciens vtrum bona sua Deo placeant, cũ omnes iustitiæ nostræ sint sicut pannus menstruatæ. Ille veram spem habet, qui Deo sacrificium
Esa. 64. iustitiæ offert, iuxta illud: *Sa-*
Psal. 4. *crificate sacrificium iustitiæ & sperate in Domino.* Sacrificium iu-

stum

ſtum eſt vnigenitus Dei filius, qui ſe pro peccatis totius mundi obtulit Deo patri in ara crucis, ampliorem amendam offerens, quàm totus mundus debebat. *Sufficiſſet enim*, (vt dicit Ambroſius) *vna gutta tam pretioſi ſanguinis, ad redimendum totum genus humanum: ſed abundanter effudit, vt abundantiam dilectionis oſtenderet*. In hoc ſacrificio eſt tota ſalus & ſpes noſtra; iuxta illud Bernardi: *Peccaui peccatum grāde: conſcientia turbatur, ſed non perturbabitur, quia vulnerum Domini recordabor: ego verò, quod mihi deeſt ex me, fidenter mihi vſurpo ex viſceribus Domini: quoniam miſericordia affluunt: nec deſunt foramina, per quæ effluat*. Ipſe enim ieiunauit, vigilauit, & orauit, ſudauit, laſſatus eſt, lacrymatus, flagellatus, paſſus, crucifixus:

Ber. ſer. 61. ſup. cant. ante med.

fixus

fixus est, vt in ipſo complementum omnium habeamus defectuum.

Ad veram ſpem beatitudinis inducere nos debet excellentiſſimus amor Ieſu Chriſti, quo cogente, cum tanta amaritudine ſalutem nobis promeruit: & ne obtenta nobis ſalus deperiret, diligentiam tantam exhibuit, vt conferret nobis angelos ad protectionem, ſcripturam ad eruditionem, exempla ſua & ſanctorum ſuorum ad viæ demonſtrationem, corpus ſuum & ſanguinem ad confortationem.

Argumentum veræ ſpei habet, qui viriliter reſiſtit malis, & confortatur in bonis: qui virilis eſt in aggreſſu arduorum, & fortis in perſeuerantia ipſorum, iuxta illud Pſalmiſtæ: *Viriliter agite, & confortetur cor*
Pſal. 30.
veſtrum

vestrum, omnes qui speratis in Domino.

Argumentum falsæ spei habet, qui præcepta diuina & vota transgreditur, non curans vitam suam corrigere, secundum scripturam, præsumens nimis sine meritis de bonitate Dei. Talis spes vana est, sicut dicitur in libro Sapientiæ: *Spes impij tanquã lanugo, quæ à vento tollitur, & tanquam spuma gracilis, quæ à procella dispergitur, & tanquam fumus, qui a vento diffunditur, & tanquam memoria hospitis vnius diei prætereuntis.* *Sap. 5.*

ORATIO AD PETENdam à Deo virtutem Spei,

QVis, ô Domine, se ipsum intuetur, & non deficit, ac diffidit sibi? quis contrà

tuam intuetur bonitatem, & nō confiditſperátque? Cuius puſillanimitas ac diffidentia non euaneſcet, qui quantum bonitas tua ipſius maliciam; omnipotentia debilitatem excedit animaduerterit; noueritque, quanto ſit fortior in te, quàm debilis & infirmus in ſe. In te, Domine, ſpes noſtra nititur, ſine cuius gratia nulla ſunt merita noſtra. Manat enim ſpes noſtra ex illo vitæ fonte, qui pro nobis eſt mortuus in cruce, ex riuulis inquam pretioſi ſanguinis, qui ex vnigeniti tui corpore tam copioſè & liberaliter in ligno illo ſancto efluxerūt. Illud eſt enim ſacrificium iuſtitiæ, & cauſa noſtræ ſpei: Hæ noſtræ diuitiæ, hic theſaurus noſter, & deniq; vita noſtra. Chriſtus pro me mortuus eſt, quid eſt, quod timeam? & quid eſt, quod

quod non ſperem? O igitur refugium meum & ſpes mea, fac me ſperare in te, ac ſollicitudine magna exerceri ſemper in mandatorum tuorum cuſtodia: reſiſtere malis viriliter, excitari ad bona quæque alacriter; agrediar ardua & difficilia, in eisq; propter amorem tuum ſpe ſecura perſiſtam.

DE TIMORE.
Caput XXII.

Timor iuſtus eſt, fide & moribus diuinorum diligens cuſtodia præceptorum. Item iuſtus timor eſt, anxietas cordis, retrahens hominem ab illicito vſu membrorum, ſenſuumque exteriorum, & affectionum interiorum, ne anima vel à Deo penitus ſeparetur, vel à familia-

titate ipsius aliquantulum elongetur, cauens etiam, ne mens vel in cibo, vel in potu, vel in somno, vel in aliqua creatura minimã delectationem quærat, & sic à feruore Dei tepescat. Hanc anxietatem habet sponsa ad sponsum charissimum, ne in aliquo motu, incessu, verbo vel facto ipsum offendat, quo ingratitudinem eius incurrat. Item ne minùs grata sit per culpam aliquam etiam minimam. Iustus timor cogit non solùm à peccatis grauibus, immò etiam à venialibus abstinere: nam ex consuetudine venialium, securitas mentis, & familiaritas Dei amittitur, multiformis gratia negligitur.

Ad iustum timorem inducere nos debet multiplex eius vtilitas. Est enim initium sapientiæ.

Vn-

Vnde Psalmista: *Initium sapientiæ, timor Dei.* & iustitiæ: iuxta illud, *Qui sine timore est, non poterit iustificari.* Item est signaculũ & conclusio omnium virtutum & gratiarum: iuxta illud, *Timor Domini omnibus se superponit.* Vbi non est timor Domini, omnis gratia subitò dispergitur, & conscientia peruertitur: iuxta illud Ecclesiastici: *Si non in timore Domini tenueris te instanter, citò subuertetur domus tua.* Aliam vtilitatem timoris Domini dicit beatus Bernardus: *In veritate didici nil æque efficax esse, ad gratiam promerendam, retinendam, recuperandam, quàm si omni tempore coram Deo inueniaris non altum sapere, sed timere. beatus homo, qui semper est pauidus. time ergo cùm arriserit gratia, time cùm abierit, time cum denuò reuertetur. & hoc*

Psal.110

Eccle. 1.

Eccle.25

Eccle.27

Bern. ser. 54. sup. cant.

est semper pauidum esse. Cùm adest, time: ne non dignè opereris ex eo. time, subtracta gratia, tanquã mox casurus. Iam si gratia repromissa, ata redierit, multò amplius tunc timendum, ne fortè contingat residiuum pati. Ad idem inducere nos debet miserabilis casus an-
Iob 4. gelorum, de quo Iob ait: *Ecce, qui seruiunt ei, non sunt stabiles, & in angelis suis reperit prauitatem: quanto magis qui inhabitant domos luteas, & terrenum habent fundamentum, consumẽtur velut a tinea?* Item casus sanctorum virorum ab initio mundi, sicut fuit Adam, Sampson, Salomon, & omnes Apostoli & heu hodie viri sanctissimi prosternuntur, iuxta il-
Psal. 90. lud: *Cadent a latere tuo mille*, id est, qui sedere debent ad latus iudicis in iudicio, *& decem millia à dextris tuis*, id est, qui debent

locari

locari ad dexteram Christi Vnde dicit Glossa, *Sunt multi, qui putant se cum Christo iudicaturos, & sunt multò plures, qui putant se collocandos à dextris inter saluandos, sed decipiuntur: quia qui de se præsumunt, non habentes in alto radicem defixam, decidunt à cogitationibus suis.* Ad idem inducere nos debent exempla sanctorum Deum timentium, sicut Iob de se dixit: *Quasi tumentes fluctus super me, semper timui Deum.* Et super illud Iob: *In profundissimum inferni descendent, omnia mea,* dicit Glossa; *Pensate quis nostrum securus sit de requie, cum de illa trepidat ille, quem Iudex laudat.* Vnde Hieronymus de seipso loquitur: *Quoties diem iudicij cogito, toto corpore contremisco.* Quid igitur nos miseri acturi sumus, vbi tanti viri trepidant?

Iob 31.

Iob 17.

Argumentum iusti timoris habent, qui tam solliciti sunt omnium quæ Dei sunt, vt nullo tempore vel loco quicquam eorum negligant, quæ sibi posibilia sunt, immò pro posse omnia feruenter operantur. Vnde Ec-

Eccle. 7. Ecclesiasticus: *Qui timet Deum,*

Eccle. 15. *nihil negligit*. Et iterum: *Qui timet Deum, faciet bona.*

Argumentum iniusti timoris habent, qui pro amisione corporis, vel rerum, non propter Deum, bonum faciunt, vel malum dimittunt: vel malum faciunt & bonum omittunt. Hunc

Matt. 10 timorem prohibet Dominus, dicens: *Nolite timere eos, qui occidũt*

Esa. 51. *corpus*. Et Esaias, *Tu quis es, vt timeas ab homine mortali?* Talibus

Deut. 2. dicit Dominus: *Vbi sunt dij eorũ, in quibus habebant fiduciam?*

ORATIO AD TIMOmoris sancti donum à Deo petendum.

DA mihi, quæso Domine, sapientiæ tuæ initium, veræ iustitiæ fundamentum, custodiam & virtutum omnium propugnaculum sanctum timorem tuum, sine quo virtutes omnes pulueris instar à facie venti disperguntur. Et qui Angelorũ de cœlo, & tot insignium tuorum familiarium in terra lego ruinam, ac robustos quotidie deficere, ipsosque, vt ita dicam gigantes tremere video, timeam & ego debilitati meæ, & iudicia tua pertimescam; fugiam omnes ruendi occasiones; viuámq; in sollicitudine, & circunspectione; cohibeam sensus, componam affectus, appetitiones mortificem; fugiam denique quiquid

me potest à te tuáque gratia diuellere. Quando tua mihi adfuerit gratia, vtar illa cum animi gratitudine; quando absuerit, defleam id amarè; quæram illam sollicitè; quando redierit, amplectar, & studeam conseruare: viuámque semper in sancto isto timore.

DE LÆTITIA.

Caput XXIII.

LÆtitia vera siue gaudium est, consolari in his, quæ in Deo sunt. Materia enim omnis gaudij in Deo est, scilicet potentia, sapientia, bonitas, largitas, pulchritudo, beatitudo, misericordia, iustitia, veritas, nobilitas, sanctitas, mansuetudo, fidelitas, charitas, humilitas, & si quæ sunt similia. Et hæc omnia

nia immensa & æterna sunt in Deo. Ille veram lætitiam habet, qui synceram habet conscientiã in omnibus factis suis, nec vnquam transgreditur diuina præcepta vel vota, sed semper intendit proficere, & exemplis Iesu Christi & diuinis moribus se cõformare. De hac conscientia gaudebat & gloriabatur Apostolus, dicens: *Gloria nostra hæc est, testimonium conscientiæ nostræ, quod in simplicitate & sinceritate Dei, non in sapientia carnali, sed in gratia Dei conuersati sumus in hoc mundo, abundantius autem ad vos.* 2. Cor. 3.

Ad veram lætitiã inducere nos debet, quòd super bonus Deus inter omnes creaturas solã creaturã humanã in tantum sibi vniuit, vt verè dicatur Deus esse homo, & homo esse Deus, & quicquid

Deus habet per naturam, homo
Heb. 2. habet per gratiam. *Nusquam enim angelos apprehendit, sed semẽ Abrahæ*, vt dicit Apostolus, Glossa, Chrysostomus: *Reuera magnũ est & mirabile, carnem nostram sursũ sedere, & ab angelis & archangelis adorari.* Aliud inductiuum est, quòd Deus nos certificauit de æterna beatitudine promissis legis, & prophetarum iuramento, iuxta illud: *Iusiurandum, quod iurauit ad Abraham patrem nostrũ daturum se nobis*, per priuilegia quatuor Euangeliorum, per testimonium Apostolorum & Euangelistarum, per pignus Spiritus sancti in baptismo, qui est pignus hæreditatis nostræ, per arram, id est, prægustationem in deuotione & dulcedine Dei, per obsidem, qui est Christus vnigenitus Dei filius. Ad hoc duplex

Chrysost.

Luc. 1.

gaudium

gaudium hortatur nos Apostolus, dicens: *Gaudete in Domino semper*, propter diuinam vnionem; *iterum dico, gaudete*, propter æternæ beatitudinis certitudinem. Phil. 4.

Argumentum & materiã veræ lætitiæ habet, qui per internam inspirationem certificatus est de remissione omnium peccatorum: quibus tam grauiter Deum, omnemque creaturam offendit, omnemque gratiam collatam amisit, & conferendam demeruit. Hanc certitudinem habuit Maria Magdalena, cui dixit Dominus: *Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum*. Luc. 7. Et beatus Franciscus, de quo dicitur: *Quadrans quoque nouissimus culparum sibi penitus dimitti reuelatur*. Aliud argumentum & materia veræ lætitiæ est,

securitas in mente, quòd homo sit filius Dei, & hæres regni cælestis. Hanc securitatem dat spiritus sanctus, vt dicit Apostolus:

Rom. 8. *Ipse spiritus testimonium dat spiritui nostro, quòd Filij Dei sumus: quòd si filij, & hæredes.* Hanc certitudinē habuit Apostolus, cùm

Rom. 8. dixit: *Certus sum, quòd neq; mors, neque vita, neque aliqua creatura poterit nos separare à charitate Dei.*

Argumentum falsæ lætitiæ est, delectari in transitorijs, siue sint res temporales, siue sint amicitiæ carnales, siue sit commoditas corporalis, siue lætitia temporalis. Hæc lætitia laqueus est tristitiæ. Cum enim transierint illa, transit & lætitia, & sequitur tristitia: & nisi de corde recedat talis lætitia, nunquam intrabit vera lætitia: quia simul esse nō possunt, sicut ignis & aqua, quæ

mutuò se expellunt. Habetur etiam quandoque lætitia naturalis, quando homo cogitat, loquitur, vel audit loqui, vel legit de perfectione Dei, vel etiam habetur de appetitu regni cœlestis. Omnes enim naturaliter appetunt beatitudinem. Hæc lætitia similiter est vana; & difficulter cognoscitur quando fit gratuita, & quando naturalis. Fœlix enim esset, qui dicere posset cum Esaia, *Gaudens gaudebo in Domino* (creatore) *& exultabit anima mea in Deo meo* (redemptore) *quia induit me &c.* Esa. 61.

ORATIO AD SANctam lætitiam à Deo petendam.

QVantam, Domine, quámq; iustam habet anima lætitiæ causam, si quæ in te sunt

magna & excellentia attentiùs consideret! Potentiam inquam tuam immensam, sapientiam ineffabilem, bonitatem infinitam, pulchritudinem, misericordiã, iustitiam, & beatitudinem cæterásque perfectiones, quas habes sine numero. Et qui fit, quòd non extra se rapiatur animus, dũ attendit intrinsecam solius inter omnes creaturas hominis tecũ cognationem, qui tam arcto humanæ nostræ naturæ vinculo te astrinxisti, vt verè Deus sit homo, homóque Deus! Quomodò item non gaudio exultat, iubilátque animus, qui certò nouit aliam esse, post hanc, vitam æternam, & beatam! & vnigenam filium tuum portam nobis & pignus ad illã esse! O igitur omne bonum meum, Rex gloriæ, lætitia, & plenum omnium ele-

ctorum gaudium, tranquillam quæso, redde ac lætam animam meam; simulque vanam omnem lætitiam repelle, quæ contristat potiùs, & obnubilat cor. Ignosce peccatis meis, da firmam in tuo amore constantiam; & vt tum ex mundæ conscientiæ testimonio, tum ex gloriosæ tuæ visionis arrha lætetur & exultet in te anima mea.

DE TRISTITIA. Cap. XXIIII.

TRistitia vera, est dolor proprij cordis pro omnibus iniurijs, quas patiens Deus innocenter sustinuit à creaturis suis, à principio mundi, & vsque in finem sustinebit, tam à spiritualibus, quàm à secularibus hominibus. Iste dolor innumerabiles

lachrymas sanguineas elicere debet ab oculis gloriosorum amantium Deum. Alia pars veræ tristitiæ est, quòd frequenter homo in tentationibus sine repugnantia superatur. Quando enim aliquid videt vel audit, tam in volatilibus quàm in reptilib⁹, quod spectat ad impudicitiam, statim mens in impudicis cogitationibus vel affectibus, vel voluptatibus sordidatur: quando verò aliquid percipit anima ex quinque sensibus, quod mouere potest ad vanam gloriam, inuidiam, iram, rancorem, detractionem, auaritiam, leuitatem, vel carnalem amicitiam, vel aliquod peccatũ, statim sine pugna deijcitur in aliquod prædictorum, dubius si vnquam à tali peccato resurgat: & si auxilio Dei resurgit, incertus est si vnquam recuperet gratiam,

etiam, quam habebat, & tantam, quantam ante habuit. HOMO ENIM PER SE CADERE POTEST; PER SE AVTEM NVNQVAM RESVRGERE POTEST, quia caro est spiritus vadens & non rediens. Alia pars veræ tristitiæ est: quòd multiplex gratia effluens à fonte diuinæ pietatis, ad nihilum redigitur, eo quòd non reuertitur ad suum principium, vnde fluxit cum multiplici fenore, secundum ordinationẽ Dei. hoc omnes creaturæ dignè deflere non possunt.

Ad veram tristitiam inducere nos debet exemplum sanctissimum vitæ Iesu Christi, cuius anima tristis fuit à principio vitæ suæ vsque ad mortem qui etiam tristes beatos esse confitetur, dicens: *Beati, qui lugent &c.* quia *Matt. 5.* *non nisi per tristitiam gaudia inueniri*

niri valent, dicit quædam Glosa super canonica Iacobi. Ad idem inducere nos debet vtilitas ex ea proueniens, vtilior est enim vera tristitia, quàm vera lætitia, iuxta
Eccles. 7. illud: *Melius est ire ad domum luctus, quàm ad domũ conuiuij*. Frequenter enim ex tristitia quisq; deprimitur, qui quandoque ex lætitia vera eleuaretur. Et quod miserabilius est, quandoque fit homo spiritualis post lætitiam & deuotionem mentis liberior illa die, & incautior in factis suis, quàm si nullam lætitiam habuisset. Alia est vtilitas tristitiæ, cùm oratio & cætera bona opera Deũ vngant & mulceant: *lachryma*, quæ est effectus tristitiæ, *Deum cogit siue pungit*, secundum Bernardum.

Argumentum veræ tristitiæ habet, cuius mens ex dolore nõ

affligitur, sed alleuiatur, nec vult à tristitia liberari, sed semper desiderat ampliorem. Tristitia verò, à qua mens affligitur, & à qua quis subitò liberari conatur, iniusta est. Talis est tristitia, de qua scriptum est: *Spiritus tristis exiccat ossa* (virtutum:) & Iacobus: *Ira viri* (veniens ex tristitia) *iustitiam Dei non operatur.* Prou. 17. Iacob. 1.
Argumentum veræ tristitiæ habet, qui à delicatis quibuslibet cohibet sensus suos, non videt, nec audit, nec gustat, nec odoratur aliquid, nec tāgit, per quod tristitia mitigari potest. Fugit etiam omnem locum, & omnes homines, ex quorum consortio minui potest dolor cordis. Certus est enim securissimam viam esse, in vera tristitia vitā finire: iuxta illud, *Cor sapientium, vbi tristitia: cor stultorum, vbi lætitia.*

Argu-

Argumentum fallæ tristitiæ habet, qui non considerans sapientissimam ordinationẽ Dei, torquetur pro amissione rerum temporalium, vel pro afflictione, vel morte amicorum, vel pro sui corporis infirmitate, vel pro sua correctione. Talis tristitia nullam gratiam confert, sed mẽtem dilaniat, iuxta illud: *Sicut*
Prou. 25. *tinea vestimento, sic tristitia nocet*
Prou. 15. *cordi.* Et alibi: *In mœrere animi deijcitur spiritus.*

ORATIO AD MOErorem sanctum, siue tristitiã à Deo petendam.

QVi fit, Domine, quòd corde non tumpor, dum hominum in te offensiones intueor; & quàm iniquè ab ijs tractaris, quos tuis semper ad te beneficijs inuitare non cessas? Esse

Esse enim, quod eis dedisti, in te & ipsa dona tua abutuntur. Quis non angatur animo & tristitia consumatur, qui in suam debilitatem, ad casum propensionem, ad surgendum difficultatẽ, ignauiamque in legitimo pretiosissimorum donorum tuorum vsu, oculos conijcit? Quis non sanguineas fundat lachrymas, illarum memor, quas à te in crucis ligno pro se fusas videt, quiq; sanctissimam tuam vitam ab ipso statim conceptionis initio mœrore semper plenam animaduertit? O igitur omne bonum meũ, fac me tecum flere, nec pænarum mearum quærere leuamen, illa sola consolatione contentũ, quòd nullum mihi solatium sit in hac vita futurum, quòd hanc certissimam ac tutissimam ad te perueniendi viam agnoscam.

DE GRATITVDINE.
Caput XXV.

GRatitudo vera & perfecta est, extollentia donorum Dei in anima, cum annihilatione sui & debita cordis reuerentia. Sic magnificauit Dauid dona mandatorum Dei, dicens:
Psal. 118 *Dilexi mandata tua super aurum & topazion.* Et Salomon extol-
Prou. 8. lebat donum Dei, dicens: *Preciosior est sapientia cunctis opibus, & omnia, quæ desyderantur, non valent ei comparari.* Ille veram gratitudinem habet, qui omniũ donorum se indignum sentit, & quanto se beneficiorum indigniorem reputat & sentit, in tantum gratitudo mentis excrescit.

Ad veram gratitudinem inducere nos debet consyderatio dantis, qui est Deus omnipotẽtissimus, nobilissimus, amantissimus,

ſimus, fideliſsimus, optimus, & beatiſsimus & perfectiſsimus. Item donorum magnitudo. Non eſt enim tam paruum donum ſpirituale aut corporale à Deo fluens, in quo non ſit incluſus immenſus Deus, cum omni diuina virtute. Item penſandus eſt affectus dantis. Non enim ex ſe dimidio dat, vel cum indignatione aliqua, vel vt abſoluatur à nobis, ſed ex omni deſyderio diuino, ex tota dilectione & bonitate ſua. Item ponderanda eſt vtilitas donorum. ſingula enim dat, ad ipſum cognoſcendum, amandum, fruendum, & ad nos beatificandum. Item penſandũ eſt, quid cogit Deum ad dandũ: non timor alicuius mali, vel ſpes alicuius boni, nec aliqua virtus noſtra, ſed æterna & immenſa bonitas ſua. Item conſideranda

est indignitas nostra, qui nec ipsa vita digni sumus, nec meruimus esse vermes inter alias creaturas. Item ad idem inducere nos debet vtilitas gratitudinis. nam ipsa aperit fontem diuinæ pietatis, rorem misericordiæ, fluenta gratiæ. Quantò enim maior est gratitudo in anima, tantò fit habilior ad gratiam recuperandam, & tanto ampliùs largissim⁹ Deus cogitur ad largiendum.

Argumentum veræ gratitudinis habet, qui pensatis singulis supradictis, quæ valent ad gratitudinem, pro singulis donis paruis & magnis ex toto corde gratias agit, cùm eas reuerenter susceperit, & toto nisu gratias, ab amantissimo Domino susceptas, impollutas conseruare cõtendit. Quomodò enim amici donum gratum fuit, quod non

gra-

gratanter ſuſcepit, & tam ſubitò ſponte deturbat vel amittit? Nec ſolùm gratitudine indigemus in his, quæ ſunt ad noſtram conſolationem, ſed etiam in his, quæ ſunt ad noſtram afflictionem. Ex eadem quippe charitate & bonitate dat Deus vtrunque. Hinc eſt, quod Tobias ait: *Benedico te Domine, quia caſtigaſti me, & ſanaſti me.* Ad æqualem enim gratiam in præſenti, & gloriam in futuro dat Deus deuotionem, & permittit peruenire tribulationem, vel ad maiorem vtilitatem, ſicut permiſit Iob, qui dixit: *Si bona ſuſcepimus de manu Domini, mala quare non ſuſtineamus?* quaſi dicat, vtrunque gratanter ſuſcipere debemus. *Tob. 11.* *Iob. 2.*

Argumentum ingratitudinis habet, quando aliquis obſtruit cor ſuum aliqua mala voluntate,

vel rancore, vel leuitate, vel delectatione temporali, vel amicitia carnali, præ quibus non potest spiritualia dona percipere, aut cum perceptas gratias non curat conferuare, aut collatas multiplicare, aut eis frui, secundum ordinationem Dei, pro cõmuni vtilitate non laborat, aut cum muneribus à Deo perceptis in corpore & anima & in viribus animæ ipsum Deum impugnat, sicut heu frequenter contingit. Tunc enim omnia meretur amittere, quando eis vtitur contra largitorem.

ORATIO AD GRAtitudinis affectum à Deo petendum.

APeri mihi, Domine, qui sis! qui tot beneficijs me velut irre-

irretis & circumdas ; nec dona ipsa tantùm, sed te ipsum in illis mihi communicas? Quid ab egena hac, & quæ vix est digna inter vilissimos terræ vermiculos computari, creatura, effusa hac tua liberalitate prætẽdis? Augebitur forte gloria tua ex hoc, quòd ego te amem? Purissimum omninò desideriũ tuum de nostro bono promouendo, & immensa illa æternáque bonitas tua te vrget, Domine, vt te ipsũ communices homini, quò ad te illum pertrahas, tuique ac beatitudinis tuæ participem facias. O itaque omne bonum meum, submergar, quæso, in hac tuæ bonitatis, meæque indignitatis ac vilitatis abisso: agnoscam meã nihilitatem, & donorum tuorũ magnitudinem: certúsque sim nõ minoris mihi æstimanda quæ

tristia videntur, quàm ipsa lætissima: non minus quæ tribulationem, quàm quæ adferunt cōsolationem: cùm omnia à benedictissimis istis manibus tuis mihi proueniant. Vtar illis ritè vt par est, exque sincero & humili corde gratias pro illis agam.

DE ZELO ANIMARVM.

Caput XXVI.

ZElus animarum verus & perfectus est, quando aliquis sanctis meditationibus, feruentibus desyderijs, lachrymis, orationibus, vigilijs, ieiunijs, prædicationibus, confessionib⁹, consilijs, doctrinis, atque alijs bonis operibus pro salute animarum laborat. Quanta enim hæc gratia sit, Beda describit: Beda.

Qua-

Quænam sublimior & Deo gratior conuersatio esse potest, quàm eorũ, qui quotidiano exercitio alios ad auctoris sui gratiam student conuertere, & crebra animarum fidelium acquisitione, gaudium cælestis patriæ semper augere? Vnde Gregorius super Ezechielem; *Nullum omnipotenti Deo tale est sacrificiũ, quale est Zelus animarum*: & hoc propter imaginẽ Trinitatis impressam animabus. *Grego: li. 1. sup. Ezec. in hom. 12.*

Ad zelum animarum nos inducere debet exemplum Iesu Christi, qui in omni vita sua tanto feruore conuersionem peccatorum, & perfectionem bonorum sitiuit, vt pro recuperatione animarum venditarum, singula membra sua ad singularẽ pœnam, & tandem animam suam ad turpissimam mortem offerret, Teste Bernardo: Tantum

reconciliationis humanæ ſtudiū fuit ſibi, vt ad ſua ſtipendia non attenderet, dum erroneum lucraretur. O quanta dignitas animarum, & quantus zelus ad animas, pro quarum redemptione precioſum ſanguinem ſuum totum obtulit Dei filius Deo patri, cùm tamen ſuffeciſſet vna gutta tam precioſi ſanguinis, ad redimendum totum genus humanum, ſicut dicit Ambroſius, & maximè cum ſibi nihil beatitudinis accreſceret vel decreſceret. Hanc nobilitatem animarum nouerat ſapientia Dei, quæ nobis incognita eſt, quod conqueritur Bernardus, dicens, Heu quod tam parum attendimus animæ nobilitatem; qua præſente corpus viuit, cuius abſentia probat, quid eius præſentia contulit; quam Deus tanti æſtimauit,

uit, vt vnigenitum ſuum pro ea daret; quam diabolus tanti reputauit, vt pro ea totum mundum offerret.

Argumentum veri feruoris habet, qui nec propriam vitam curat, vt plures animas Chriſto lucrifaciat. Hunc zelum Dauid habuit, cùm dixit: *Quis mihi det, vt ego pro te moriar, fili mi Abſalon?* 2. Reg. 81.
Et Apoſtolus, cùm dicit: *Ego ipſe impendar pro animab' veſtris.* 1. Cor. 12 1. Cor. 15
Et iterum: *Quotidie morior propter gloriam veſtram*, id eſt, mortis pericula ſuſtineo. Et beatus Dominicus, cũ ſe vendere pro quodam captiuo voluit, quem detinebant Saraceni: Et iterum pro alio, qui manſit apud hæreticos propter victum, quem tamen ſapiens Deus, propter ſalutem plurium animarum, inuenditum conſeruauit.

Argumentum falsi feruoris habet, qui de spiritualibus operibus magis sollicitus est pro muneribus, quam pro animabus. Talis peior est diabolo, qui figuratur in rege Zodomorum, qui
Gen. 14. dixit ad Abraham: *Da mihi animas, caetera tibi tolle.* Et qui ampliùs pro amicitia hominum laborat vel fauore, quàm pro eorum sanctitate & perfectione. Talis non potest dicere cum A-
2.Cor.12 postolo: *Non quaero vestra, sed vos.* Notandum autem, quòd vbicunque duo mouent ad aliquod opus, scilicet Deus & aliquid aliud, difficulter cognoscitur, quod plus moueat. Verbi gratia aliquem mouet ad audiendum cõfessiones, vel ad aliquod opus spirituale, salus animarum, & spes lucri, & fauor vel placentia vel libertas, vel aliqua alia delecta-

lectatio: hic difficulter discernitur, quid horum plus afficiat animum laborantis & operantis. Attamen euidens argumentum est, quòd aliquid prædictorum plus moueat quàm Deus, vel animarum salus, quum audit aliquis libentiùs diuites, nobiles, iuuenes & formosos, quàm pauperes, ignobiles, senes & deformes; & cùm sæpiùs & diutiùs delectatur esse cum istis, quàm cũ illis, & fortè cum minore fructu; cùm tamen illi tam sanctas conscientias habent, sicut isti, vel sanctiores; & tantùm vel ampliùs obediant consilijs sicut isti, & tantùm vel plus perfectioni studeant, quàm isti, teste Iacobo: *Nonne pauperes elegit Deus, diuites in fide, cohæredes regni? & vos inhonorastis pauperem*; ipsum non curantes: In quibus Christus ta- *Iacob. 2.*

men maximè honoratur, ſicut in homelia dicitur, ſuper illud: *Omnes honorate.* Item eſt ſatis euidens argumentum, quando in operibus noſtris plus quærimus partem Dei, quàm partem noſtram. Nam ad illa opera, quæ laborem habent, & aliquam conſolationem, vt ſunt prædicatio, confeſsio, Prælaturæ, & ſimilia, licèt magnum ſit in eis periculum, tamen ad ea quilibet eſt paratus. Ab eis verò operibus, quæ continent tantùm laborem & non conſolationem, vt ieiunia, vigiliæ, diſciplinæ, & ſimilia, licèt nullum ſit in eis periculum, quilibet tamen ab eis abſtinet, quantum poteſt.

ORATIO AD ANImarum zelū à Deo petendum.

NOn nouerat homo valorem animæ ſuæ & excellentiam: quem

quam vt doceres, Domine, vt qui optimè illam noueras, de cœlo descendens totum sanguinem vitámque propriam pro ea tradidisti. Si tu igitur, omne bonum meum, tanti illam fecisti; quid est, quòd ego eandem paruipendam? nec vret, aut liquescam pro meorum fratrum salute animarum? cur sanctus illarum zelus mea non penetrat viscera? non marcescit, ac consumitur cor meum? dum video crucis tuæ fructum ita perire, deprędante dæmone tuas fortunas, de tuis triumphante spolijs? O Deus meus & Rex meus, tuæ istæ manús, sacrúmque latus perforatum clamant ad me, docéntque quid mihi sit faciendum, quid perpetiendum animarum gratiâ, quarum amor & zelus amplius te ipsum penetra-

runt, quàm ferrum lanceæ clauíque ipſi. Imprime igitur amorem hunc & ſanctum zelum in anima mea: inflāma illam zelo animarum, quas ipſe quæſiuiſti; & pro quibus propriam vitam impendiſti. Hæc mea ſint deſideria, hæ curæ, hæc ſollicitudo mea abſque alio reſpectu, aut proprij emolumenti intuitu: felicem me potiùs iudicē ac beatū, cùm plurimum pro eis pati, aut etiam mori contigerit, vt hoc tibi nomine ſimilis fiam.

DE LIBERTATE. *Caput XXVII.*

Libertas vera eſt, non eſſe ligatum vinculis peccatorū, quæ verè ligant hominem, iuxta illud: *Iniquitates ſuæ capiunt impium, & funibus peccatorum ſuorum*

Prou. 5.

rum quolibet constringitur. Et verè seruum faciunt, iuxta illud verbum Domini: *Qui facit peccatum, seruus est peccati.* Peccare enim non est libertas, vt dicit Anselmus, sed est pessima species seruitutis. Ab hac seruitute nemo liberatur, nisi solius Dei auxilio, ipso teste: *Si filius vos liberauerit, tunc verè liberi eritis.* Veram libertatem habet, qui nõ est captus appetitu rerum temporalium, nec laude, nec fauore hominum, nec placentia propria, nec displicentia aliena, nec amicitia carnali, vel timore seruili, nec delectatione gaudij trãsitorij. *Ioan. 8.* *Ioan. 8.*

Ad amorem libertatis inducere nos debet diuina ordinatio, quæ vult hominem esse liberũ, in cuius signum dedit homini liberum arbitrium, in hoc maxi-

mè ipſum ſibi aſsimulans, quod à nemine cogi poteſt, ſicut nec Deus in aliquo cogi poteſt. Illud liberum arbitrium contulit De⁹ homini, dicens in Eccleſiaſtico:

Eccle.15. *Appoſui tibi ignem & aquam, ad quod vis mitte manum tuam. Ante hominem vita & mors, bonum & malum, quodcunque placuerit ei, dabitur ei.* Ad veram libertatem indubitanter inducitur, qui præceptorum diuinorum, & cõſiliorum, & votorum ſuorum inuiolabili obſeruantia ſe ligat; qui mentem ſuam, & ſenſus à voluptatibus refrenat; qui membra ſua nullis illicitis occupat; qui obedientiæ iugum amat; qui toto niſu, qualiter Deo placeat, laborat. Quantò ampliùs quis prædictis innititur, tantò citiùs veram libertatem conſequitur, & in ea fortiùs radicatur. Qui

verò

verò in hoc mundo liberè voluntatem suam in quantum potest exequitur, varijs diaboli laqueis irretitur: & cùm liberior esse videtur, tunc in seruitute diaboli fortiùs & certiùs detinetur.

Argumentum veræ libertatis habet, qui nihil eorum desyderat, quæ à familiaritate Dei mẽtem alienant vel elongant, sicut est prælatio, circa exteriora frequens occupatio, de commodo carnis nimia solicitudo, mentis dissolutio, ad diuersa negocia distractio, alienæ vitæ & conscientiæ temeraria discussio, propriorum defectuum excusatio siue minoratio, defectuum proximorum manifestatio vel aggrauatio. Aliud argumentum libertatis est, securitas mentis de remissione peccatorũ

pœnæ & culpæ, quæ ex feruore cordis prouenit, qui quandoq; circuit in corde, ſicut ignis in fornace, & hominem ante frigidum & pallidum, in oratione facit calidum; & rurſum qui feruor omnem maculam & pœnā conſumit, ſicut ignis rubiginem ferri exurit.

Argumentum ſeruitutis & & captiuitatis habet, qui iugum obedientiæ deteſtatur, qui correctionem charitatiuam & fraternam abominatur, qui vindictam iniuriarum ſuarum quotidie meditatur, qui laude & fauore humano afficitur, qui ſcienter & pertinaciter in aliquo, quod eſt contra Deum & conſcientiam, vel contra voluntatem Prælatorum, occupatur: vel in receptione, vel collatione munuſculorum, vel literarum ami-

amicabilium delectatur. Vnde sapiens quidam dixit: *Munuscula accipere est libertatem vendere.* Et Iob: *Ignis deuorabit tabernacula eorum, qui libenter munera accipiunt*, id est, ignis falsi amoris, & per consequens, illum sequitur amorem vinculum seruitutis. De dante verò dicit Salomon, *Qui dat munera, honorem acquiret, animam autem aufert accipientium.* Singula horum auferunt homini libertatem, & redigunt in miserabilem seruitutē. Non enim potest in libertate spiritûs Deo vacare, qui huiusmodi occupatur.

Iob. 15.

Proue. 2.

ORATIO AD VERAM hominis libertatem à Deo petendam.

QVid est, Domine Deus, quòd cum me adeò liberū

crea-

creaueris, vt nemo posſit vim vllam meæ inferre voluntati; & precioſiſsimo tuo ſanguine ab ea, in quam exigentibus meis peccatis captiuitate incideram, redemeris; ac ſanctiſsima tua gratia corroboraueris & munieris: tam male hac tanta vtar libertate, vt & peccati & ipſius Sathanæ mancipium me ipſum conſtituam, proprijs vinctum appetitionibus: quæuis enim me laus extolit, deijcit ignominia, vana excæcat complacentia, corrodit invidia; omnia deniq; peritura guſtu ſuo falſo, & fallaci blandicie captiuant cor meum. Nihil facere aliud videor, quàm te quotidie offendere, & perſuaſus libertatem meam in eo conſiſtere, vt propriæ ſemper acquieſcam voluntati, habenas proprijs appetitibus Laxo, & incido

cido miser in tot dominorum captiuitatem, quot sunt illa, quæ diligo inordinatè. O igitur liberator meus, sine quo nemo est verè liber, hanc mihi verã ac perfectam libertatem concede: aufer peccata, quæ illa me spoliant, méq; tibi coniunge, vt iugum obedientiæ tuæ diligam; ac intelligam, tunc fore me verè liberũ, cùm sanctissimæ legi tuæ omnino subiectus ero.

DE RELIGIONE.
Cap. XXVIII.

RELIGIO *vera* siue spiritualis vita *est*, sicut dixit beatus Iacobus, *visitare pupillos & viduas in tribulatione eorum, & immaculatum se custodire ab hoc seculo.* Ille immaculatum se ab hoc seculo custodit, qui moribus seculari- *Iac. 1.*

culari-

cularibus omnino renunciat, & tam naturalia quàm spiritualia peccata, in quantum potest, deuitat.

Ad veram vitam spirituałē inducere nos debet vtilitas, de qua

Ioan. 6. scriptura ait, *Spiritus est, qui viuificat, caro non prodest quicquam.*

Rom. 8. Et illud Apostoli: *Qui in carne sunt, Christo placere non possunt.* Item qui vult verè fieri spiritualis, debet fugere & odire carnale commodum, hoc est, detestari

1. Pet. 2. *carnalia desideria, quæ militant aduersus animam*, vt dicit Petrus, & appetere asperitatem & carnale incommodum, hoc enim conseruat gratiam, sicut spinæ conseruant herbas in horto. Nam gratia effluit per aures, os & oculos. Sicut ignis & aqua simul esse non possunt, ita nec carnalis & spiritualis voluptas, secundum

Ber-

Bernardum. Item debet cogno- *Bernar.*
ſcere, quòd homo nihil boni
poteſt ex ſe, ſicut dicit Apoſto-
lus: *Non enim ſufficientes ſumus* 2. *Cor.* 3.
cogitare aliquid à nobis, quaſi ex no-
bis, ſed tota ſufficiẽtia noſtra ex Deo
eſt, hoc aufert præſumptionem.
Et quod omnia poteſt per ipſũ,
per ampliùs & perfectiùs, quàm
per ſemetipſum, teſte Apoſtolo: *Phil.* 4.
Omnia poſſũ in eo, qui me confortat.
hoc aufert deſperationem. Quæ
duo valde ſũt ſpiritualib. nociua,
& ſæpe impugnãt, ſcilicet præſũ-
ptio & deſperatio. Itẽ ſe habere
coram Deo ſemper non ſolùm
quàm vilis eſt, ſed etiã quàm vilis
eſſe potuiſſet, niſi Deus cauiſſet,
& hoc aufert tumorem. Et quòd
Deus exiget rationem de omni-
bus malis commiſsis, & bonis o-
miſsis, & gratijs neglectis ſibi &
vniuerſitati, hoc infert iuſtum
timo-

timorem. Item omne bonum accipere tanquvm à Deo dante. hoc excludit falsum amorem, & infert gratitudinem. Et omne malum, tanquam à Deo, pro nostra vtilitate, benignè permittente. hoc infert patientiam. Quantò magis quis in his proficit, tantò magis in spiritualem vitam inducitur, & in ea crescit & confirmatur.

Argumentum veræ vitæ spiritualis habet, cuius spiritus carni penitùs dominatur, qui tam citò & tantùm sentit incommodum spirituale, sicut & corporale, & tantùm vitat locum, tempus, & homines, vbi & per quos lædi potest in spiritu, sicut vbi lædi potest & offendi in corpore, & qui tam citò studet mederi spiritui, sicut & carni, & tantò magis cauet spiritui, quàm cor-

pori,

pori, quantò dignior eſt ſpiritus, quàm corpus. Item argumentum veræ vitæ ſpiritualis habet, qui tantùm delectatur in cibis ſpiritualibus, ſicut corporalibus; & tam inuitè negliget aliquà hora cibum ſpiritualem, ſicut corporalem; & tam ordinatè ſumit cibum ſpiritualem, ſicut carnalem; & tantùm ſe cogit ad cibos ſpirituales, cùm non appetit, ſicut infirmus cogitur ad cibos corporales, cùm eos faſtidit. Aliud argumentum vitæ ſpiritualis eſt, ſi homo tam diligens eſt circa ſpiritum, ſicut circa carnem: Si tam paratus eſt, in omnibus obedire ſpirituali medico pro ſalute ſpiritus, ſicut carnali pro ſalute carnis: & tam ſolicitus eſt acquirere gratiam, qua indiget in aduerſitate & proſperitate, qua ad amicos, qua ad inimicos,

micos, qua cum laudatur, qua cum vituperatur, qua indiget solus coram Deo, qua inter homines; sicut solicitus est de cibis carnalibus, vel quadragesimalibus, de vestibus hyemalibus & æstiualibus. Si tantum studet acquirere, multiplicare, conseruare, vtiliter expendere dona spiritualia, sicut secularis dona temporalia, & tantò magis diligens est de spiritu quàm de corpore, quanto dignior est spiritus corpore. De his omnibus dicit Apostolus: *Qui secundum carnem sunt, quæ carnis sunt sapiunt: qui vero secundum spiritum sunt, quæ spiritus sunt sapiunt.*

Rom. 8.

Argumentum carnalis vitæ est, secundum regulam carnis viuere. Augustinus: *Ille secundũ carnem viuit, qui pergit quò vult, dormit quando vult, & quamdiu*

Aug. In l. de salu. documẽtis, ca. 17.

vult,

vult, loquitur quæ vult, & cui vult, & ubi vult: manducat & bibit quando vult, & quantum vult: ridet & iocundatur turpiter, inter quos vult, & quando vult.

Postremò quicquid naribus est suaue quærit, quicquid tactui blandùm, quicquid oculis delectabile, quicquid corpori suo iucundum, exercet & sequitur, qualiter vult, & quando vult: quia omnia licita & illicita carnalia vult. Deinde delectatur in pulcherrimis vestimentis & equitibus & armis, quando vult, & sicut vult: & sic non secundum Deum, sed carnaliter viuit, & delectatur: & omnia desyderia carnis suæ perficit, sicut vult, & quando vult.

Aliud argumentum vitæ carnalis est, libertas linguæ, quam sequitur distractio cordis iuxta illud Iacobi: *Si quis putat se* *Iac. 1.*

religiosum esse, non refrenans linguam suam, sed seducens cor suũ, huius vana est religio. Ideo scriptum est: *Qui custodit os suum, custodit animam suam. In manibus lingua mors & vita.*

Prov. 21.

ORATIO AD PETENdam à Deo Religionis vitaue spiritualis studium.

CONcede mihi, quæso Domine Iesu Christe, diuinũ spiritum tuum, quo tandem tuus esse, religiosam vitam ducere, & verè spiritualis esse incipiam. Fac me id plenè intelligere; ex meipso nihil me boni præstare posse, vt omnem à me præsumptionem abijciam; in te verò posse me omnia: ne ita deficiam in me, quin cõfidam in te. Occupet semper in vilitatis, ac pro-

ac profundæ miſeriæ meæ attenta meditatione; cognoſcã quid tandem eſſem, niſi manu tua ſuſtentarer; vt ſic me in tuo conſpectu magis humiliem. Attendam item rationi, quam de diuinis tuis donis, deque grauiſſimis & innumerabilibus peccatis meis tibi ſum redditurus: timeámque ac tremam diuina tua & occulta iudicia. Æqua animi gratitudine læta ſuſcipiam & aduerſa: cùm eodem vtraque amore, paternísque viſceribus à te mihi mittantur. Subijciatur omninò ſpiritui caro mea; & hui⁹ intuitu omnem aſperitatem amplectatur & pænitentiam; repellat verò molliciem omnem, delicias omnes. Eò verò maiorem animæ, quàm corporis curã geram, quò illa hoc eſt dignior ac nobilior. Hæc mea ſit occu-

patio, hoc ſtudium, hæc verè ſitis, tibi vniri, te frui, excutere quicquid priuare aut diuellere me poteſt à tua gratia, & ſecreta dulcíque familiaritate tua.

DE MATVRITATE. Caput XXIX.

MAturitas vera & perfecta eſt, cùm omnes affectiones & vires animæ vnanimiter colliguntur in Deum. Ex hoc verè reſtringitur mens à vanitate. Denique ſenſus quinq; ab illecebris compeſcuntur. Sed quando anima à beata illa vnione recedit, diuerſis mox vanitatibus irretitur. Nam omnia, quæ
Eccle. 1. ſub cœlo ſunt, vana ſunt, vt dicit Eccleſiaſtes.

Ad veram maturitatem inducere nos debet ſanctiſsimum exem-

xemplum Iesu Christi, de cuius seriositate sic dicit Augustinus: *Et quidem legimus dominũ Iesum doluisse, fleuisse, ex itinere fatigatum fuisse, opprobria & iniurias sustinuisse, sputa, flagella, crucem suscepisse: nunquam tamen legimus eum risisse, prosperatum in terra fuisse. Hinc planè, hinc in spe gaudent omnes electi, cùm ceperint aduersitatibus mundi fatigari, & nullis eius prosperitatibus fallaciter decipi, scientes aliam vitam superesse.* *Aug. in serm. 35. de san.*

Item quia scriptura multùm vituperat dissolutionem & risum, iuxta illud: *Risum reputaui errorem, & gaudio dixi, quid frustra deciperis?* *Eccle. 2.* Et alibi, *Risus dolore miscebitur, & extrema gaudij luctus occupat.* *Pro. 14.* Et Psalmista loquitur ad Dominum: *Odisti obseruantes vanitates superuacue.* *Psal. 30.* Et præcipuè comminatio

Luc 6. Iesu dicentis: *Væ vobis, qui ridetis nunc, quia lugebitis.* Item quia multùm abstrahit à familiaritate Dei vnumquenque, & obstruit mentem à perceptione gratiarũ Dei.

Argumentum veræ maturitatis habet, qui nec verbis ociosis, nec incessu dissoluto, nec aliqua occasione quenquam ad leuitatem prouocat, sed semper in se & in alijs dissolutionem ex corde detestatur, omnia loca vitat, in quibus dissolui potest, fugitque omnes homines, vt maturitaté conseruet, sciens quòd

Eccle. 13. *qui tetigerit picem, inquinabitur ab ea*: & qui communicat se dissolutis, dissolutionem non effugiet. Talis fuit beatus Iob, qui tam maturus fuit, quòd etiam

Iob. 29. dissoluti eius præsentiam fugerunt, sicut ipse dicit: *Videbant*

me

me iuuenes, & abscondebantur. Et tantam habuit consuetudinem maturitatis, quòd, si oppositum in eó visum fuisset, nemo credidisset. Vnde ipse dicit: *Si quādo ridebam ad eos, non credebant, & lux vultus mei non cadebat in terram.* Ibidem.

Argumentum leuitatis habēt, qui proni sunt ad risum, ad iocū, iocosi in verbis, dissoluti in moribus, dissoluta loca frequentantes, cum dissolutis ambulantes & habitantes, qui fugiunt maturos homines, grauísque est eis maturitas ad videndum, credentes ex maturitate infirmitatem corporis sibi euenire. Talis describitur in Ecclesiastico: *Lætare iuuenis in adolescentia tua, & in bonis sit cor tuum, in diebus iuuentutis tuæ. Ambula in via cordis tui, in intuitu oculorum tuorū,* Eccle. 11.

cularibus omnino renunciat, & tam naturalia quàm spiritualia peccata, in quantum potest, deuitat.

Ad veram vitam spiritualē inducere nos debet vtilitas, de qua
Ioan. 6. scriptura ait, *Spiritus est, qui viuificat, caro non prodest quicquam.*
Rom. 8. Et illud Apostoli: *Qui in carne sunt, Christo placere non possunt.* Item qui vult verè fieri spiritualis, debet fugere & odire carnale commodum, hoc est, detestari
1. Pet. 2. *carnalia desideria, quæ militant aduersus animam*, vt dicit Petrus, & appetere asperitatem & carnale incommodum, hoc enim conseruat gratiam, sicut spinæ conseruant herbas in horto. Nam gratia effluit per aures, os & oculos. Sicut ignis & aqua simul esse non possunt, ita nec carnalis & spiritualis voluptas, secundum Ber-

Bernardum. Item debet cogno- *Bernar.*
ſcere, quòd homo nihil boni
poteſt ex ſe, ſicut dicit Apoſto-
lus: *Non enim ſufficientes ſumus* *2. Cor. 3.*
cogitare aliquid à nobis, quaſi ex no
bis, ſed tota ſufficiētia noſtra ex Deo
eſt. hoc aufert præſumptionem.
Et quod omnia poteſt per ipſū,
per ampliùs & perfectiùs, quàm
per ſemetipſum, teſte Apoſtolo: *Phil. 4.*
Omnia poſſū in eo, qui me confortat.
hoc aufert deſperationem. Quæ
duo valde ſūt ſpiritualib. nociua,
& ſæpe impugnāt, ſcilicet præſū-
ptio & deſperatio. Itē ſe habere
coram Deo ſemper non ſolùm
quàm vilis eſt, ſed etiā quàm vilis
eſſe potuiſſet, niſi Deus cauiſſet,
& hoc aufert tumorem. Et quòd
Deus exiget rationem de omni-
bus malis commiſsis, & bonis o-
miſsis, & gratijs neglectis ſibi &
vniuerſitati. hoc infert iuſtum
timo-

timorem. Item omne bonum accipere tanquvm à Deo dante. hoc excludit falsum amorem, & infert gratitudinem. Et omne malum, tanquam à Deo, pro nostra vtilitate, benignè permittente. hoc infert patientiam. Quantò magis quis in his proficit, tantò magis in spiritualem vitam inducitur, & in ea crescit & confirmatur.

Argumentum veræ vitæ spiritualis habet, cuius spiritus carni penitùs dominatur, qui tam citò & tantùm sentit incommodum spirituale, sicut & corporale, & tantùm vitat locum, tempus, & homines, vbi & per quos lædi potest in spiritu, sicut vbi lædi potest & offendi in corpore, & qui tam citò studet mederi spiritui, sicut & carni, & tantò magis cauet spiritui, quàm corpori,

pori, quantò dignior est ſpiritus, quàm corpus. Item argumentum veræ vitæ ſpiritualis habet, qui tantùm delectatur in cibis ſpiritualibus, ſicut corporalibus; & tam inuitè negliget aliqua hora cibum ſpiritualem, ſicut corporalem; & tam ordinatè ſumit cibum ſpiritualem, ſicut carnalem; & tantùm ſe cogit ad cibos ſpirituales, cùm non appetit, ſicut infirmus cogitur ad cibos corporales, cùm eos faſtidit. Aliud argumentum vitæ ſpiritualis eſt, ſi homo tam diligens eſt circa ſpiritum, ſicut circa carnem: Si tam paratus eſt, in omnibus obedire ſpirituali medico pro ſalute ſpiritus, ſicut carnali pro ſalute carnis: & tam ſolicitus eſt acquirere gratiam, qua indiget in aduerſitate & proſperitate, qua ad amicos, qua ad inimicos,

micos, qua cum laudatur, qua cum vituperatur, qua indiget solus coram Deo, qua inter homines; sicut solicitus est de cibis carnalibus, vel quadragesimalibus, de vestibus hyemalibus & æstiualibus. Si tantum studet acquirere, multiplicare, conseruare, vtiliter expendere dona spiritualia, sicut secularis dona temporalia, & tantò magis diligens est de spiritu quàm de corpore, quanto dignior est spiritus corpore. De his omnibus dicit A-

Rom. 8. postolus: *Qui secundum carnem sunt, quæ carnis sunt sapiunt: qui vero secundum spiritum sunt, quæ spiritus sunt sapiunt.*

Argumentum carnalis vitæ est, secundum regulam carnis

Aug. In l. de salu. documẽtis, ca. 17. viuere. Augustinus: *Ille secundũ carnem viuit, qui pergit quò vult, dormit quando vult, & quamdiu vult,*

vult, loquitur quæ vult, & cui vult & vbi vult: manducat & bibit quando vult, & quantum vult: ridet & iocundatur turpiter, inter quos vult, & quando vult.

Postremò quicquid naribus est suaue quærit, quicquid tactui blandùm, quicquid oculis delectabile, quicquid corpori suo iucundum, exercet & sequitur, qualiter vult, & quando vult: quia omnia licita & illicita carnalia vult. Deinde delectatur in pulcherrimis vestimentis & equitibus & armis, quando vult, & sicut vult: & sic non secundum Deum, sed carnaliter viuit, & delectatur: & omnia desyderia carnis suæ perficit, sicut vult, & quando vult.

Aliud argumentum vitæ carnalis est, libertas linguæ, quam sequitur distractio cordis iuxta illud Iacobi: *Si quis putat se* *Iac. 1.*

 religio-

religiosum esse, non refrenans linguam suam, sed seducens cor suũ, huius vana est religio. Ideo scri-
Prov. 21. ptum est: *Qui custodit os suum, custodit animam suam. In manibus linguæ mors & vita.*

ORATIO AD PETENDAM à Deo Religionis vitæue spiritualis studium.

CONcede mihi, quæso Domine Iesu Christe, diuinũ spiritum tuum, quo tandem tuus esse, religiosam vitam ducere, & verè spiritualis esse incipiam Fac me id plenè intelligere; ex meipso nihil me boni præstare posse, vt omnem à me præsumptionem abijciam; in te verò posse me omnia: ne ita deficiam in me, quin cõfidam in te. Occuper semper in vilitatis, ac pro-

ac profundæ miſeriæ meæ attenta meditatione: cognoſcā quid tandem eſſem, niſi manu tua ſuſtentarer: vt ſic me in tuo conſpectu magis humiliem. Attendam item rationi, quam de diuinis tuis donis, deque grauiſſimis & innumerabilibus peccatis meis tibi ſum redditurus: timeámque ac tremam diuina tua & occulta iudicia. Æqua animi gratitudine læta ſuſcipiam & aduerſa: cùm eodem vtraque amore, paternísque viſceribus à te mihi mittantur. Subijciatur omninò ſpiritui caro mea; & hui⁹ intuitu omnem aſperitatem amplectatur & pænitentiam; repellat verò molliciem omnem, delicias omnes. Eò verò maiorem animæ, quàm corporis curā geram, quò illa hoc eſt dignior ac nobilior. Hæc mea ſit occu-

patio, hoc ſtudium, hæc verè ſitis, tibi vniri, te frui, excutere quicquid priuare aut diuellere me poteſt à tua gratia, & ſecreta dulcíque familiaritate tua.

DE MATVRITATE. Caput XXIX.

MAturitas vera & perfecta eſt, cùm omnes affectiones & vires animæ vnanimiter colliguntur in Deum. Ex hoc verè reſtringitur mens à vanitate. Denique ſenſus quinq; ab illecebris compeſcuntur. Sed quando anima à beata illa vnione recedit, diuerſis mox vanitatibus irretitur. Nam omnia, quæ
Eccle. 1. ſub cœlo ſunt, vana ſunt, vt dicit Eccleſiaſtes.

Ad veram maturitatem inducere nos debet ſanctiſsimum exem-

xemplum Iesu Christi, de cuius seriositate sic dicit Augustinus; *Et quidem legimus dominũ Iesum doluisse, fleuisse, ex itinere fatigatum fuisse, opprobria & iniurias sustinuisse, sputa, flagella, crucem suscepisse: nunquam tamen legimus eum risisse, prosperatum in terra fuisse. Hinc planè, hinc in spe gaudent omnes electi, cùm ceperint aduersitatibus mundi fatigari, & nullis eius prosperitatibus fallaciter decipi, scientes aliam vitam superesse.* *Aug. in serm. 35. de San.*

Item quia scriptura multùm vituperat dissolutionem & risum, iuxta illud: *Risum reputaui errorem, & gaudio dixi, quid frustra deciperis?* Et alibi, *Risus dolore miscebitur, & extrema gaudij luctus occupat.* Et Psalmista loquitur ad Dominum: *Odisti obseruantes vanitates superuacuè.* Et præcipuè comminatio *Eccle. 2.* *Pro. 14.* *Psal. 30.*

Luc. 6. Iesu dicentis: *Væ vobis, qui ridetis nunc, quia lugebitis.* Item quia multùm abstrahit à familiaritate Dei vnumquenque, & obstruit mentem à perceptione gratiarũ Dei.

Argumentum veræ maturitatis habet, qui nec verbis ociosis, nec incessu dissoluto, nec aliqua occasione quenquam ad leuitatem prouocat, sed semper in se & in alijs dissolutionem ex corde detestatur, omnia loca vitat, in quibus dissolui potest, fugítque omnes homines, vt maturitaté conseruet, sciens quòd Eccle. 13. *qui tetigerit picem, inquinabitur ab ea*: & qui communicat se dissolutis, dissolutionem non effugiet. Talis fuit beatus Iob, qui tam maturus fuit, quòd etiam Iob. 29. dissoluti eius præsentiam fugerunt, sicut ipse dicit: *Videbant me*

me iuuenes, & abscondebantur. Et tantam habuit consuetudinem maturitatis, quòd, si oppositum in eo visum fuisset, nemo credidisset. Vnde ipse dicit: *Si quãdo ridebam ad eos, non credebant, & lux vultus mei non cadebat in terram.* *Ibidem.*

Argumentum leuitatis habẽt, qui proni sunt ad risum, ad iocũ, iocosi in verbis, dissoluti in moribus, dissoluta loca frequentantes, cum dissolutis ambulantes & habitantes, qui fugiunt maturos homines, grauísque est eis maturitas ad videndum, credentes ex maturitate infirmitatem corporis sibi euenire. Talis describitur in Ecclesiastico: *Lætare iuuenis in adolescentia tua, & in bonis sit cor tuum, in diebus iuuentutis tuæ. Ambula in via cordis tui, in intuitu oculorum tuorũ,* *Eccle. 11.*

& scito quòd pro omnibus his adducet te Deus in iudicium.

ORATIO AD PETENDAM à Deo Maturitatis virtutem.

COlligantur, quæso Domine, affectus omnes, sensus, & facultates animæ meæ in te, vt ea sic vnita, non diuidatur, aut sese ad vanitatem & multitudinem creaturarũ abijciat. Cũq; planctus risui præstet, cuius nobis ipse fuisti exemplo, tunc me felicem existimem, cum te in lacrimis pœnisque imitatus fuero: sitq; mihi afflictio ipsa consolationi, pignúsque beatitudinis & æternitatis. Fugiat cor meũ leuitatem, & omnem dissolutionis materiam, risum vanáque solatia; omnes sensuum meorũ claudãtur ianuæ ad cuiusuis crea-

turæ

turæ ingreſſum: tibi ſoli, Deus meus & creator, pateant, & ſic in tuam transmuter immutabilitatem.

DE SIMPLICITATE. Caput XXX.

SImplicitas vera & perfecta eſt, neminem lædere, ſed omnibus proficere, ſicut dicit gloſa ſuper parabolas. Hæc eſt prima virtus, de qua commendatur Iob: *Et erat Iob vir ſimplex*, Iob.1. quaſi præcellens in ea præ cæteris virtutibus. Hanc præceperat Dominus Ieſus, cùm mitteret Apoſtolos in vniuerſum mundũ, ad vnitatem Catholicæ fidei incredulos conuocare, dicens: *Eſtote prudentes ſicut ſerpentes, & ſimplices ſicut columbæ*: vbi pruden- Matt.10 tia ſimplicitati cõiungitur. Nam

 pru-

prudentia ſine ſimplicitate, calliditas eſt: Simplicitas ſine prudentia, ſtultitia eſt. Columba nec vngue, nec roſtro lædit: ita verè ſimplex nec verbo, nec opere nocet. Verè ille ſimplicitatem diligit, qui non occupatur, ſicut Martha circa multa: nam ibi plicæ ſunt & plura: ſed tantũ vnum quærit, de quo dicit Dominus: *Porrò vnum eſt neceſſariũ*, de quo laudatur *Maria*, quæ *optimã partem elegit, & quæ non auferetur ab ea*. Hoc eſt vnũ, in quo ſunt omnia bona æterna & immenſa.

Luc. 10.

Ad amorem ſimplicitatis inducere nos debet, vtilitas ex ea prouenien. Scriptum eſt enim, quòd *cum ſimplicibus eſt ſermocinatio eius*, id eſt, Domini. Familiaris eſt Dominus ſimplicibus, quibus non dedignatur arcana ſua reuelare. Vnde Dominus

Prou. 3.

nus Apoſtolis prohibentibus pueros venire ad præſentiã eius, reſpondit: *Sinite paruulos venire ad me: talium eſt enim regnum cælorum.* Hæc eſt virtus, ſine qua non eſt ſalus. Dicit enim Dominus: *Niſi efficiamini ſicut paruuli, non intrabitis in regnum cælorum.* Non dicit; efficiamini paruuli, ſed ſicut paruuli, id eſt, ſimplices & innocentes. Alia eſt vtilitas ſimplicitatis, de qua dicitur: *Qui ambulat ſimpliciter, ambulat confidenter.* Nam ad regnũ cœlorum via ſecuriſsima, eſt via ſimplicitatis. Nam ſcriptum eſt in prouerbijs, quòd ipſe Deus *protegit ambulantes ſimpliciter.*

Matt. 19 *Matt. 18* *Pro. 10.* *Pro. 2.*

Argumentum veræ ſimplicitatis habet, qui nullius facta peruertit, ſed bonum de omnibus præſumit; qui nullius bonum deprauat, nullius bonum dimi-

nuit, omnium salutem desiderat, nullius malum optat; & qui bona facit & benè, & qui bona sentit de domino, & in simplicitate cordis quærit illum, qui voluntati eius se subijcit, & mandata eius custodit. *Sap. 1.*

Argumentum duplicitatis habet, qui vnum gerit in ore, & aliud in corde, aliud in opere, sicut Ioab tenens mentum Amazæ, dixit: *Salue frater*, & interim occultè educens gladium occidit eum. Contra hos dicit Dominus: *Sit sermo vester, est est; non non*, id est, quæ habetis in corde, proferte ore,, & exhibete opere. Et Iacobus: *Vir duplex animo, inconstans est in omnibus vijs suis*. Et duplicibus Deus maledicit, qui scilicet seruire volunt Deo & diabolo, hoc est, in peccatis & bonis operibus sese exerce- *2. Reg. 9.* *Matt. 5.* *Iac. 1.*

exercere. Contra hos namque dicit Dominus: *Non potestis duobus dominis seruire*, contrarijs scilicet. Nam virtus & vitium, bonum & malum, penitus aduersantur. Contra hos verò, qui intendunt Deo placere & mundo, dicit Iacobus: *Qui voluerit esse amicus huius seculi, inimicus Dei constituitur.* *Matt. 6.* *Iac. 4.*

Argumentum falsæ simplicitatis habet, qui simplicem se exhibet in exteriori cõuersatione, & dolum gestat in corde. De his dicit Dominus in Hieremia: *Vnusquisque à proximo suo se custodiat, & in omni fratre suo non habeat fiduciam. quia omnis frater supplantans supplantabit, & omnis amicus fraudulenter incedet.* *Hier. 9.*

ORATIO AD SANCTA simplicitatis petendum à Deo spiritum.

DEus, ſimplicis cordis amator hominum, quibus tua facilè ſecreta communicas, tribue mihi columbinam ſimplicitatem, cum ſerpentina prudentia coniunctam; ſimúlque gratiam, qua multitudinem implicationémque rerum inferiorum euitans, illud vnum eligam, partémque optimam & ſecuriſſimam, qui tu Deus es, & omnia in omnibus, & omne bonum meum, quæram. Amem ex corde ſanctiſsimam tuam legem, eiuſdémque me præceptis ſubijciam: gaudeam de bonis proximorum, doleam de malis; cogitem de omnibus benè: cùm quid affirmauero, id ſimplici voce Eſt, cùm negauero, voce Non vtar. Abhorream fugiámque fictum omne & duplex cor.

DE TACITVRNITATE.

Caput XXXI.

TAciturnitas vera & perfecta est, moderari linguam non solùm à verbis illicitis, vt sunt obtrectationes, mēdacia, periuria, impudica, leuia, iracunda, nociua, maledica, ociosa, & similia: sed etiam ab vtilib⁹ & licitis, iuxta illud: *Obmutui & humiliatus sum, & silui à bonis*, scilicet annunciandis. Dicit Glosa: *Ille solus non cadit ad illicita, qui se cautè restringit à licitis.* Non solùm autem per verba inutilia & nociua, sed etiā per verba vtilia gratia spiritualis effunditur, cùm in loquendo modus non seruatur. Rara est hæc virtus, moderatio linguæ, teste Iacobo: *Omnis natura bestiarum, volucrum, & serpentum, domari potest à natura humana: linguam verò nemo domare potest.*

Psal. 38. *Glosa.* *Iac. 3.*

potest. Est enim inquietum malũ, plenum veneno mortifero. Glosa: *Lingua prauorum, bestiarum ferocitate, volucrum leuitate, serpẽtum virulẽtia peior est.* Sunt enim

Psal. 63. bestiales, *qui exacuerunt vt gladium linguas suas.* Sunt volucres,

Psa. 143. qui *posuerunt in cœlum os suum, & quorum os loquutum est vanitatẽ.* Sunt serpentes, de quibus dici-

Psal. 13. tur, *Venenum aspidum sub labijs eorum.*

Ad amorem taciturnitatis inducere nos debet suauissimum exemplum Domini nostri Iesu

Ioan. 19. Christi, qui taciturnitatem cõmendans, de impositione criminum interrogatus, etiam se noluit excusare, nec per responsionem mortem suãm voluit differre. Ad idem inducere nos debet exemplum cuiusdam Heremitæ, de quo legitur, quod tribus

Heremita exemplum.

bus annis lapidem in ore gestabat. vt disceret silentium seruare. Citiùs enim addisceret aliquis loqui, quàm tacere, iuxta illud Sapientis: *Qui scit loqui, discat & tacere.* Ad idẽ inducere nos debet vtilitas ex ea proueniens. Nam silentium cor distractum componit, conscientiæ serenitatem inducit, & ad recipiendã gratiam diuinam habilem mentem facit. Vbi autem non est taciturnitas, ibi homo de facili ab aduersario superatur, iuxta illud: *Sicut vrbs patens & absq; murorũ ambitu; sic vir, qui non potest in loquendo cohibere spiritum suum.* Prou. 25. Vbi enim non est moderatio linguæ, ibi non est perfectio, iuxta illud, *Qui non offendit in verbo, hic perfectus est vir*, & non alius. Dicit Glosa: Vbi est custodia linguæ, ibi est beatitudo, Secundum illud: Iac. 3.

Eccle. 14 illud: *Beatus homo, qui non est lapsus in verbo. Et qui custodit os suum, custodit & animam suam.*
Prou. 13

Argumentum veræ taciturnitatis habet, qui cùm liberè & licitè & sine obseruatione loqui potest, & cuius verba recipiuntur cum magno desiderio, tamē nullo modo aut rarò inducitur ad loquendum, recogitans illud
Gregor. Hom 11. super Ezech. Gregorij: *Si sanctus propheta Ezechiel missus ad loquendum fuerat, & septem diebus sedens mœrensq́; tacebat, pensandum nobis est, quāta culpa sit ei non tacere, quem nulla necessitas cogit loqui.* Et illud
Mat. 12. verbum euangelicum: *De omni verbo ocioso, quod loquuti fuerint homines, reddent rationem in die iudicij.*

Argumentum falsæ taciturnitatis siue loquacitatis est, proteruè loqui & clamorosè, tempore

re importuno vel tempore opportuno, vt aliquis inter alios videatur: cùm tamen ſermo opportunus ſit optimus. Contra hoc eſt illud: *Sapiens tacebit vſque ad tempus, ſtultus autem & inſipiens non ſeruabit tempus.* Vel loqui, vbi nemo audire curat vel auſcultat: contra illud, *Vbi non eſt auditus, non effundas ſermonem.* Vel cùm reſpondet quis, antequàm interrogatur: contra hoc eſt illud, *Qui reſpondet ante quam audiat, ſtultum ſe eſſe demonſtrat, & confuſione dignum.* Vel cùm reſpondet pro altero, non interrogatus. contra illud, *Adoleſcẽs in cauſa tua vix loquere.* Argumẽtum falſæ taciturnitatis eſt, tacere non propter virtutem, ſed ne ab audientibus confundatur, vel vt propter taciturnitatem laudetur, vel cùm neſciens loqui intelligibiliter vel vtiliter, fari ve-

Eccl. 20.
Eccl. 32.
Prou. 18.
Eccle. 32

recundatur, vel vt per silentium sua stultitia pallietur, secundum
Prou. 17 illud: *Stultus si tacuerit, sapiens reputabitur.*

ORATIO AD SILENtij virtutem à Deo petendam.

IMpone, Domine, frenũ linguę meæ, vt non solùm ab illicitis & inutilibus verbis abstineat; sed licitis etiam & vtilibus vtatur moderatè. Et quoniam difficile est feram hanc mea virtute mitescere, & serpentis huius venena impediri: eam tu, Domine, comprime, tuáque gratia purifica: vt, ea infrenata, recolligatur, & quiescat in te cor meũ. Fac me profundissimum sanctissimúmq; illud tuum silentium imitari, quo etiam ab iniquo iudicę de calumnijs & falsis tibi im-

impoſitis accuſationibus, tanquam mutus, ò verbum æternũ, tacuiſti, nec te excuſare, nec mortem reſponſo tuo differre voluiſti. Quando verò loqui me ſit neceſſe, fac me omnes leges & circumſtantias requiſitas obſeruare; ac ita proloqui, vt verba mea tibi in primis placeant; animam verò meam non lædãt, aut ſcandalizent proximum.

DE SOLITVDINE. *Caput XXXII.*

SOlitudo vera eſt, abſtrahere mentem à ſolicitudine & occupatione actionum exteriorum, ab omni delectatione creaturarum, omnes affectiones, voluntates, intentiones vnanimiter, in quantum poteſt, dirigere in Deum, vt fiat vnus ſpiritus cum

religi
guam
huius
Prov.21. ptum
custodi
lingua

ORAT
dam
sp

COnc
ne Ies
ritum
tuus esse
cere, & v
cipiam F
gere ; ex m
præstare p
præsumpti
te verò pol
deficiam in
te. Occupe

...nquam impediri potuit à spiri-
...ali negotio, sæpe tamen decli-
...auit à turba, propter amorem
...litudinis, & quandoque, cùm
...mplius non potuit, à charissi-
... Apostolis suis ad orandum
...essit, quantum iactus est lapi- Luc. 22.
... vt scribit Lucas, per hoc in-
...us, quòd etiam viri sancti in
...itudine familiariter. Deo
... non possunt, aut modicã,
...llam gratiam inter homi-
...nsequuntur. Hinc est, Luc. 19.
...Zachæus Dominum Iesum
...a videre non potuit, sed
...dum vidit ipsum, & sal-
... vocem audiuit, quando
...borem ascendit. Ad idẽ
...ucere debet vtilitas soli-
...de qua Dominus de spõ-
Ducam eam ad solitudinẽ, Osee. 2.
...ar ad cor eius. O quàm
... qui vel semel audit Deũ
intus

intus loquentem! Loquutio Domini in corde, est de arduis gratijs securitatem menti præstare. *Heremitæ.* Ad idem nos inducere debet, quod sancti hæremitæ olim cucurrerunt & errauerunt in solitudine, in montibus & in spelũcis, & in cauernis terræ, vt Deo continuè vacare possent: & quãdoque in triginta vel quadraginta annis hominem non viderunt.

Argumentum veræ solitudinis habet, cui grauis pœna est esse cum hominibus, & ab eis se subtrahit, quacunque occasione *Psal. 54.* potest, secundum illud Psalmistæ: *Ecce elongaui fugiens, & mansi in solitudine.* sicut Mariæ Magdalenæ pœna fuit videre homines, postquam Iesum amplius *Matt. 28* videre non potuit, immò videre *Ioan. 20.* angelos sibi pœna fuit. Vnde angelis volentibus eam consolari

ſari de receſſu Domini de ſepulchro, ait: Quæro creatorem, & 217
ideo graue mihi eſt videre omnẽ creaturam. Ideóque fugit in heremum, propter amorem Domini noſtri Ieſu Chriſti, triginta annis, carens omni cibo & potu corporali, quam angeli leuabãt in aera ſingulis horis ad orandũ deputatis, in qua oratione ſumpſit corporis & animæ nutrimentum.

Argumentum falſæ ſolitudinis habet, qui licèt ſolus ſit corporaliter coram Deo, anima tamen eius eſt in diuerſis mundi finibus, varijs negocijs occupata. Hæc duo, ſcilicet taciturnitas & ſolitudo, efficaciter eleuant ad contemplationem. Vnde eſt illud Threnorum: *Sedebit ſolitarius & tacebit, quia leuauit ſe ſuper ſe.* Thre. 3.

ORATIO AD SPIritum Solitudinis à Deo petendum.

QVàm solum, quámq; bene associatum est, Domine, illius cor, qui tecum habitat, quàm verò inquietum illud, quòd à te separatum, creaturarum strepitui est immersum! quomodo illi loqueris, qui solitarius est & collectus! quàm securum reddis; quàm illi te communicas familiariter! quot aperis secreta; quomodo superinduis, & supernæ tuæ lucis splendore clarificas! Propterea enim, Domine, multi serui tui hominum conuersationem fugerunt, & quæsiuerunt solitudinem, vt te in illa inuenirent, tuam audirent vocem, & conuersationem iucundam. Recollige ergo spiritum meum, ô diuine spiritus, & solitu-

ſolitudine ſeceſſuque ab omnibus creaturis & à ſeipſo deduc eum ad ſacrum pectus tuum, vt in illo requieſcens, rebúsq; omnibus viſibilibus dormiens, ineffabilis tuæ dulcedinis ac ſuauitatis fruatur amplexibus.

DE CONTEMPLATIONE. Cap. XXXIII.

CONtemplatio vera eſt, collectio affectionum & omnium virium animæ, ad cognoſcendum cum delectatione & admiratione mentis, aliquid de diuina natura, ſcilicet potentia, ſapientia, bonitate, charitate, nobilitate, aut largitate, &c. Siue occulta Dei iudicia, ſiue ſacratiſsimam eius voluntatẽ, ſiue aliquam perfectionem, quæ

tendit in Deum. In hac contemplatione fuerunt Patriarchæ, Prophetæ, & Apostoli sancti. Nam Patriarchis, & Prophetis aliqua occulta sua per spiritum sanctum reuelauit, vt Noe de di-
Gen. 6. luuio, Abrahæ de subuersione
Gen. 18.
Gen. 41. Zodomorum, Ioseph de fame
Hier. 9. Ægypti, Hieremiæ de transmi-
Is. 16. gratione & captiuitate Iudæo-
Dan. 2. rũ, Danieli de statua Nabuchodonosor, & sic de alijs prophetis & patriarchis, quibus alia secreta reuelauit, vt Ezechieli di-
Ezech. 1.
Amos 3. uersas visiones. Vnde Amos: *Non faciet Dominus verbum, nisi secretum suum reuelet seruis suis prophetis.* Apostolis verò per vnigenitum suum omnem voluntatem suam & omnẽ perfectionem suam indicauit, sicut ipse
Ioan. 15. dicit: *Omnia, quæ audiui à patre meo, nota feci vobis;* vt & ipsi po-

ste-

ſteris ſuis eadẽ reuelarent, quod & fideliter fecerunt. Nam, *In omnem terram exiuit ſonus eorum, &c.* *Pſal. 18.* Sed inter alios Apoſtolos beato Ioanni Euangeliſtæ & beato Paulo occultiſsima reuelauit & indicauit. Inter alia indicauit eis octo beatitudines, dicens: *Beati pauperes ſpiritu, &c.* *Matt. 5.* quæ magnam continent in ſe perfectionem, perfectámque indicant Dei voluntatem. Differũt autem contemplatio, meditatio, & cogitatio. Nam in cogitatione, mentis eſt euagatio, in meditatione inueſtigatio, in contemplatione, mentis admiratio. Cogitatio eſt ſine labore & ſine fructu, meditatio eſt cum labore & fructu. Contemplatio eſt ſine labore & cum fructu.

Ad contemplationem Dei inducere nos debent tres gra-

Eccle. 14 illud: *Beatus homo, qui non est lapsus in verbo. Et qui custodit os suum, custodit & animam suam.*
Prou. 13.

Argumentum veræ taciturnitatis habet, qui cùm liberè & licitè & sine obseruatione loqui potest, & cuius verba recipiuntur cum magno desiderio, tamē nullo modo aut raro inducitur ad loquendum, recogitans illud
Gregor. Hom. 11. super Ezech. Gregorij: *Si sanctus propheta Ezechiel missus ad loquendum fuerat, & septem diebus sedens mœrensq́; tacebat, pensandum nobis est, quãta culpa sit ei non tacere, quem nulla necessitas cogit loqui.* Et illud
Mat. 12. verbum euangelicum: *De omni verbo ocioso, quod loquuti fuerint homines, reddent rationem in die iudicij.*

Argumentum falsæ taciturnitatis siue loquacitatis est, proteruè loqui & clamorosè, tempore

re importuno vel tempore opopportuno, vt aliquis inter alios videatur: cùm tamen sermo opportunus sit optimus. Contra hoc est illud: *Sapiens tacebit vsque ad tempus, stultus autem & insipiens non seruabit tempus.* Vel loqui, vbi nemo audire curat vel auscultat: contra illud, *Vbi non est auditus, non effundas sermonem.* Vel cùm respondet quis, antequàm interrogatur: contra hoc est illud, *Qui respondet ante quam audiat, stultum se esse demonstrat, & confusione dignum.* Vel cùm respondet pro altero, non interrogatus. contra illud, *Adolescẽs in causa tua vix loquere.* Argumẽtum falsæ taciturnitatis est, tacere non propter virtutem, sed ne ab audientibus confundatur, vel vt propter taciturnitatem laudetur, vel cùm nesciens loqui intelligibiliter vel vtiliter, fari ve-

Eccl. 20.
Eccl. 32.
Prou. 18.
Eccle. 32

recundatur, vel vt per silentium sua stultitia pallietur, secundum Prou. 17 illud: *Stultus si tacuerit, sapiens reputabitur.*

ORATIO AD SILENtij virtutem à Deo petendam.

IMpone, Domine, frenũ linguę meæ, vt non solùm ab illicitis & inutilibus verbis abstineat; sed licitis etiam & vtilibus vtatur moderatè. Et quoniam difficile est feram hanc mea virtute mitescere, & serpentis huius venena impediri: eam tu, Domine, comprime, tuáque gratia purifica: vt, ea infrenata, recolligatur, & quiescat in te cor meũ. Fac me profundissimum sanctissimúmq; illud tuum silentium imitari, quo etiam ab iniquo iudice de calumnijs & falsis tibi

im-

impoſitis accuſationibus, tanquam mutus, ò verbum æternũ, tacuiſti, nec te excuſare, nec mortem reſponſo tuo differre voluiſti. Quando verò loqui me ſit neceſſe; fac me omnes leges & circumſtantias requiſitas obſeruare; ac ita proloqui, vt verba mea tibi in primis placeant; animam verò meam non lædãt, aut ſcandalizent proximum.

DE SOLITVDINE.
Caput XXXII.

SOlitudo vera eſt, abſtrahere mentem à ſolicitudine & occupatione actionum exteriorum, ab omni delectatione creaturarum, omnes affectiones, voluntates, intentiones vnanimiter, in quantum poteſt, dirigere in Deum, vt fiat vnus ſpiritus cum

cum eo. Ad hoc hortatur Esaias,
Esa. 2. dicens: *Ingredere in petram*, id est, in Diuinitatem Christi: *abscondere in fossa humo*, id est, in vulneribus Christi. Qui in hac petra est, solus est: qui extra hanc est, in multitudine est. In hac solitudine mentis, tanta gratia & illuminatio mentis percipitur, vt percipiens sit grauis alijs ad
Exo. 34. videndum. Sicut Moyses solus manens in monte cum Deo quadraginta diebus ac noctibus, tantùm illuminatus fuerat, vt lux in vultu erumperet, & de claritate vultus quasi radij solis procederent, quos filij Israel non potuerunt intueri, donec faciem suam velaret.

Ad amorem solitudinis inducere nos debet sanctißimum exemplũ Domini nostri Iesu Christi, qui licèt ex nullius consortio vnquam

vnquam impediri potuit à ſpirituali negotio, ſæpe tamen declinauit à turba, propter amorem ſolitudinis, & quandoque, cùm ampliùs non potuit, à chariſsimis Apoſtolis ſuis ad orandum ſeceſsit, quantum iactus eſt lapidis, vt ſcribit Lucas, per hoc innuens, quòd etiam viri ſancti in multitudine familiariter Deo vacare non poſſunt, aut modicã, aut nullam gratiam inter homines conſequuntur. Hinc eſt, quòd Zachæus Dominum Ieſum in turba videre non potuit, ſed poſtmodum vidit ipſum, & ſaluatoris vocem audiuit, quando ſolus arborem aſcendit. Ad idẽ nos inducere debet vtilitas ſolitudinis, de qua Dominus de ſpõſa dicit: *Ducam eam ad ſolitudinẽ, & ibi loquar ad cor eius.* O quàm felix eſt, qui vel ſemel audit Deũ intus

Luc. 22.

Luc. 19.

Oſee. 2.

intus loquentem! Loquutio Domini in corde, est de arduis gratijs securitatem menti præstare.

Heremitæ. Ad idem nos inducere debet, quod sancti hæremitæ olim cucurrerunt & errauerunt in solitudine, in montibus & in speluncis, & in cauernis terræ, vt Deo continuè vacare possent: & quandoque in triginta vel quadraginta annis hominem non viderunt.

Argumentum veræ solitudinis habet, cui grauis pœna est esse cum hominibus, & ab eis se subtrahit, quacunque occasione potest, secundum illud Psalmistæ: *Ecce elongaui fugiens, & mansi in solitudine.* *Psal. 54.* sicut Mariæ Magdalenæ pœna fuit videre homines, postquam Iesum ampliùs videre non potuit, immò videre angelos sibi pœna fuit. *Matt. 28* *Ioan. 20.* Vnde angelis volentibus eam consolari

ſari de receſſu Domini de ſepulchro, ait: Quæro creatorem, & ideo graue mihi eſt videre omnẽ creaturam. Ideóque fugit in heremum, propter amorem Domini noſtri Ieſu Chriſti, triginta annis, carens omni cibo & potu corporali, quam angeli leuabãt in aera ſingulis horis ad orandũ deputatis, in qua oratione ſumpſit corporis & animæ nutrimentum.

Argumentum falſæ ſolitudinis habet, qui licèt ſolus ſit corporaliter coram Deo, anima tamen eius eſt in diuerſis mundi finibus, varijs negocijs occupata. Hæc duo, ſcilicet taciturnitas & ſolitudo, efficaciter eleuant ad contemplationem. Vnde eſt illud Threnorum: *Sedebit ſolitarius & tacebit, quia leuauit ſe ſuper ſe.* *Thre. 3.*

K ORA-

ORATIO AD SPIritum Solitudinis à Deo petendum.

QVàm solum, quámq; bene associatum est, Domine, illius cor, qui tecum habitat, quàm verò inquietum illud, quòd à te separatum, creaturarum strepitui est immersum! quomodo illi loqueris, qui solitarius est & collectus! quàm securum reddis; quàm illi te communicas familiariter! quot aperis secreta; quomodo superinduis, & supernæ tuæ lucis splendore clarificas! Propterea enim, Domine, multi serui tui hominum conuersationem fugerunt, & quæsiuerunt solitudinem, vt te in illa inuenirent, tuam audirent vocem, & conuersationem iucundam. Recollige ergo spiritum meum, ô diuine spiritus, & solitu-

ſolitudine ſeceſſuque ab omnibus creaturis & à ſeipſo deduc eum ad ſacrum pectus tuum, vt in illo requieſcens, rebúsq; omnibus viſibilibus dormiens, ineffabilis tuæ dulcedinis ac ſuauitatis fruatur amplexibus.

DE CONTEMPLATIONE.
Cap. XXXIII.

Contemplatio vera eſt, collectio affectionum & omnium virium animæ, ad cognoſcendum cum delectatione & admiratione mentis, aliquid de diuina natura, ſcilicet potentia, ſapientia, bonitate, charitate, nobilitate, aut largitate, &c. Siue occulta Dei iudicia, ſiue ſacratiſsimam eius voluntaté, ſiue aliquam perfectionem, quæ

tendit in Deum. In hac contemplatione fuerunt Patriarchæ, Prophetæ, & Apostoli sancti. Nam Patriarchis, & Prophetis aliqua occulta sua per spiritum sanctum reuelauit, vt Noe de diluuio, Abrahæ de subuersione Zodomorum, Ioseph de fame Ægypti, Hieremiæ de transmigratione & captiuitate Iudæorũ, Danieli de statua Nabuchodonosor, & sic de alijs prophetis & patriarchis, quibus alia secreta reuelauit, vt Ezechieli diuersas visiones. Vnde Amos: *Non faciet Dominus verbum, nisi secretum suum reuelet seruis suis prophetis.* Apostolis verò per vnigenitum suum omnem voluntatem suam & omnẽ perfectionem suam indicauit, sicut ipse dicit: *Omnia, quæ audiui à patre meo, nota feci vobis*, vt & ipsi po-

Gen 6. *Gen. 18.* *Gen. 41.* *Hier. 9. 15. 16.* *Dan. 2.* *Ezech. 1.* *Amos 3.* *Ioan. 15.*

ſteris ſuis eadẽ reuelarent, quod & fideliter fecerunt. Nam, *In omnem terram exiuit ſonus eorum, &c.* Sed inter alios Apoſtolos beato Ioanni Euangeliſtæ & beato Paulo occultiſsima reuelauit & indicauit. Inter alia indicauit eis octo beatitudines, dicens: *Beati pauperes ſpiritu, &c.* quæ magnam continent in ſe perfectionem, perfectámque indicant Dei voluntatem. Differũt autem contemplatio, meditatio, & cogitatio. Nam in cogitatione, mentis eſt euagatio, in meditatione inueſtigatio, in contemplatione, mentis admiratio. Cogitatio eſt ſine labore & ſine fructu, meditatio eſt cum labore & fructu. Contemplatio eſt ſine labore & cum fructu.

Pſal. 18.

Matt. 5.

Ad contemplationem Dei inducere nos debent tres gradus,

Gregor. hom. 17. super Ezech. fol. 161. D.

dus, de quibus dicit Gregorius: ad visionem Dei necessarij sunt gradus animæ. *Primus est ut se anima ad se colligat: secundus, ut videat, qualis est collecta: tertius, ut super semetipsam surgat, ac se contemplationi auctoris inuisibilis intendendo subijciat. Sed se ad se nullatenus colligit, nisi prius didicerit terrenarū atq; cælestium imaginum plantasmata ab oculo mentis compescere, quicquid de visu, quicquid de auditu, quicquid de odoratu, quicquid de tactu & gustu corporeo cogitationi eius occurrerit, respuere atq; calcare, quatenus talem se quærat intus, qualis sine istis est. Nam hæc quando cogitat, quasi quasdam umbras corporum introrsus versat. Abigenda sunt ergo omnia manu discretionis ab oculis mentis, quatenus se anima talem consideret, qualis sub Deo supraq; corpus*

corpus creata est. Ad idem inducere nos debet ineffabilis suauitas, quæ ibi percipitur: admirabilis perfectio, quæ ibi addiscitur: principium omnis beatitudinis, quod ibi reperitur. Fons enim omnis beatitudinis summus Deus ibi cognoscitur: & quod verè cognoscitur, hoc amatur: & quòd verè amatur, hoc desideratur, & pro eo obtinendo laboratur: & pro quo studiosè laboratur, hoc tandem acquiritur; cúmque acquisitum fuerit, cum delectatione interminábili possidetur. De hac dicit Bernardus, *Quæ enim anima semel à domino didicit & accepit intrare ad seipsam, & in intimis suis Dei præsentiam suspirare, & quærere faciē eius semper, (spiritus enim est Deus, & qui quærunt eum, oportet eos in spiritu ambulare, & non in carne,*

Bernar. serm. 35. in canti. in princ.

ut secundum carnem viuant) talis, inquam, anima, nescio an ipsam gehennam ad tempus experiri horribilius penaliúsue ducat, quàm post spiritualis studij huius gustatā semel suauitatem, exire denuo ad illecebras, vel potiùs ad molestias carnis, sensuúmque inexplebilem repetere curiositatem, dicente Ecclesiaste: Oculus non impletur visu, nec auris auditu. Audi enim hominē expertum, quæ loquitur. Bonus es (inquit) Domine sperantibus in te: animæ quærenti te. Ab hoc bono si quis auertere sanctam illam animā conaretur, puto haud secus acciperet, quàm si se de paradiso, & ab ipso introitu gloriæ conspiceret deturbari. Audi adhuc & alium similem huic: Tibi dixit cor meum (ait) exquisiuit te facies mea, faciem tuam, domine, requiram. Vnde & dicebat: Mihi autem adhæ-

Eccles. 1. Thren. 3. Psal. 26. Psal. 72.

rere

vere Deo, bonum est. Et item loquens ad animam suam dicit: Cōuertere anima mea in requiem tuā, quia Dominus benefecit tibi. Psa. 114. *Dico ergò vobis: nihil est, quod in tantum formidet, quisquis hoc beneficium semel accepit, quàm ne gratia derelictus necesse habeat denuo egredi ad carnis consolationes, imò desolationes, rursumque carnalium sensuum sustinere tumultus.* In hac contemplatione fuit Augustin⁹, cùm dixit: *Mihi autem displicebat quod agebam in seculo, & oneri mihi erat valde, non iam inflammantibus cupiditatibus (vt solebāt) spe honoris & pecuniæ. Iam enim me illa non delectabant, præ dulcedine tua & decore domus tuæ, quam dilexi.* Aug lib. 8. conf. c.1.

Argumentum veræ contemplationis habet, quem in miseria huius mundi viuere tædet, cum

Tob 3. beato Tobia dicente, *Melius est mihi mori, quàm viuere*, & cum
Iob 10. beato Iob: *Tædet animam meam vitæ meæ*: & cum beato Paulo:
Rom. 7. *Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius?* Et qui ad fontes vitæ sitit, dicit cum Psal-
Psal. 41. mista: *Quemadmodum desyderat ceruus ad fontes aquarum.* Vnde
Gregor. Hom. 14 super Ezech. fol. 140. G Gregorius: *Contemplatiua vita est, charitatem Dei & proximi tota mente retinere, ab exteriori actione quiescere, soli desyderio conditoris inhærere, vt nihil iam agere debeat, sed calcatis curis omnibus, ad videndam sui creatoris faciē animis inardescat, ita vt iam nouerit carnis corruptibilis pōdus cum mœrore portare, totísque desyderijs appetere, illis hymnidicis angelorum choris interesse, admisceri cælestib⁹ ciuibus, de æterna in conspectu Dei incorruptione gaudere.*

Argu-

Argumentum falſæ contemplationis habet, qui aliquid de Deo vel aliqua perfectione eius cognoſcit, cui veritas ſacræ ſcripturæ contradicit, & hoc tamen per rationes temerè defēdit. Ex hoc olim hæreſes proceſſerunt, ſcilicet Arrij, qui filium coæternum & conſubſtantialem patri negauit; & Sabellij, qui perſonas in trinitate confudit, ponēs nominalem tantum differentiā, cùm verè differant proprietatibus. Pater enim propriè habet innaſcibilitatem: Filius propriè naſcibilitatem: Spiritus ſanctus proceſsionem.

ORATIO AD PEtendum à Deo contemplationis donum.

QVomodò, ô Domine, & omne bonum meum, ef-

funditur cogitatio mea, & per omnes creaturas liberè diuagatur? quomodò obnubilatur, & obſcureſcit vmbris vanitatum? cur non potiùs ad te accedit & amplectitur? Quid nouit anima mea, ſi te, qui totum eius es bonum, non nouit? quòd ſi te ignorat, quomodò amabit? quomodò deſiderabit? quomodò laborabit pro aſſequendo te, aut cōſequetur, quem non deſiderat; aut eo fruetur, aut poſsidebit? O ergo beatitudo, & afflictæ meæ animæ requies, ingredere tu illam quæſo, & tecum illam trahe. Tædio mihi ſint omnia in hoc mundo; grauiſque miſeræ huius vitæ ſarcina: ſuſpiria ex intimis ducam viſceribus affectu & dulci deſiderio tui; ac cerui inſtar vulnerati & ſitientis ad viuarum curram fontem aquarū,

omnes conculcans curas & molestas sollicitudines eius, quod non es tu: pendeámque semper & absorbear inefabili ac suauissima tui contemplatione.

DE DISCRETIONE.
Cap. XXXIIII.

Discretió vera est prudenter iudicare inter creatorẽ & creaturam, quid sit creator, & quid creatura. Item diiudicare, quid sit bonum, quid melius, quid optimum: quid malum, quid peius, quid pessimum: quantum bonum sit appetendum, quantum malum detestandum. Item quantam reuerentiam debeat homo superiori, quantam clementiam inferiori & compassionem, qualẽ societatem æquali, qualiter debeat

beat se habere ad mortuos, qualiter ad viuos, qualiter ad predecessores, qualiter ad successores, qualiter ad amicos, vt diligantur in Deo, qualiter ad inimicos, vt diligantur propter Deum, qualiter coram Deo occultè, qualiter coram hominib⁹ manifestè, quæ refectio carni, quæ spiritui impendenda sit, quibus vestibus induendum, quando comedendum, quando bibendum, quando abstinendum; & quantùm, & a quibus cibis: quando vigilandum, quando dormiendum, & quantùm, & quamdiu: quando orandum, quando flendum, quando aliquod opus faciendum, quomodò se habendum ad laudẽ, quomodò ad reprehensionem, quãdo loquendum, quando tacendum, quantùm & de quibus causis

ſis, cum quibus, quo loco, quo tempore: quando accipiendum, quando retinendum, quando largiendum, & quantum, & quibus, & quo tempore. De omnibus his ordinatè & prudenter dijudicare, eſt vera diſcretio. Hæc virtus eſt magiſtra omnium virtutum, ſtatuens omnibus modum & ordinem. Vbi autem diſcretio non eſt, ibi charitas non ſeruat ordinem, quid primò, quid poſtremò diligendum eſt, nec modum, quid minùs, quid ampliùs diligendum ſit, nouit. Neque ibi ordo ſeruatur, teſte Auguſtino dicente: *Vbi nimiùm ſeruatur humilitas, regentis frangitur auctoritas.* Ibi obedientia eſt cæca & ſtulta, cùm etiam in malis credit obediendum eſſe. Ibi etiam largitas nimiùm ſe effundit, cum hyſtrionibus

nibus sine necessitate datur. Ibi timor in desperationem deijcitur, spes in præsumptioné conuertitur. Ibi iustitia nimiam seueritatem demonstrat, patientia, misericordia, mansuetudo, benignitas, bonitas, iniusta dissimilat. Ibi religio dissoluitur, veritas falsificatur, castitas violatur, maturitas leuis efficitur, constantia permutatur. Hæc virtus ex defectu aliarum virtutum crescit. Cùm enim sæpe homo cadit de humilitate in superbiá vel vanam gloriam, de charitate in inuidiam, de patientia in iram, de mansuetudine in rancorem, de feruore in teporem, de castitate in carnalem concupiscentiam, de amore paupertatis in auaritiam, de pace in turbationem, de vnione in discordiam, de obedientia in rebellionem,

nem, de maturitate in leuitatem, de religione in dissolutionem, de taciturnitate in loquacitatem vel detractionem, de spirituali amore in carnalem, de spe in præsumptionem, de iusto timore in humanum & seruilem, de iustitia in seueritatem, de misericordia in molliciem, de constantia in mobilitatem, de veritate in falsitatem: tunc primùm fit cautior ad cauendum & sollicitior, & in omnibus discretior.

Ad veram discretionem nos inducere debet & potest, asidua lectio & meditatio in scripturis, continua inuestigatio de sanctorum exemplis, frequens consilium à viris discretis iuxta illud: *A sapiente consilium perquire.* Vnde Dominus ad Paulum: *Ingredere*, inquit, *in ciuitatem, & ibi dicetur tibi, quid te oporteat facere.* *Tob. 4.* *Act. 9.*

Simi-

Similiter misit leprosos dicens:
Luc. 17. *Ite, ostendite vos sacerdotibus*, non tantùm vni, sed pluribus: vt, si vnus minùs discretus sit, alter discretior perquiratur. Argumentum veræ discretionis habet, qui omnia facta sua cum consilio discretorum pertractat; quos si semper habere non potest, singula opera sua & negocia in cõscientia sua, coram Deo, cum vera discretione & matura deliberatione discutit, iuxta illud: *Sine consilio nihil facias, & post factum non pœnitebit.* Nec tamen in hoc conscientiæ suæ semper credat, nisi scripturæ manifestũ testimonium habeat: nec scripturam ad sensum suum aliquatenus retorqueat, sed sensum suum scripturæ conformet.

Argumentum indiscretionis habet, qui ieiunijs, vigilijs, orationi-

tionibus, disciplinis & lachrymis super vires laborat, breui tempore se destruendo, vt pluribus annis in seruitio Dei inutilis fiat Sed heu pauci sunt homines huius temporis, qui in huiusmodi excedant. Argumentum falsæ discretionis habet, qui volẽs cauere destructionem sui corporis, nihil eorum negligit, quæ commoda sunt corpori, dicens Domino: *Fortitudinem meam ad te custodiam*, & spiritus interim sine spirituali cibo deficit & tabescit, qui sine labore nullatenus haberi potest. Vnde Augustinus: *Dum infirmitatem nostræ carnis timemus, salutem animæ negligimus.* Quia *caro si delicatè nutritur, occidit spiritum*, teste Augustino: Sicut tinea lanam deuorat & ligna, fœnum & stipulam ignis comburit; ita delica- Psal. 58.

ta caro

ta caro animam concremat & consumit: Talis non cogitat, quod tandem caro destruetur, etiam si omni commodo frueretur, sicut sæculares omnem corpori voluptatem impendentes, non magis Deo seruiunt, sed frequentiùs infirmantur. Melius est autem, viuentem spiritum, gratia repletum esse in corpore languido, quàm spiritum languidum vel mortùum esse in corpore sano.

ORATIO AD PETENdam *Discretionis virtutem.*

QVis poßit, Domine, tempestuosum hoc mare à profunditatis altitudinísq; periculosis extremis nauigare securus! nisi nauem ipse, sanctæ discretionis dirigas gubernaculo,

lo. Hæc enim discretio est illud sal, quod omnibus sacrificijs adhiberi voluisti; hæc mensura, omniúmque regula virtutũ; hæc actionum bonarum perpendiculum: hæc initium, medium finísque omnium eorum, quæ grata sunt tibi, sine qua vitium est quod virtutis specie tegitur; & oculis tuis abominabile, quod apud homines alicuius est precij. Da igitur mihi, Deus meus, thesaurum hunc, ducem & magistrum omnium virtutum: & fac me in primis cognoscere, & æstimare quid inter te creatorem meum & reliquas creaturas intersit: Deinde, ne in meis actionibus mihi, sed aliorum potiùs consilio, virorum præcipuè spiritualium, prudentúmque, deferam: & velapsus ipsi, qui mihi contingunt interdum, experimẽto mi-

to mihi ſint,& admonitioni,vt in poſterum caueam diligentiùs.

DE CONGRATVLATIONE.
Caput XXXV.

COngratulatio vera ad Deum eſt, congaudere Deo in omni beatitudine & perfectione ſibi innata æternaliter, videlicet de omnipotentia, ſapientia,bonitate,&c. & quòd nullius indiget, ſed quòd ſibi ſufficit & omnibus creaturis. Item congaudere Deo de ordinatione cæli & terræ, & omnium, quæ in eis ſunt, & de operibus ſuis vſq; ad finem ſæculi, præcipue de operibus incarnationis eius,&circuncifionis, paſsionis, reſurrectionis, aſcenſionis, & ſpiritus ſancti miſsionis,& de omnibus iudi-

iudicijs manifestis & occultis circa dæmones, circa animas in inferno, in limbo, in purgatorio, & circa malos homines in mundo. Item congaudere Deo, quicquid laudis & reuerentiæ habet ab angelis & sanctis in cælo, & ab hominibus in terra. itē vera congratulatio ad proximos est, congaudere singulis angelis, & sanctis de gloria in cælo: itē peccatoribus, de conuersione: iustis, de confortatione & gratiarum conseruatione: ecclesiæ, de sacramentis & donis spiritus S. Et cōgaudere omnib⁹ sanctis hominibus in ecclesia in cœlo & in terra, scilicet beatæ Mariæ virgini, Patriarchis & Prophetis, Apostolis, & singulis electis, de donis perceptis, & percipiendis singulis à Deo.

Ad veram congratulationē

indu-

inducere nos debet, maxima vtilitas ex ea prouueniens. Nam quicquid Deus omnipotens perfectionis, bonitatis, & beatitudinis in se naturaliter habet; quicquid gloriæ angeli & sancti in cælo, quicquid gratiæ & virtutis ecclesia, & fideles habent in ea: hoc totum proprium fit vnicuique per congratulationē. Ad idem nos inducere debet, quod congratulatio patris & filij & spiritus sancti, origo est omniū creaturarum; & fuit semper, & nunc est principium omnium operum diuinorum.

Argumentum veræ congratulationis habet, qui per omnia delectatur in omnibus, quæ in Deo sunt, cui ordinatio ecclesiæ, & omnia opera Dei, & iudicia, & mores diuini, & sanctissima exempla Domini nostri Ie-

ſu Chriſti, & omnium amicorũ, ex corde placent, & omnia ea verbis commendat, & alijs manifeſtat. Item, cui de ſingulis donis naturalibus, ſpiritualibus, gratuitis, angelorum & ſanctorum in cælo, & ſingulorum hominum in terra, generatur gaudium ſpirituale, & ad hæc omnia ſemper & vbique cooperatur pro poſſe.

Argumentum falſæ congratulationis habet, qui omnem ordinationem diuinam in cælo & in terra, & opera iuſtorum, & virtutes, & ſanctam eorum vitam commendat in ore, ſed omnia in corde vituperat. Talibus improperat Dominus in Eſaia dicens: *Populus hic labijs me honorat, cor autem eorum longe eſt à me.* Tales de corpore eccleſiæ præciſi ſunt, qui bona corporis non participant. *Eſa. 29. Matt. 15.*

L ORA-

ORATIO AD VERÆ *Congratulationis gaudium à Deo petendum.*

GAudeat anima mea, ac præ lætitia deficiat, Domine, propter id quod tu es in te ipso, & propter singulas tuas perfectiones & excellẽtias, & propter admirabilem illam Harmoniam, & dispositionem pulcherrimam, qua mundi machinam fabricasti, nominatim verò gaudeat propter inefabilia mysteria, quæ redemptionis nostræ causa es operatus, & propter ea quæ indesinenter in cœlo, in inferno, & in ipsa terra operaris, & propter laudes, & reuerentiã ab electis tuis tibi exhibitas. Gratulor ergo tibi, Deus meus, de his omnibus; gaudeo de gaudio tuo; liquescitque anima mea, dũ felicitatem tuam & magnitudi-

nem

nem contemplatur; amat opera tua; reueretur iudicia; laudat exempla; magnificat misericordias, extollit thesauros gratiarum, & priuilegiorum, quæ indefessè tuis communicas amicis; corde gratias agit, lingua prædicat; & totis tibi supplicat visceribus, vt eadem augere digneris & conseruare.

DE CONFIDENTIA. *Caput XXXVI.*

CONfidentia vera & perfecta est, mentis securitas, quòd omnipotens & fidelis Deus nunquam amicos suos dereliquit, iuxta illud Ecclesiastici: *Quis sperauit in Domino, & confusus est, permansit in mandatis eius, & derelictus est?* Ille veram confidentiam habet, qui certus *Eccles. 2.*

est, quòd superbonus Deus suis semper præsens est in tribulationibus, & semper paratus est, vt eos à tentationibus liberet, & liberatos glorificet, iuxta illud
Psal. 90. Psalmistæ: *Cum ipso sum in tribulatione, eripiam eum, & glorificabo eum.* Et sic fuit cum Daniele
Dan 14. in lacu leonum: & cum Noe in
Gen. 7 arca: & cum Ioseph in cisterna:
Gen. 37. & cum tribus pueris in camino
Dan. 3. ignis, & hos omnes benignissimè liberauit. Vnde beatus Petrus:
2. Pet. 2. *Nouit Dominus pios eripere de ten-*
Tob. 3. *tationibus.* Et in Tobia dicit Sara, *hoc pro certo habet omnis, qui colit te, quia vita eius, si in probatione fuerit, coronabitur: si autem in tribulatione fuerit, liberabitur: & si in correptione fuerit, ad misericordiam tuam venire licebit. Nō enim delectaris in perditionibus nostris, quia post tempestatem tranquillum*

quillum facis, & post lachrymatio-nem & fletum exultationem infundis. Ille veram habet confidentiam, qui omnes preces suas, & omnia desideria sua iusta nō dubitat exaudiri. Nam Chrysostomus dicit: *Si cum hoc studio mentis accesseris, & dixeris, nisi accepero non recedam: prorsus accipies, si modò talia postulaueris, quæ & illum, qui petitur, dare deceat, & accipere tibi, qui precaris, expediat.* Hæc virtus valde laudabilis est, & magni meriti coram Deo, de quo hortatur Apostolus dicens, *Nolite amittere confidentiam vestram, quæ magnam habet remunerationem.*

Chrysost: Hom. 24. in Matt: cap. 7.

Ad Heb. 10.

Ad veram confidentiam inducere nos debet, quòd largissimus Deus absque desiderio nostro sæpe maiora nobis dat, ex sua mera & incomprehensibili

bonitate, quàm auderemus desiderare. Creauit enim nos pater ad imaginem trinitatis, &
Gen 1. Mat. 26. sanctissimus filius eius dedit nobis carnem suam in cibũ, & sanguinem in potum, & animam suam in precium redemptionis. Quis enim vnquàm vel semel auderet de huiusmodi cogitare? Ad idem nos inducere debet dispositio Christi in cruce. De hac
Bernar: enim dicit Bernardus. *Quis enim non raperetur ad spem, & ad impetrandi fiduciam, si attenderet in Cruce Christi corporis dispositionẽ? Vide caput inclinatum ad osculandum, brachia extensa ad amplexãdum, manus perforatas ad largiẽdum, latus apertum ad diligendũ, totius corporis extensionem ad se totum impendendum.*

Argumentum veræ confidentiæ habet, qui de peccatis mortali-

talibus in conſcientia non mordetur, teſte Ioanne: *Si cor noſtrũ non reprehenderit nos, fiduciã habemus ad Deum, & quicquid petierimus, accipiemus ab eo.* Vnde legitur de Suſanna: *Erat cor eius fiduciam habens in Domino*, quia innocentem ſe cognouit de crimine obiecto. Aliud argumentum veræ confidentiæ habet, qui in bonis operibus continuè ſe exercet, & præcipuè in ſpirituali eleemoſyna, quæ eſt remittere iniurias, & ſupererogare orationes, de qua dicitur in Tobia, *Eleemoſyna ab omni peccato, & à morte liberat, & non patietur animas ire in tenebras. Fiducia enim magna coram ſummo Deo, eleemoſyna omnibus facientibus eam.* Aliud argumentum veræ confidentiæ habet de remiſsione peccatorum, qui in iuuentute & ſa-

1.Ioan.3.

Dani.13

Tob. 4.

nitate sua ad veram pœnitentiã pro peccatis se exhibet, teste Augustino: *Si quis positus in vltima necessitate ægritudinis suæ, voluerit accipere pœnitentiam & accipit, & mox reconciliatur, & hinc vadit: fateor vobis, non illi negamus quod petit, sed non præsumimus, quia bene hinc exit. Fidelis bene viuens, securus hinc exit. Agens pœnitentiam & reconciliatus cum sanus est, & postea bene viuens, securus hinc exit. Agens pœnitentiã ad vltimum, & reconciliatus, si securus hinc exit, ego non sum securus. Nunquid dico damnabitur? non dico. Sed dico etiam, liberabitur? non: vis te de dubio liberare? vis quod incertum est euadere? Age pœnitentiam, dum sanus es: si enim agis veram pœnitentiam, dum sanus es, & inuenerit te nouissimus dies, curre vt reconcilieris: si sic agis, securus*

Aug. ho: 41. inter quinquagenta.

curus es. Quare securus? quia egisti pœnitentiam eo tempore, quo & peccare potuisti. Si autem vis agere pœnitentiam tunc, quando peccare non potes: peccata te dimiserunt, nō tu illa. ergo tene certum, & dimitte incertum. Qui veram volunt obtinere pœnitentiam oportet quod conuertant vires suas ad opera spiritualia, iuxta illud Esaiæ: *Qui confidunt in domino, mutabūt fortitudinem, assument pennas vt aquilæ &c.* Vt qui ante fuerunt fortes ad labores corporales, postea sint fortes ad labores spirituales. *Esa. 40.*

Argumentum diffidentiæ habet qui vilipendens gratiam redemptionis, in peccatis scienter iacet. Vnde in Euangelio: *Scim⁹ quia Deus peccatores non audit, sed si quis Dei cultor est, hunc exaudit.* Et in Psalmo, *Iniquitatem* *Ioan. 9.* *Psal. 65.*

 si aspe-

si aspexi in corde meo, non exaudiet
Esa. 59. *Dominus.* Et Esaias: *Iniquitates vestræ diuiserunt inter vos & Deũ vestrum, & absconderunt faciem Dei à vobis.* Argumentum falsæ confidentiæ habet, qui putat iustissimum Deum in tantum vinci misericordia & pietate, vt tam bonos quàm malos saluet in die iudicij, eo quòd pro omnibus mortuus est. Contra hoc dicit
Matt. 25 Dominus: *Ibunt hi in supplicium æternum, iusti autem in vitam æternam.* Argumentum falsæ confidentiæ habet, qui putat peccatorem primam gratiam promereri posse, quando sibi placet. Item si quis credit, quòd qui hic abundat in temporalibus bonis, quòd post etiam in futuro abũdet in gaudio sempiterno. Con-
Psal. 51. tra hoc dicitur in Psalmo: *Videbunt iusti,* scilicet diuitem in inferno,

ferno, *& super eum ridebunt, & dicent: Ecce homo, qui non posuit Deum adiutorem suum; sed sperauit in multitudine diuitiarum suarum, & praualuit in vanitate sua.*

ORATIO AD CONfidentiæ donum à Deo petendam.

QVis vnquam potuit, Deus meus, quod habet Esse, ante quàm illud haberet, desiderare aut promereri? aut quænam hominis fuerunt in te merita, cur illum ad imaginem & similitudinem tuam creares? tui ipsius, tuæ fælicitatis participem faceres? naturam nostrã vnigeniti filij tui vnires personæ, quem ipsum gloriæ tuæ splendorem, & substantiæ figuram, precium nobis, redemptionem, cibum, ducem, magistrum, auxi-

lium, refugium, premium denique dares & coronam? Quis horum beneficiorum memor, & immensæ illius bonitatis, quæ sola te vrsit, homini vt illa conferres, quis inquam præ amore non deficiat, non liquescat, & non in te ipsum transformetur? Quis non tantæ confidat bonitati, qua ita præuentum se videt, vt plura molto acceperit, quàm optare poterat vel cogitare? Quis abijciet animum, si Christum aspiciat in cruce? Quis nõ latus illud sacrum apertum ingrediatur, & in eo habitet ac requiescat? & saluatus in securissimo isto portu non rideat tumentes omnes miseræ huius vitæ fluctus & tempestates? O igitur omne bonum meum, concede mihi hanc fiduciam, quæ vt vera sit ac firma, da simul cor mun-

mundum & à peccatorum remorſu liberum, continuam virtutis exercitationem, fortémq; &, dum valeo viribus, conſtantem pœnitentiam; & denique vt tanta ſollicitudine ac vigilantia reliquum vitæ tempus in tuis occuper obſequijs; quanta me hactenus occupaui in ſequendis & amplectendis mundi huius vanitatibus.

DE CONTEMPTV MVNDI.
Cap. XXXVII.

VErus contemptus mundi eſt, abrenunciare omnibus rebus temporalibus, & pompis ſæculi, dignitatibus & Prælaturis ſpiritualibus, & ſecularibus, propter ſpem beatitudinis æternæ. Ad hoc

1. Ioan. 2. monet nos beatus Ioannes in canonica ſua, dicens: *Nolite diligere mundum, neque ea, quæ in mundo ſunt:* Hunc contemptum habuit Beatus Auguſtinus, cui diſplicebat quicquid agebãtur à ſæculo. Cúmque colloquebatur cum matre ſua valde dulciter, diſplicebat, & vileſcebat ei mundus inter verba, cum delectabilibus ſuis. Similiter Beata Agnes, Catharina, & Cecilia, & aliæ virgines regnum mundi & omnem ornatum ſæculi contempſerunt, propter amorem Domini noſtri Ieſu Chriſti.

Aug. lib. 9. conf. cap. 10.

Ad contemptum & odium mũdi inducere nos debet, quòd tantam infidelitatem exhibet in fine dilectoribus ſuis. Nam & hoc factum eſt creatori à mundanis, quem in die palmarum glorioſè ſuſceperunt, exeuntes obuiam

obuiam ei, & cantantes: *Benedictus, qui venit in nomine Domini rex Israel,* sed postmodum in sexta Feria processerunt clamantes coram Pilato, *Crucifige, crucifige eum: nisi enim hic esset malefactor, non tibi tradidissemus eum.* Et cum penderet in Cruce, deridebant eum, dicentes: *Si filius Dei es, salua temetipsum*, & quem cùm palmis, floribus, & frondibus susceperunt, virentibus spinis coronauerunt, virgis & flagellis ceciderunt. Et cui vestimenta in via strauerunt, ante crucem omnibus vestibus nudauerunt & spoliauerunt, & gloriam exhibitam in contumeliam mutauerunt. Ad eiusdem contemptum & odium nos debet inducere, periculum ex amore mūdi proueniens. Nam teste Iacobo: *Amicitia huius mundi inimica est Deo,*

Matt: 21

Ioan. 19. & 18.

Matt: 27

Iac. 4

Deo, & qui voluerit esse amicus huius sæculi, inimicus Dei constituitur: & quia mundus odiuit Dominum Iesum & omnes amicos eius, sicut ipse dixit Apostolis ad consolationem: *Si mundus*
Ioan. 15. *vos odit, scitote quia me priorem vobis odio habuit.*

Argumentum veri contemptus habet, qui non curat generis nobilitatem, nec quærit carnis voluptatem, nec diuitias appetit, nec culmen honoris. Talis fuit Moyses, de quo Aposto-
Heb. 11. lus: *Fide Moyses grandis factus, negauit se esse filium filiæ Pharaonis,* contra nobilitatem: *eligens magis cum populo Dei affligi, quàm peccati temporalis habere iocunditatem,* contra voluptatē: *maiores æstimās diuitias thesauro Ægyptiorum, improperium Christi,* contra diuitias, *aspiciebat n. in remunerationem.*

tionem. Aliud argumentum veri contemptus mundi habet, qui nec sæculi blanditijs mulcetur, nec minis terretur, nec vituperio, nec laude humana mouetur, nec odio, nec fauore hominum ad amorem mundi inclinatur. In hoc contemptu fuit Apostolus, quando dixit: *Omnia arbitratus sum vt stercora, vt Christum lucrifacerem.* *Phil. 3.*

Argumentum falsi contemptus mundi habet, qui ab amore sæculi & illecebris mundi tūc primò se abstinet: quando se præ senectute & paupertate in ipsis exercere non valet. tunc enim non relinquit mundum, sed à mundo relinquitur, sicut heu quàm plurimi sunt, qui primò peccare desistunt, quando amplius peccare non possunt.

ORA-

ORATIO AD MVNdi Contemptum a Deo petendum.

BEnigniſsime ac dulciſsime Domine Ieſu Chriſte, quē ſtultus & infidelis mundus tantis affecit iniurijs & ignominijs, concede mihi, quæſo, eundem vt agnoſcam, & ſimul contemnam. Ne ipſius me deliciæ emolliant, ne decipiant promiſſa, ne iudicia commoueant, terreántue minæ; ne dicta ipſius aut facta, fauor aut inuidia in cauſa ſint, cur vel latum à te vnguem diſcedam. Omnia ipſius arbitrer vt ſtercora, vt tuám conſequar gratiam, tibi ſim ſeruus, tecum viuam, ſempérq; fruar.

DE MACERATIONE. Caput XXXVIII.

MAceratio carnis vera eſt, cùm quis ſponte caſtigat corpus

corpus suum ieiunijs, vigilijs, orationibus, cilicijs, & disciplinis, abstinentia cibi & potus delectabilis, vt in omnibus caro spiritui subiaceat. Hoc fecit Apostolus, cùm dixit: *Castigo corpus meum, &c.* Et Iudith, quæ pulchra & iuuenis erat vidua & diues, postquam manserat cum viro suo tribus annis à virginitate sua & sex mensibus, habuit cilicium super lumbos suos, & ieiunabat omnibus diebus, præter dies solennes. *1. Cor. 9.* *Iudith 8.*

Ad amorem macerationis carnis inducere nos debet, magna vtilitas ex ea proueniens: nã ex maceratione carnis, spiritus in negotijs spiritualibus roboratur, iuxta illud Apostoli: *Cum enim infirmor* (in carne) *tunc fortior sum* (in spiritu.) & econtra, ex mollicie carnis vigor spiritus in spi- *2. Cor. 12.*

in ſpiritualibus hebetatur, iuxta
Auguſt: illud Auguſtini: *Delicata caro animam concremat & conſumit, ſicut ignis ſtipulam.*

Argumentum veræ macerationis eſt, cùm carni nulla voluptas, ſed ſola neceſsitas impẽditur, iuxta illud Apoſtoli: *Debitores ſumus non carni, vt ſecundũ carnem viuamus.* Nam voluptas multo plura & delicatoria exigit, quàm neceſsitas requirit, ſed neceſsitas paucis & vilibus eſt contenta. Et ſubiungit Apoſtolus malum conſequẽs voluptatem, dicens: *Si ſecundum carnem vixeritis, moriemini: ſed, ſi ſpiritu facta carnis mortificaueritis, viuetis. Manifeſta autem ſunt opera carnis, ſcilicet fornicatio, idolorum ſeruitus, veneficia, immundicia, contentiones, rixæ, diſſenſiones, homicidia, ebrietates, comeſſationes, & ſimi-*

Rom: 8.

Rom: 8.

ſimilia. quoniam qui talia agunt, regnum Dei non conſequentur. Aliud argumentum eſt, quando aliquis ſecundum conſilium Ieſu Christi, odit animam ſuam in hoc mundo. Nam ipſe Dominus dicit, *Qui non odit patrem ſuum & matrem ſuam, adhuc autem & animam ſuam, non poteſt meus eſſe diſcipulus.* quod exponēs Gregorius ait, *Tunc etenim bene animā noſtram odimus, cùm eius carnalibus deſiderijs non acquieſcimus, cùm eius appetitum frangimus, eius voluptatibus reluctamur.* Qui autem animam ſuam à concupiſcentijs non refrenat, in laqueos diaboli ſe præcipitat, ſecundum illud Eccleſiaſtici, *Si præſtas animæ tuæ concupiſcentias eius, faciet te in gaudium inimicis.* ſicut Dalida tradidit Samſonem fortiſsimum Philiſteis ad illudendum.

Ioan: 12. *Luc: 14.* *Gre: ho: 37. ſuper Euag: D.* *Eccl: 18.* *Iudic: 16.*

Argu-

Argumentum veræ macerationis non habet, qui tantùm ventrem & os suum coercet à cibi & potus voluptate, & linguam suam nō compescit à verbis illicitis, nec visum, auditum, gustum, odoratum & tactum refrenat à delectabilibus, neque cor à cogitationibus & affectionibus voluptuosis. Parum est enim os & ventrem restringere à cibis, vbi cor & quinque sensus delicijs pascuntur. Vndè Chrysostomus: *Qui à cibis abstinent, & malè agunt, dæmones imitantur, quibus non esca, sed nequitia semper adest.*

Chrysost.

ORATIO AD PETENdam carnis castigationem & macerationem.

ÆTerne Deus & immense, qui tua ineffabili sapientia

ſpiritum & carnem in vnũ coniunxiſti, & ſtricto adeò nodo colligaſti, vt eiuſdem ſint partes hominis, animáque ita ſit vita corporis; vt & eſſe & pulchritudinem ſuam illud ab illa habeat. Agnoſcam, quæſo, hanc animæ excellentiam & dignitatem, efficiámque, vt caro ancillæ inſtar ſubiecta ſit illi ac pareat, nec illius mollicie ſpiritûs vigor hebetetur. Præſcindã etiã quicquid ad indulgentiam, & voluptatem eius ſpectat; nec aliud admittam quàm mera ad conſeruationem neceſsitas poſtulat. Omnes inordinatas meas appetitiones mortificem, me ipſum odio ſancto perſequar, crucem meam ſuper humeros tollam, vt tuus poſsim eſſe diſcipulus, & tecum in tua mori.

DE

DE CONTRITIONE.
Caput XXXIX.

Contritio vera est, dolor pro peccatis voluntariè assumptus, pro quantitate & qualitate criminum, cum proposito confitendi & satisfaciendi, proueniens ex gratia gratuita. Dolor enim naturalis, vel dolor sine gratia, nihil prodest, aut valet, Quantitaté doloris exprimit Hieremias, cùm
Hier. 6. dicit: *Luctum vnigeniti fac tibi.* Hanc præcepit Domin⁹ in Ioe-
Ioel. 2. le, dicens: *Scindite corda vestra.* Ad hanc scissionem valent spinæ, claui, virgæ, flagella, crux & lancea, quæ scindebant corpus Iesu Christi Dei nostri. Vera contritio rara est, teste Gregorio. Sciendum, quòd sunt quidam, qui etiam sæculum relinquentes, totum quidem quod habent

habent offerunt, & tamen in bonis quæ agunt non compunguntur. Nec semper credendum est veram compunctionem esse, vbi gemitus apparent & lachrymæ. Nam ex timore inferni, vel ex consideratione alicuius damni, vel ex naturali dolore, vel ex naturali compaſsione sæpe solent talia prouenire, cùm recordatur aliquis enormitatem scelerum suorũ, vel acerrimã passionem Iesu Christi. Ad veram contritionem exigitur dolor de omnibus peccatis cõmiſsis, & de omnibus bonis omiſsis, & de omnibus gratijs neglectis sibi & vniuersitati, & etiam quæ occasione sui committi, vel negligi potuerunt.

Ad veram contritionem inducere nos debet, si fideliter cogitamus, quid per peccatũ amisimus,

mus, ſcilicet ſpiritum ſanctum cum omnibus donis ſuis, omneſque virtutes gratuitas, amicitiã Trinitatis, ſocietatemque cœleſtis curiæ. Item quid acquiſiuimus per peccatũ; æternam ſcilicet mortem, maledictionem

Pſal. 5. Dei patris, teſte Pſalmiſta: *Maledicti, qui declinant à mandatis tuis.* Odiũ Domini noſtri Ieſu

Pſa. 118. Chriſti, *Qui odit omnes operantes iniquitatem*: Elongationem

Sap. 1. ſpiritus ſancti, *qui* etiam *aufert ſe à cogitationibus, quæ ſunt ſine intellectu*, ſicut dicitur in libro Sapientiæ: multò magis ab his operibus malis. Hæc enim peiora ſunt & horribiliora, quã ipſa pœna gehẽnæ, vt dicit Chryſoſtomus. Ad idem nos inducere debet vtilitas maxima ex ea proueniens. Nam minima contritio omnes animæ maculas de-

let,

let, mortem æternam occidit, benedictionem Dei patris confert, amicitiam filij Dei reddit, familiaritatem ſpiritus ſancti, ſocietatemque ciuium ſupernorũ reſtituit. Et quantumcunque ſit parua contritio, magis ſatisfacit, quàm maxima eleemoſynarum largitio. Hæc omnia ſæpe ponderata in ſtatera cordis, inductiua ſunt veræ contritionis.

Argumentum veræ contritionis habet, qui in tantum deteſtatur peccati immundiciam, quòd omnem pœnam purgatorij libentiùs eligeret, quàm quòd contra benigniſsimum Deũ vnquàm peccatum aliquod efficeret, & qui ad pœnam infernalẽ ſe potiùs exhiberet, ſicut Eleazarus, quàm vnquam de cætero ex propoſito aliquod peccatum committeret, quod etiam eligẽ- 2. Mac: 6

dum esse dicit Augustinus. Et qui pœnam omnium martyrum libentissimè sustineret, vt per hoc mereri posset, quod de cætero aliquod peccatum nunquã perpetraret. Et qui ad omnem afflictionem infirmorum & pauperum libenter se offerret, vt pro offensa, Deo dignè satisfacere possit.

Argumentum falsæ contritionis habet, qui quamuis peccata commissa vehementer defleat, tamen continuò post dolorem eadem vel alia committere non formidat. Contra hoc dicitur in Ecclesiastico: *Qui baptizatur à mortuo, & iterum tangit mortuum, quid prodest lotio eius?* Similiter qui de peccatis præteritis dolet, & de cætero peccata dimittere non proponit, scilicet superbiam, inuidiam, carnalem

Eccl. 34.

lem amicitiam, carnis delectationem, iniustam possessionem, de qua dicit Augustinus: *Non dimittitur peccatum, nisi restituatur ablatum.* Contra hoc dicitur in Ecclesiastico: *Vnus destruens, & alter ædificans, quid prodest eis, nisi labor?* Destruit, qui de peccatis dolet: ædificat, qui in voluntate peccandi manet. De tali ædificatione dicit Augustinus: *Ex mala voluntate facta est libido, & dum seruitur libidini, facta est consuetudo: & dum consuetudini non resistitur, facta est necessitas.*

Aug. Epist. 54.

Eccle. 34

Aug: in conf.

ORATIO AD PETENDUM à Deo Contritionis donum.

CONuertantur oculi mei in fontes lachrymarũ, Deus, quòd tuã offenderim maiestatem, cor meum dolore rum-

patur, quòd tuam ſim auſus violare legem; frangantur denique viſcera mea: quòd à tua declinauerim voluntate. En, Deus meus, & dulciſsime ſponſe animæ meæ, flagella illa tibi propono, quibus delicatiſsimum vnigeniti filij tui Ieſu Christi Domini mei corpus fuit laceratum; ſpinas, quæ ſacrum illius caput penetrarunt; clauos, qui manus pedésq; transfixerũt, crucé, quæ ipſũ ſuſtinuit; lanceá quæ incenſũ amore cor vulnerauit; deniq; vulnera, quę accepit ipſe pro me: propter quæ omnia, Deus, peto cófringi cor meum, vt contritú & in pulueres vera contritione redactum, tuæ charitatis igne accendatur, & in ſacrificium & holocauſtũ ſuauitatis totú conſumatur. O Deus meus, ſi omnes Purgatorij pœnas potiùs ſuſtinuiſſem, quàm te offendiſſem!

O si & nunc etiam inferni sustinerem potiùs, quam te iterum offenderem! Vtinam possem sanctorum omnium Martyrum ferre tormenta, ne qua rationalis creatura te auderet offendere! Gratiam itaque, Deus, concede, vt præterita mea peccata ita defleam, ne in eadem vel alia recidam reliquá vita mea.

DE CONFESSIONE.
Caput XL.

CONfessio vera est, syncera peccatorum, absque velamine, coram sacerdote legitimo manifestatio. Hanc præcepit Dominus, quando leprosis dixit: *Ite, ostendite vos sacerdotibus, &c.* Et beatus Iacobus: *Confitemini alterutrum peccata vestra.* Ad veram confessionem exigitur, quod sit integra, pura, discreta, fidelis & perfecta, iuxta

Luc. 17.
Iac. 15.

Thren. 2. lud Threnorum secundo: *Effunde, sicut aquam, cor tuum, ante conspectum Domini Dei tui.* In effusione notatur integritas. Non enim ex proposito dicenda sunt guttatim peccata, de quibus nũquam facta est confeßio, sed quicquid potest simul cogitari, totum coram vno sacerdote simul debet effundi. *Sicut aquam* vbi notatur, quòd simplex debet esse & pura, nõ enim ex timore seruili vel coactione facienda est confeßio, sed purè & simpliciter propter Deum. *Cor tuum* vbi notatur discretio. non enim confitenda sunt solum verba & facta, commißiones & omißiones, sed etiam cogitationes immundæ, & morosæ affectiones, inordinatæ intentiones, mixtæ voluntates, peruersa iudicia, & suspiciones temerariæ. Nam di-

cit

cit Origenes, quòd in illa die accusabũt cogitationes animas, vel defendent; nõ cogitationes, quæ tunc erunt, sed quæ nunc sunt in nobis, quarum quędam notæ relinquentur in corde, velut in cera. *Ante conspectum Domini*, vbi notatur fidelitas & perfectio: Secundũ agnitionẽ quippe Dei omnia cõfitẽda sunt. Vbi enim nos vnum peccatũ agnoscimus, ipse in sapientia cognoscit mille. *Origen.*

Ad confessionem veram inducere nos debet certa remissio peccatorum, & mundatio animæ, iuxta illud Ioannis: *Si confitemur peccata nostra, fidelis est Deus, vt remittat peccata nostra, & emundet nos ab omni iniquitate.* Et quia ad remissionem & propitiationem astringitur pater, & filius, & spiritus sanctus, secundum illud: Et si omnia nouit *1. Ioan. 1.*

Deus, vocem tamen confeſsionis expectat. Habet enim cauſam, vt pro te interueniat Chriſtus, habet & cauſam ignoſcendi pater: & quicquid vult filius, vult & pater & ſpiritus ſanctus.

Argumentum veræ confeſsionis habet, qui omnia peccata ſicut aquam effundit, vt non remaneat color, ſicut in effuſione lactis: nec pinguedo vel ſapor, vt in effuſione olei vel ſanguinis: nec odor, vt in effuſione vini vel aceti. Color remanet, quando dicitur peccatum, & reticetur occaſio, vel prouocatio ad peccatum, vt fit in gula, vel fornicatione; Pinguedo vel ſapor remanet, cùm dicitur peccatum, & reticetur quantitas vel diuturnitas delectationis, in qua ratio penitus abſorbetur, iuxta illud:
Pſa. 108. *Intrauit ſicut aquá in interiora ei*, *& ſi-*

& sicut oleum in ossibus eius: Odor manet, cùm dicitur peccatum, & tacetur infamia, vel malum exemplum,& scandalum aliorũ. Sed verè confitens, manifestat ipsum peccatum, & antecedentia peccatum, & subsequentia. Argumentum veræ confessionis est, cùm confitetur quis peccata sua in numero, pondere, & mensura. In numero confitendum est, id est, vices peccatorum: quia vulnus sæpiùs renouatum, tardiùs sanatur. Item in mensura, quando quis confitetur diuturnitatem peccati: qui enim diutiùs infirmatur, citiùs moritur. In pondere, id est, grauitate: aggrauatur enim peccatum ex sacro loco, vt est cœmiterium, vel ecclesia: ex sacro tempore, vel ex persona, vt si est clericus, qui læditur, si est mo-

nialis vel coniugata, cum quâ peccatur.

Argumentum falsæ confessionis est, cùm propter hoc aliquis confitetur, ne infidelis dicatur, vel vt sanctior reputetur, vel ne sibi sacra communio cum

1. Reg. 15 confusione denegetur. Sic confitebatur Saul, ne à Propheta Samuele coram populo confunderetur.

ORATIO AD VERÆ Confessionis gratiam à Deo petendam.

QVantæ fuit, Deus, misericordiæ, reliquisse te potestatem in terra dimittendi peccata! & per humilem pœnitudinem, purámque & perfectá peccatorum confessionem ignoscere peccatori, & in tuam illum recipere amicitiá! O igitur, Re-

demptor

demptor meus, Agnoſcam me ipſum, & humilem: effundam velut aquam in conſpectu tuo cor meum: & ad Sacerdotis miniſtri tui pedes proſtratus, in amaritudine animæ meæ, & copioſis oculorum lachrimis integram, ſimplicem, & perfectam omnium peccatorum meorum ſolius tui amoris intuitu faciam confeſsionem: concipiámque firmiſsimum emendationis propoſitum, ſollicitus fugere omnes relabendi occaſiones.

DE POENITENTIA. Cap. XLI.

POenitentia vera exterior eſt abſtinentia à licitis: cùm de illicitis venia poſtulatur, vt dicit ſcriptura. Sic pœnitentes & clauſtrales à carnibus abſtinēt, *Ioan. 20*

delicatas vestes abijciunt, ieiunia seruant, vigilijs insistunt, disciplinis se affligunt, silentium tenent, propriam voluntatem frangunt, & à multis delectationibus abstinent, quæ licita eis essent, si nunquam illicita commisissent. Hanc præcepit Dominus, & beatus Ioannes Baptista, dicens: *Pœnitentiã agite &c.*

Matth. 3. & 4.

Ad veram pœnitentiam nos inducere debet necessitas: nam sine ipsa non est salus, dicente Domino: *Nisi pœnitentiam egeritis, omnes simul peribitis.* Et Augustinus, *Peccata*, inquit, *siue parua siue magna sint, impunita esse nõ possunt.* Vnde Dominus indixit Dauid pœnitentiam pro peccato suo, eo quòd numerauit populum suum, vt vel sustineret septem annis famem super terrã, vel tribus mensibus vindictam

Luc. 13. *Aug. in sent. 210.* *2. Reg. 24.*

inimico-

inimicorum, vel tribus diebus pestilentiam: & elegit Dauid sibi & populo communem plagã mortis. Per hoc significatur, quòd necessariò quilibet pro peccatis suis vel punietur in inferno, quod significant septem anni famis, vel in purgatorio, quod significat violentia inimicorum tribus mensibus, vel temporali pœna, quod significat pestilentia trium dierum. Sic vtile est nobis eligere pœnitentiam leuissimam & subito transeuntem.

Argumentum veræ pœnitentiæ est, debita commensuratio pœnæ contra culpam, vt secundum quantitatem culpæ, sit quãtitas & grauitas pœnæ: secundũ delectationem culpæ, sit amaritudo pœnæ: & secundum multiplicitatẽ culpæ, sit multiplicitas

Luc. 3. tas pœnæ, iuxta illud Ioannis:
Matt. 3. *Facite dignos fructus pœnitentiæ.* Sicut enim singulæ infirmitates corporis habent necessariò singulas medicinas, & nulla tam efficax est, vt sanet omnes ægritudines: ita & singula peccatorum genera specialem habent pœnitentiam. Non enim directè emendatur superbia per eleemosynam, rancor & inuidia per orationem, auaritia per ieiuniũ, impudicitia per vigilias, &c. Sed de superbia directè satisfit per humilitatem, de auaritia per eleemosynarum largitionem, de impudicitia per carnis castigationem in cilicio & disciplinis, de gula per ieiunium, de loquacitate per silentium & orationem, de inuidia per charitatem & remissionem iniuriæ, de rapina & iniustis posses-

sesio-

fesſionibus per restitutionem, &c. Niſi quis (ſicut dicit Chryſoſtomus,) non poteſt explere omnem ſatisfaciendi ordinem, tunc benignus Dominus qualemcunque ſuſcipit emendam: tunc pro iniuſtis rebus valet ieiunium, ſi non poteſt reſtituere: ſi non poteſt ieiunare, valet oratio: ſi non poteſt orare præ infirmitate, ſufficit Deo bona voluntas.

Argumentum falſæ pœnitẽtiæ ponit Innocentius: Falſa pœnitentia eſt, cum pœnitens ab officio curiali vel negociali non recedit, quod ſine peccato agi nullatenus præualet, aut ſi odiũ in corde geſſerit, aut ſi offenſo cuilibet non ſatisfaciat, aut ſi offenſus offendenti non indulgeat, aut ſi arma contra iuſtitiã gerat. Item falſa eſt pœnitentia, quan-

quando vnum peccatum emendatur, & de alio non curatur.

ORATIO AD VERE poenitentiæ petendum spiritum.

ÆQuissime iudex, qui vt nullum opus bonum irremuneratum, ita nec prauum relinquis impunitum; quíque immensa tua misericordia acceptas, si velit peccator, temporalem in hac vita pœnam, pro æterna, quam exigeres in futura: Fac me, quæso, dignos facere pœnitentiæ fructus, vt qua mensura, sine freno & pudore te hactenus offendi, liberas appetitionibus meis habenas laxando; eadem sumam de me ipso vindictam, reddámque pro viribus quòd à me iustissimè requiris: vt qui toties hactenus me illicitis to-

tis totum tradidi, à licitis etiam nunc, amoris tui intuitu contineam.

DE PERSEVERANTIA.

Caput XLII.

PErſeuerantia vera eſt, in bonis operibus frequens exercitatio, continuum ſtudium ad perfectionem, ſpiritualium gratiarum & virtutum diligentiſsima vſque ad mortem obſeruatio. Ad hanc inuitat nos Dominus in Apocalypſi: *Eſto fidelis vſque ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ.* Apoc. 2. Hanc habuit Iob, Iob 27. cùm dixit, *Donec deficiam, non recedam ab innocentia mea.* Et Tobias, Tob. 2. qui corpora mortuorum occultabat in domo ſua, & medijs noctibus ſepeliuit, licèt eũ rex propter hoc ſpoliari iuſſerit & occidi.

Ad amorem perſeuerantiæ inducere nos debet maxima vtilitas ex ea proueniens. Nam ex ea omne opus bonum, & omnis virtus coronatur, & tota ſalus hominis in ea conſiſtit, ſecundũ illud Domini noſtri Ieſu Chriſti:

Matt. 10. & 24. *Qui perſeuerauerit vſque in finem, hic ſaluus erit.* Sine qua nulla virtus vel opus remunerabile eſt, ſine qua omnis perfectio in nihilum redigitur. Quid enim profuit Apoſtolo & traditori Iudæ, quod ipſum Dominus de mundo elegerat? Quid profuit diuturnitas familiaritatis Ieſu Chriſti? quid ſancta prædicatio, quam ſæpe ab ipſo audiuerat? quid exempla virtutes, miracula, quæ ab ipſo viderat? Quid ſocietas Apoſtolorum? quid gratia ſibi collata ad prædicandum & miracula faciendum? Nam ei

cum

cum alijs Apostolis dixit: *Euntes prædicate, quia appropinquauit regnum cælorum, infirmos curate, mortuos suscitate, leprosos mundate, dæmonia eijcite.* *Matt.10.*

Argumentum veræ perseuerantiæ habet, qui nec amore vitæ, nec timore mortis, nec minis, nec promissis à rectitudine recedit: sicut Susanna mortem non timens, dixit: *Si ego hoc egero,* scilicet peccatum, *mors mihi est.* Et Mathathias: *Etsi omnes gentes obediant regi Antiocho, vt recedat vnusquisque à seruitute legis patrum suorum; ego & filij mei & fratres mei obediemus legi Dei, propitius sit nobis Deus.* *Dan.13.* *2.Mac.2.*

Argumentum falsæ perseuerantiæ habet, qui de sua sanctitate falsè præsumit, quòd cadere non possit. Ex hoc nascitur animi libertas, exinde non habet custo-

custodiam sui; & sic est impossibile hominem in sanctitate posse perseuerare. Et si Apostoli essent in mundo, & non haberent custodiam sui, cadere possent. Exemplum de Dauid, qui homicidium & adulterium perpetrauit, quia negligens fuit in custodia oculorum suorum.

2. Reg. 11

ORATIO AD PERseuerantiæ donum à Deo petendum.

QVid conferunt, Deus meus, & beatitudo mea, virtutes omnes sine perseuerantiæ dono? Quid feliciter nauigasse prodest, si nauis in portu pereat? aut pugnæ tempore strenuè se gerere, si tandem hosti cedit victoria? aut arare & serere bene, si messis tempore segetes euane

uanescũt? Perseuerãtia enim est, Domine, quæ præmiũ, gloriã, & coronã cõsequitur, sine qua nulla virtus vitam æternam adipiscitur, iudicante te hominem iuxta merita statûs, quo, cùm vocatur, inuenitur: & in quam partem ceciderit lignum, in ea manet. Concede igitur mihi, pijssime & benignissimè Domine, preciosissimum perseuerantiæ donum, ꝙ solus donare potes. Ne verò ex me huic dono aliquod impedimentum obsistat, fac me omnem rerum caducarum amorem radicitus euellere: meúmq; totum cor in cœlum ita transferre, vt quamuis corpore in terra hæream, spiritu tamen apud te viuam.

Laudetur omnipotens, qui cuncta disposuit.

CON-

CONFESSIO ALBERTI.

COnqueror tibi Deus sanctissime, cum omnibus lacbrymis & guttis sanguineis dilectissimi filij tui, quòd adhuc non perueni ad principium alicuius virtutis in ea perfectione, sicut hîc scriptum est. Gaudeo tamen, quòd omnes virtutes perfectiùs habebim⁹, quàm humanus valeat apprehendere intellectus. Confiteor tibi Domine, quòd beatus est in præsenti, & beatior erit in futuro, qui has virtutes habet in ea perfectione, sicut hîc scripta sunt, licèt fortè minùs sufficiant ad salutem. Peto etiam Domine cum omni desiderio filij tui, & spiritus sancti, & omnium creaturarum, vt des mihi discretionem inter virtutes gratuitas & naturales, & similitudines virtutum. Et quicunque legerit hanc materiam, ve

vel de ipsa audierit, vel cogitauerit, tu omnipotens Deus confer ei saltem vnicam veram & perfectam virtutem. Certus sum, qui habuerit vnam a te Domine, omnes simul habet: & qui crescit in vna, simul crescit in omnibus: & qui in vna decrescit, in omnibus simul decrescit: & qui vna caruerit, nullam habet, quia omnes vnitæ sunt in gratia, Amen.

Explicit Enchiridion Alberti Magni de virtutibus veris & perfectis, quod & Paradisus animæ dicitur.

Ad laudem sanctissimæ Trinitatis, Amen.

DIVI THOMÆ AQVInatis, ad multas magnasque virtutes impetrandas aptissima.

COncede mihi, quæso, omnipotens & misericors Deus, quæ tibi placita sunt, ardenter concupiscere, prudenter inuestigare, veraciter agnoscere, & perfectè adimplere.

Ad laudem & gloriam nominis tui ordina statum meum, & quod à me requiris vt faciam, tribue vt sciam, possim, & velim: & da exequi vt oportet, & expedit saluti animæ meæ.

Via mihi, quæso, ad te sit tuta, recta & consummata, non deficiens inter prospera & aduersa, vt in illis non extollar, & in istis non deprimar. In prosperis gratias tibi referam, & in aduersis seruem patien-

tientiam. De nullo gaudeam vel doleam, nisi quod promoueat ad te, vel quod abducat à te. Nulli placere appetam, vel displicere timeam, nisi tibi.

Omnia in charitate da facere, & quod ad cultum tuum non pertinet, quasi mortuum reputare. Actiones meas da peragere non ex cõsuetudine, sed ad te referre cum deuotione.

Vilescant mihi omnia transitoria propter te, & chara mihi sint omnia tua, & tu Deus meus plus quàm omnia. Delectet me omnis labor, qui est pro te; & tadiosa sit mihi omnis quies, quæ non est in te.

Frequenter & feruenter da mihi, dulcissime Domine, cor meum ad te dirigere, & defectionem meam cum emendationis proposito dolendo pensare.

Fac me, Deus meus, humilem si-

ne fictione, hilarem sine dissolutione, tristem sine deiectione, maturū sine grauitate, agilem sine leuitate, ueracem sine duplicitate, timentem sine desperatione, in te sperantem sine præsumptione, castum sine corruptione, proximum corripere sine indignatione, ipsumq́; ædificare verbo & exemplo sine elatione, obedientem sine contradictione, patientem sine murmuratione.

Da mihi, dulcissime IESV, *cor peruigil, quod nulla à te abducat curiosa cogitatio: da immobile, quod nulla deorsum trahat indigna affectio: da inuictum, quod nulla fatiget tribulatio: da liberum, quod nulla sibi vendicet violenta delectatio: & da rectum, quod nulla seorsum obliquet sinistra intentio.*

Largire mihi, dulcissime Deus meus, intellectum te cognoscentem, diligentiam te quærentem, sapientiam

tiam te inuenientem, conuersationem tibi placentem, perseuerantiam te dulciter & fiducialiter exspectantem, fiduciam te feliciter amplectẽtem: Da tuis pœnis configi per pœnitentiam, tuis beneficijs in vita vti per gratiam, & tandem tuis gaudijs in patria frui per gloriam. Qui cum Patre & Spiritu sancto viuis, & regnas, &c.

Viri cuiusdam deuoti contra vitia capitalia sententia ac decretum.

Contra superbiam.

V*Bi cognoui Deum altissimum pro me extremè humiliatũ, nunquam adeò me deprimere potuit homo, quin maiori me vilipensione dignum iudicarem.*

Contra auaritiam.

Vbi cognoui animam meam nul-

la re posse satiari, præterquam solo Deo meo. Miratus sum si aliud præter ipsum quærere debeam.

Contra luxuriam.

Vbi cognoui corporis mei nobilitatem, & quòd mihi conceditur purissimum corpus Christi sumere in os meum, dignum duxi, omnibus viribus laborare pro perpetua cordis & corporis puritate.

Contra iracundiam.

Nulla hominum infidelitas me perturbare potuit, dum perpenderem, quàm infidelis Deo meo fuerim ego.

Contra gulam.

Vbi gustaui cœlestium ciborum dulcedinem, nulla terreni edulij me seducere potuit ingluuies.

Contra inuidiam.

Vbi cognoui quod Deus me tantum peccatorem in gratiam receperit, non potui aliquem hominem

nem odisse propter ipsius iniquitatem.

Contra acediam.

Vbi perpendi, quòd post breuissimum laborem, æterna conquiritur beatitudo, nimis exiguum arbitratus sum, quemcunque ego tolerauero, laborem.

Contra omnia vitia.

Cum dominicæ passionis, & mortis amaritudinem ad memoriam reuoco, nihil adeò est asperum, quod non æquanimiter portem.

MODVS PIE RECitandi rosarium.

ROsarium Deiparæ virginis recitaturus (quod quinquies Pater noster, & quinquagies Aue Maria complectitur) dicto Pater noster, subiungat 10. Aue Maria, & vbi in singulis deuenerit ad illud: IESVS, vnum ex infra

scriptis mysterijs, quæ in cuiusque Rosarij decade proponuntur, addat, & pia cogitatione revoluat. Si verò quis coronam D. virginis (quæ 63. Aue Maria, & 7. Pater noster continet) recitare voluerit, ad sextam decadem eadem mysteria repetere, & ad tria vltima Aue Maria virtutes subiectas, vel alias pro cuiusq; deuotione, per intercessionem gloriosissimæ virginis à Deo poterit deposcere. In fine autem, vel in principio additur Symbolum.

PRIMVM ROSARIVM
Gaudiosum.

Ad Decadem	*Primā*	*quæ*	*Virgo concepisti.*	*Sancta Maria Mater Dei, ora pro nobis peccatoribus, nūc et in hora mortis nostræ, Amen.*
	Secūdā		*Visitando Elizabeth portasti.*	
	Tertiā		*Virgo genuisti.*	
	quartā		*In templo præsentasti*	
	Quintam		*In templo inuenisti.*	
	Sextam, repete prædicta quinq; mysteria.			
	Tria Aue,	*qui nobis augeat*	*Fidem rectā*	
			Spem firmā.	
			Charitatem perpetuā.	

SECVNDVM ROSArium doloroſum.

Primam		*Sanguinē ſudauit.*	*Sancta Maria Mater Dei, ora ꝑ nobis peccatoribus, nunc & in hora mortis noſtra. Amen.*
Secundā		*Flagellatus eſt.*	
Tertiam	*qui ꝑ nobis*	*Spinis coronat9 eſt.*	
Quartā		*Crucem baiulauit*	
Quinta		*Crucifixus eſt.*	

Sextam repete quinq; prædicta myſteria.

Tria Aue	*qui nobis*	*Intellectū illuminet*
		Voluntatē perficiat.
		Memoriam roboret

TERTIVM ROSArium Glorioſum.

Primam		*Reſurrexit à mortuis.*	*Sancta Maria Mater Dei, ora pro nobis peccatorib9, nūc & in hora mortis noſtra. Amē.*
Secunda		*Cælos aſcendit.*	
Tertiam	*qui*	*Spiritum S. miſit.*	
Quarta		*Te aſſumpſit.*	
Quinta		*Te in cælis coronauit.*	

Sextam repete prædicta quinq; myſteria.

Tria Aue	*qui*	*Dirigat cogitationes*
		Regat verba
		Gubernet opera.

DIVVS

DIVVS BERNARDVS
Hom. 11. super ;Missus est.

SI insurgant venti tentationum, si incurras scopulos tribulationum; respice stellā, voca MARIAM. *Si iactaris superbiæ vndis, si ambitionis, si detractionis, si æmulationis; respice stellam, voca* MARIAM. *Si iracundia, aut auaritia, aut carnis illecebra nauiculā concusserit mentis, respice ad* MARIAM. *Si criminum immanitate turbatus, conscientiæ fœditate confusus, iudicij horrore perterritus barathro incipias absorberi tristitiæ, desperationis abysso: cogita* MARIAM. *In periculis, in angustijs, in rebus dubijs* MARIAM *cogita,* MARIAM *inuoca. Non recedat ab ore, non recedat à corde, & vt impetres eius orationis suffragiū, non deseras conuersationis exemplum.*

Ad maiorem Dei Deiparæq́; gloriam.

INDEX

INDEX ALPHABETICUS virtutum, de quibus in hoc libro.

Lati-

FINIS.

RESTAURO DEL LIBRO
di LELLI
MARIO